

Najnovije.....

Galbraithovi iskazi mogli bi bitno izmijeniti optužnice protiv Ademija i Gotovine

ZAGREB, 27. lipnja - Bivši američki veleposlanik u Hrvatskoj Peter Galbraith okrenuo je još jednom istu povijesnu stranicu Domovinskog rata. Svjedočeći u postupku protiv Slobodana Miloševića, opisao je bitne okolnosti u kojima se odvijala oslobodilačka akcija "Oluja". Ponovio je činjenicu da je Hrvatska vojska oslobađajući dijelove hrvatskog teritorija nailazila na sela i gradove iz kojih je srpsko stanovništvo otišlo na nagovor i na zapovijed srpskih vlasti i srpskog vojnog vrha. Dakle, Galbraith svjedoči da akciji "Oluja" nije bila namjera etničko čišćenje okupiranog teritorija tzv. krajine. Time je još jednom, ovaj put pred Haaškim sudom, potvrđeno ono što je za hrvatsku vladu već dvije godine sporno u optužnici protiv Ante Gotovine. A to je opis "Oluje" ne samo kao oslobodilačkog, vojnog čina nego i akcije sračunate na definitivno "izbacivanje" Srba iz Hrvatske.

Valja podsjetiti da se istim činjenicama odmah po dolasku optužnice u Hrvatsku poslužio i premijer Ivo Račan. On ih navodi, među ostalim, u svojem pismu glavnoj haaškoj tužiteljici Carli del Ponte, koja je optužnicu protiv Gotovine potpisala u ljeto 2001.

Odgovori Galbraithova svjedočenja u Hrvatskoj su protumačeni na dva načina. Prvi pristup je naglašeno odobravanje iskaza bivšeg američkog veleposlanika, jer se smatra da bi uvažavanjem njegovih navoda i optužnica protiv Gotovine trebala doživjeti bitnu rekonstrukciju. Jer, takvo shvaćanje "Oluje" u optužnici poslužilo je tužiteljici i za ostale optužbe koje se izravno tiču haaškoga bje-gunca i njegove zapovjedne odgovornosti.

Drugi pristup je suzdržaniji i upozorava na činjenicu da optužnica opisom "Oluje" stvara, istina, negativan kontekst za jednog od zapovjednika Hrvatske vojske u toj akciji, ali da su glavni dijelovi ipak individualizirali njegovu odgovornost.

Kada odvjetnik Luka Mišetić iz ekipe branitelja odbjeglog Gotovine kaže da Galbraithovo svjedočenje ide u prilog njegovu

branjeniku, onda se on naslanja na činjenicu da optužnica izri-jekom spominje progon 150.000 građana srpske nacionalnosti kao odgovornost generala Gotovine. Galbraith, koji je cijelu akciju srpskog napuštanja "krajine" promatrao s jednog od izbjegličkih traktora, pred Haagom pobija upravo tu optužbu. Znači, i odvjet-nik Mišetić želi naglasiti tu činjenicu, a posebno to, što ju je izrekao jedan od nekadašnjih pripadnika američke administracije.

Odvjetnik optuženoga generala Rahima Ademija Čedo Prodanović, također smatra da je Galbraithovo svjedočenje važno i za generala Gotovinu. On to procjenjuje i iz pozicije Ademijeva branitel-ja, koji trenutačno piše odgovor Sudu na mišljenje Carle del Ponte o dokazima koje je Ademijeva obrana već ranije podnijela Sudskom vijeću. Taj akt Prodanović mora Sudu dostaviti do 1. srpnja, čime bi se dovršile sve pripremne radnje za početak suđenja Rahimu Ademiju.

Gdje će ono biti još se ne zna, ali se zna da su i Ademij i Gotovina bili zapovjednici dijelova akcija vođenih u "Oluji". Stoga je razumlji-vo da se politička dimenzija "Oluje", koju Galbraith osporava, nalazi spomenuta i u jednoj i u drugoj optužnici.

Vjesnik je u povodu Galbraithova svjedočenja razgovarao i s Vladinim dužnosnicima zaduženih za odnose Hrvatske i Haaga. Prema njihovom mišljenju, učinak Galbraithovih riječi za aktivne optužnice, kao i one koje tek trebaju uslijediti, značajan je samo utoliko što će primorati tužiteljstvo da s više pravne preciznosti konkretizira svoje akte na osobe imenovane u tim optužnicama. "Više puta upozoravali smo i tužiteljstvo i Sud proteklih godina na političku dimenziju optužnica. Došlo je vrijeme da u hrvatskom interesu taj navod spomene i netko drugi", rekli su nam Vladini dužnosnici, dodajući da je "daleko lakše pravno zastupati interese naših građana koji su u Haagu optuženi, ako se akt optuženja naslanja na pravila Statuta i drugih akata Haaškog suda".

Tko god je dobro pročitao optužnicu protiv Ante Gotovine zna da je tu bila riječ o jednom od zapovjednika u Hrvatskoj vojsci, čiji je zadatak bio djelomičan u odnosu na "Oluju" u cjelini. Nadalje, vojni zapovjednici mogu odgovarati za eventualna kaz-nena djela, počinjena u zoni njihove odgovornosti, a ne na cijelom teritoriju koji se "Olujom" oslobađao. Vremenski gledano, njihova odgovornost je trajala dok vojnu vlast na oslobođenom teritoriju nije zamijenila civilna vlast. (Vjesnik 28.6.)

jelih Hrvata i drugih građana Hrvatske - rake se još otkapaju, nacionalno blago nam je pokradeno - a naši predsjednik i premi- jer ih zovu natrag?

No, nakon onoga Mesićevog "kako smo svi krivi i svi bi se svima trebali ispričavati" - ništa me više ne čudi. No vjerujte mi rado bih bila muha na zidu u sobi premijera Račana kad je čuo, nekoliko dana nakon ovog ljubeznog poziva, što su naši dragi istočni susjedi učinili nakon one kobne utakmice u Kranju: porazbijali prozore na hrvatskoj ambasadi u Beogradu, poderali i zapalili hrvatsku zastavu, postavili svoju zastavu, urlali protuhrvatske parole, premlačivali ljude itd. Molim Vas, pročitajte članak na strani 7.

I umjesto mojih riječi, poslužiti ću se riječima gosp. Dujmovića iz "Glasa Slavonije" koji govori ovako:

"Postavlja se pitanje je li doista tako teško braniti ponos i dosto-janstvo tek stvorene države i od kuda tako silna lakoća umanjivanja očito vitalnog velikosrpstva koje danas simbolički demolira komad hrvatskog teritorija, pokazujući tako da bi i sutra ponovilo 1991. I hoće li, kad sutra ista ta spodoba u majici s Karadžićevim likom, u ovo vrijeme ukinutih viza mimo prošetati Hrvatskom mašući s tri prsta, pa neki naš prognanik tada izgubi živce, opet vrijediti sintag-ma o "hrvatskom nacionalizmu koji hrani srpski šovinizam"?

E, prijatelji moji, znate onu poznatu: nešto stvarno nije u redu u državi Danskoj. Kaže se, ti njega kruhom, a on tebe kamenom. Da je samo kamenje u pitanju, još bi bilo nekako, ali nakon 1991. i onoga što su Hrvatska i BiH prošle - zvati "izbjegle hrvatske građane" natrag "doma" i osigurati im stanove? ! Netko mi je rekao kako je to vjerojatno predizborna propaganda SDP-a. Zaista? Ne znam, ali čini mi se da je ovo autogol Račana samome sebi, ali i nama drugima.

Tako ja mislim.

Valentina

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

Cijena \$3.00

Broj 122 - 1. VII 2003.

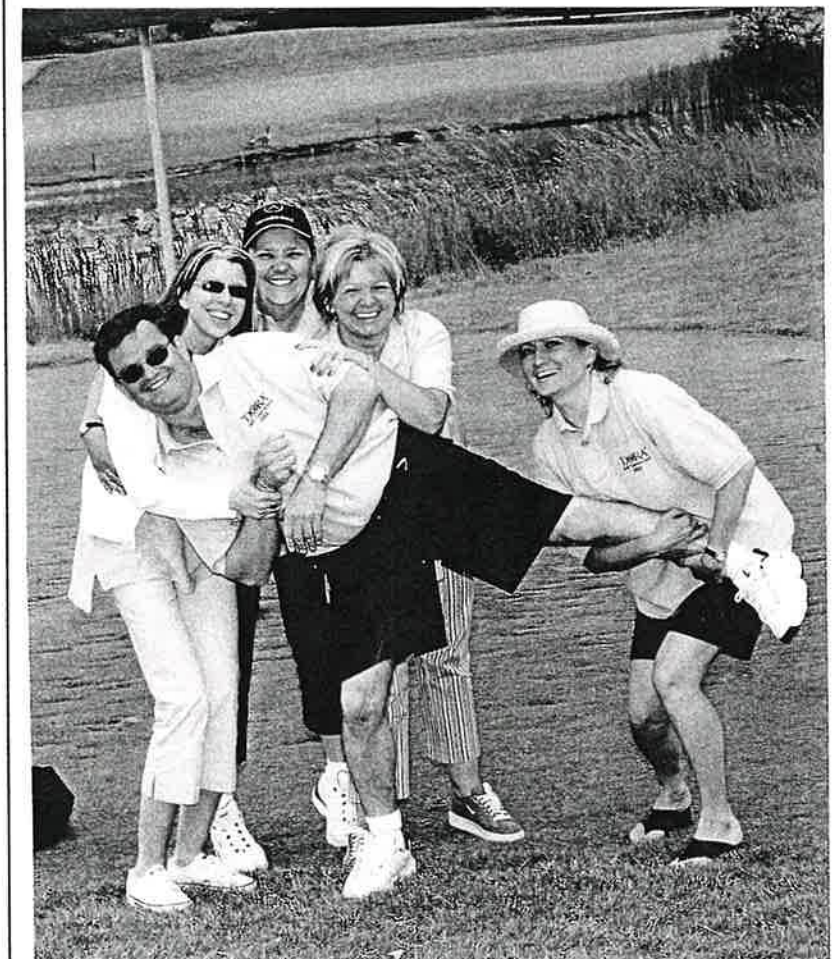
Hrvatska ISKRA

Kanadsko - Hrvatski Vjesnik • Canadian Croatian Journal
(bivši "CIRKULAR" za Toronto i okolicu)

Čitajte U OVOM BROJU:

- Sv. Otac Papa u Hrvatskoj i BiH
- Teški incident u Beogradu
- Račan pozvao srpske izbjeglice da se vrate u Hrvatsku
- Sanader: HDZ spreman za vlast
- AFCO prijeti Splitu i Berošu
- Kako se živi u Hrvatskoj
- Turizam na "domaći" način
- Helsinški odbor o teškom položaju Hrvata u Sarajevu
- Krstionica kneza Višeslava
- Arheološki muzej u Zagrebu
- Događaji u zajednici
- Motrište

Čestitamo DORI na uspješnom 11. golf turniru!

Veliki posao i na ovom 11. Dorinom golf turniru obavili su dragovoljci: Barbara Trtanj, Dolores Pernar, Stefica Trtanj i Jasna Draganjac (stoje), a Boris Cindrić je u sredini.

Motrišta

U ovo kratko vrijeme mnogo toga se dogodilo. Možda je najljepša stvar koje se dogodila ovih dana je otvorenje ceste Sv. Rok - Zadar. Ovo je najvažniji događaj u Hrvatskoj danas, a možda čak i u Europi, jer će ta cesta biti izvor razvitka cijele ove regije. Teško je shvatiti grandioznost tog projek-ta, ako ne vidite tu prirodu i taj napor koji su graditelji ceste morali uložiti, kako bi pobijedili, ili recimo "iskoristili" prirodu za dobro čovjeka. Treba vidjeti rad tih hrvatskih stručnjaka koji su dokazali, kao i uvijek, kako Hrvat može. Ponos tih ljudi koji su radili ili rade na ovom projektu je neopisiv i opravdan. Ova cesta, toliko nužna Hrvatskoj, jer sada su Split i Zagreb tako kilometarski blizu - trebala bi biti ponos svakog Hrvata u domovini i izvan nje. Svima onima koji su sudjelovali u izgradnji ove ceste na bilo koji način, da li u idejnom dijelu, ili kasnije u samoj izgradnji, velike čestitke na izvanredno izvršenoj zadaći.

No, ima i onih drugih stvari. Vjerojatno ste čuli da je naš pred-sjednik Vlade gosp. Ivo Račan pozvao sve izbjegle srpske izb-jeglice da se vrate u Hrvatsku (time valjda misli "doma"?) a Hrvatska će im riješiti stambeno pitanje. No, ni to nije bilo dosta, već je i naš predsjednik gosp. Stipe Mesić izjavio kako je "...uz razrušene kuće (u Kninu) i infrastrukturu nakon rata nažalost ostala i mržnja među ljudima". Ima istine u tome, jasno je to svakome.

Ne znam, ali čini mi se kako naši izabrani čelnici zaboravljaju elementarne stvari. Nismo mi napali Srbiju, oni su napali nas, a ti "hrvatski građani" napustili su dobrovoljno svoje domove valjda zbog "čiste savjesti". Ne možemo generalizirati ljude, jer bilo je onih koji su se borili zajedno s Hrvatima na ratištu, onih koji su pobjegli, ali se i vratili, jer nisu nikome ništa skrivili, ali ima i onih drugih, gospodo, koji su izbjegli s dobrim razlogom. Velik broj tih koji su napustili svoje domove tada za vrijeme Domovinskog rata zaslužni su da mi niti danas ne znamo za velik broj nestalih, ubi-

Hrvatska ISKRA

(Bivši "CIRKULAR"
za Toronto i okolicu)

Kanadsko-hrvatski vjesnik
Canadian-croatian journal

Izlazi jednom mjesečno

Editor-in Chief

Glavna Urednica

Valentina Krčmar

Tehnicki Direktor

Tehnički Urednik

Emil Šimunović

Contributing Editors

Damir Borovčak,
dr. Darko Desaty, dr. Vladimir P. Goss,
Višnja Milas Matutinović,

Address - Adresa
1137 Centre Street

Thornhill, ON, L4J 3M6 CANADA

Telephone - Telefon
(905) 738 4797, (416) 894 9235

Fax: (905) 738 9853
E-mail: iskra@rogers.com

Yearly Subscription - Godišnja pretplata

KANADA \$60.00
USA \$70.00

Advertising rates
1/2 page - \$100.00 per issue
\$1,000.00 yearly
\$500.00 per six months
1/3 page - \$50.00 per issue
\$500.00 yearly

1/8 page (business card)
\$25.00 per issue
\$300.00 yearly

Advertising is payable in advance.
Cheques payable to HRVATSKA ISKRA
Čekove nasloviti na HRVATSKU ISKRU

Sadržaj:	Funding US demonstrators	23
Pismo urednice	EU or Western Balkans	23
Vijesti iz naše zajednice	Come and visit Croatia	25-26
Sv. Otac Papa u Hrvatskoj i BiH	Šetnja Hrvatskom	
Diplomatski skandal	Crtice iz hrvatske povijesti	27
Hrvatska Vlada	Mojim očima (i srcem)	28-29
Stranačke vijesti, HDZ održao 8. Sabor	Otok Pag	30
Gospodarstvo	Arheološki muzej u Zagrebu	31-32
Turizam	Autobiografija: Josip Kozarac	33
Otvorenje novih cesta u Hrvatskoj	Vezeni zidnjaci	34
Događaji oko gen. Gotovine	Zanimljivosti	35
Falsifikat za spas Gotovine	Glavonošci	36
D. Borovčak: HalloToronto-ovdje Zagreb	Jeste li čuli?	37
Vijesti iz Haaga	Priča "Pijavica"	38
Šport	Nasmijte se s nama	39
Vijesti iz BiH	Događaji u našoj zajednici	40-45
Kultura	Vaše zdravlje	46
HRVATSKA ISKRA for English speaking readers	Za svakog ponešto	47
	Motrište	48

Pismo urednice

Štovani čitatelji,

Konačno nam je došlo ljeto i vrućine, no nije nam ni blizu onako vruće kako je u Hrvatskoj ovih dana. Vrućine po cijeloj Hrvatskoj prelazile su 40 svaki dan, ljudi su se rušili, posebno bolesnici. Ovogodišnja suša u Hrvatskoj je strašna, a posljedice, posebno nakon ovog najnovijeg vala enormne vrućine, biti će zacije-
lo teške za običan svijet. Jer, povrće nije izraslo kako treba, žito i kukuruz su slabi, vinova loza bi isto tako mogla nastradati, pa će time cijene biti puno više nego do sada, a već do sada jednom velikom dijelu pučanstva Hrvatske bilo je vrlo teško.

Pred vama je najnovija ISKRA. Ovaj broj izašao je na vrijeme, kao do sada, i tako će biti nastavljeno i na dalje. Mnogo se toga događa u Hrvatskoj. Posebno je mnogo događaja oko gen. Gotovine, i iako bi željela predstaviti vam sve razgovore, dogovore, pisma, uvjeravanja, laži i istine - nemoguće je sve staviti na stranice ISKRE. Posebno vas pozivam pročitate članke o radu hrvatske Vlade, o gospodarstvu, koje je u sve težem stanju, a kako vidim, po pismima prijatelja, u Hrvatskoj se zaista slavi (to jest: ne radi) ovih dana. Imali su nekoliko službenik praznika, i to su mnogi, po dobroj navici, skupili sve zajedno i ovih se dana iz tih razloga vjerojatno vrlo malo radi u Hrvatskoj. No, kad bi mi živjeli tamo, vjerojatno bi se i mi jednako ponašali, a ovdje smo se naučili redu. Pred nama je Canada day, veliki kanadski praznik. Čestitam vam svima Canada day, no za čitatelje iz Hrvatske možda bi bilo interesantno napisati kako se slavi kod nas, naime, koliko dana mi sebi uzimamo za ovaj dan. U utorak, 1. srpnja je Canada day. Samo na taj dan se ne radi, ponedjeljak je radni dan, srijeda je radni dan. Ako želite uzeti slobodno vrijeme, možete (kao dopust) - ali nema tzv. "spajanja", kao u Hrvatskoj.

U ostatku ISKRE predstavljamo vam, uz ono što će vas vjerojatno zanimati iz života Hrvatske, mnogo materijala iz kulture i običnog života. Govorimo o nekim povijesnim činjenicama, vodimo vas po Hrvatskoj, govorimo o otoku Pagu, razgovaramo o hrvatskom jeziku, posjećujemo i muzeje, vraćamo se u starinu i malo razmišljamo o vezenim zidnjacima, pročitate jednu priču, čak smo vam i neke lijepe pjesme stavili na stranice ISKRE. Ni humor nismo zaboravili, a niti recepte. Ljeto je, uživajte u ljepoti hrvatske riječi i kulture.

I sad nešto malo žalosnije: pred koji dan došla sam na jedno mjesto gdje se ISKRA prodaje iz plastične kutije. Na to mjesto donesen je veći broj magazina. Jedan veći broj primjeraka je nestao iz kutije, a novac položen u kutiju nije ni izbliza mogao predstavljati sumu koja je trebala biti plaćena. Pomislila sam: možda neki od vas ne znaju kako se kupuje ISKRA? Možda je potrebno nekima objasniti kako, kad uzmu ISKRU iz kutije, stave u škrabicu za novac \$3.00. I to je sve. Čist račun, duga ljubav. Ovako, na ovaj način, ako ISKRA nije plaćena - svi gubimo, zar ne?

Vidimo se na nekom od piknika, a možda i na hodočašću u Midland 20. ovog mjeseca.
Srdačan pozdrav,

Valentina

Za svakog ponešto

Za kuharice

Svinjska pisanica "Stubica"

(i uz njega je napomena da je to specijalitet koji se već u 16. stoljeću posluživao u plemićkim kućama Hrvatog Zagorja.

Materijal: 4 svinjske pisanice (lungića); 15-20 suhih šljiva; 40 dkg maslaca; 0,3 dl ulja; 0,3 domaće šljivovice; 3 dl kiselog vrhnja; 1,5 dl slatkog vrhnja; 1/2 vezice peršunovog lista; 2 dl bijelog vina; papar; sol

Priprema: Pisanicu napuniti suhim šljivama. Prethodno se šljivama odstrane koštice te se ispune maslacem. Lungići se posole i popapre pa se cijeli, na laganoj vatri, u tavi preprže. Treba se paziti da se pri prženju pisanica ne preprži. Ostatak se suhih šljiva nareže na rezance, natopi ih se u bijelom vinu, stave se na vatru i lagano kuha zajedno s pisanicom. Kuhanjem se količina vina smanji na 1/3. Budući da je pisanica najmekši dio mesa, bolje je pisanice izvaditi i staviti na topli tanjur, a umak zgotoviti posebno. U umak se doda kiselo vrhnje, potom slatko vrhnje, pa se kuha još neko vrijeme dok se ne zgusne. Na kraju se doda domaća šljivovica, i kuha se još 1-2 min. Dobivenim umakom preliju se pisanice i sve se pospe sitno nasjeckanim peršinom.

Eto, dragi čitatelji ISKRE, ja to znam napraviti i dan ranije i onda hladno narezati kako bi bilo dekorativno, a ukusno.

Višnja Milas-Matutinović

Janjeći paprikaš

Janjeći but narežite na veće komade i dodajte u dobro propirjan luk. Pirjajte s korjenastim povrćem, dok ne omekša. Zatim komade mesa prebacite u drugu posudu. Povrće propasirajte i dodajte janjetini, malo pobrašnite, dodajte mljevenu crvenu papriku, sjeckani bosiljak, peršin i vlasac, zalijte teletom juhom i crnim vinom, te ostavite da provre.

Poslužite s kuhanim krumpirom ili njokima. (Jutarnji list)

Few golf jokes

* Marge: I had to call you. Walter has left me.

Helen: Don't worry. He's left you before, but he always came back.

Marge: Not this time. He took his golf clubs.

* *Honey, do you have anything to say before the golf season starts?*

* Now that I am sixty-nine but not quite yet a sage, I just have one ambition left, and that's to shoot my age.

* Something tells me my swing is wrong when I tend to hit drives that are higher than long.

Korisni savjeti

Mrlje od blata čiste se kada je blato suho. Prvo ga isčetkajte čvrstom četkom, a zatim mrlje istrljajte kriškom sirova krumpira.

Nakit od neplemenitog materijala: čisti se starom četkicom za zube, sodom bikarbonom i alkoholom. Nakončišćenja nakit isperite i dobro osušite mekom krpom.

Plijesan na zidovima: mjesta na zidu koja su pljesniva obrisati suhom krpom. Našpricati sa štikrom iz šprice za cvijeće. Kada se osuši, opet obrisati sa suhom krpom. Plijesan se ne bi trebala pojaviti nekoliko mjeseci. Nakon toga opet ponoviti postupak.

Bijelo vino za umake: Ako nemate bijelog vina prilikom pripremanja umaka, možete ga nadomjestiti žlicom octa kojem ste dodali žličicu šećera.

Masnoća iz tave: kako masnoća ne bi prskala iz tave, dodajte joj prstohvat soli prije nego je stavite na vatru.

Čajnik: neugodan miris u čajniku spriječit ćete stavite li u čajnik kocku ili dvije šećera.

Idilična arkadijska Podravina tema je slikara naive Mije Kovačića. Na njegovim slikama rodne mu Podravine promatrati ćete ptice koje su poput božićnih ukrasa "zakvačene" na nebeski svod, poljski cvijet koji ne umire pod zamahom kose, drijemati, i uz vrč svježe vode gledati ljetni oblak koji ne nosi u sebi olujnu prijetnju...

Dragutin Domjanić:

Bele rože

Zmisliš se, mama, tih jutrah tak plavih?
Rosa još s trave se svetila vani,
Stare su vure polahko odtukle,
Glas im je tenek i tih i pospani.

V otpri oblok je dišalo jutro,
A pod oblokom naš vrtek je mali
Buditi se počeo, i on si je dremal
V mirnoj toj noći, dok svi smo mi spali.

Zmisliš se grma od rožica belih?
Tak se razrasel, navek je pun sveta,
Vnoge su zime prek njega vre prošle,
Vnoga su žarka ga grejala leta.

Tesno je k staromu stiskal se zidu,
Da ga prijatelj obrani od bure,
K niskom obloku se penjale grane,
Čule se stare kaj šepčeju vure.

Kad si znala čez oblok pogledet,
Kak da su rože oživele bele,
Kak da su dobre ti dragale ruke,
Kal da su k tebi privinut se štele.

Ni ti sad rožah, poginul je vrtek,
Dom je razrušen, raznesli su vraga,
Zdalka se vidi ledina žalosna,
Dom gde se belel na slemenu brega.

Mrtvo je vse kaj smo imali radi,
Nadu za nadom življenje nam ruši,
Gineju želje, al samo popevke
Još mi živiju, kak negda, vu duši.

Vu njih navek još ta jutra su plava,
Vu njih još rožice cveteju bele,
K tebi dišeće privijaju cvete,
Dobre ti ruke bi dragati štele.

Manje poznate riječi:

Zmisli se - sjetiti se, sjećati se; Vura - sat
Tenek - tanak, nježan; Otpri - otvoren
Oblok - prozor; Dišati - mirisati
Vsi - svi; vnoge - mnoge; šeptati - šaptati,
šaputati; čez - kroz; štele - htjele
zdalka - izdaleka; ledina - neobrađena zemlja
sleme - vrh brda; imati volju - voljeti
dišeće - mirisne; šteti - htjeti

We invite the readers to express their opinions in Letters to the Editor. Submissions must not be longer than 250 words. We reserve the right to edit with respect to the length or libelous statements. All letters must include your first and the last name; your address and telephone number.

Vaše zdravlje:

Uz individualno liječenje presudan je način života, izbjegavanje stresa, redovita tjelesna aktivnosti i zdrava prehrana.

Krvni je tlak sila kojom krv pritišće stijenke krvnih žila. Mjere se sistolički krvni tlak, koji uobičajeno zovemo gornjim, te dijas-tolički ili, kako ga zovemo, donji krvni tlak. Sistolički tlak pokazu-je koliki je pritisak za izbacivanja krvi iz srca, a dijas-tolički tlak prikazuje pritisak krvi na žile kada srce ne radi, odnosno između otkucaja srca.

Na tlak utječu mnoge životne situacije, osobito uzbuđenje i stresovi, ali i okolnosti na koje ne možemo ni utjecati niti ih promijeniti poput tlaka zraka. Za nestabilna vremena i učestali oscilaci-ja tlaka zraka najviše pate kronični bolesnici jer su im oštećeni mehanizmi prilagodbe. Najčešći je savjet da izbjegavaju teže fizičke poslove kako bi se sačuvali od komplikacija. Takvih dana pate i mladi zdravi ljudi koji se najčešće žale na glavobolje, omaglice, neugodna lupanja srca.

VISOKI TLAK. Hipertenzija je već kad je gornja vrijednost tlaka viša od 140, a donja viša od 90 mmHg.

Zašto je visoki krvni tlak, koji se često naziva i "tihim uboji-com", tako visoko rizičan za srčani i moždani udar? Što se zbog visokog krvnog tlaka događa u organizmu?

- Visoki krvni tlak primarno je udarac na krvne žile, jer se zbog kontinuiranog pritiska one šire, a njihove stijenke vremenom postaju sve tanje i slabije. K tome, visoki tlak pogoduje i stvaranju aterosklerotskih plakova na krvnim žilama. I u jednom trenutku krvna žila srca ili mozga će naprosto puknuti što može izazvati fatalne posljedice - objašnjava kardiolog prof. dr. Mijo Bergovec, počelnik Odjela za kardiologiju Kliničke bolnice "Dubrava".

No, mnogi hipertoničari ne znaju za sve moguće prijetnje bolesti. Hrvatska studija provedena na razini primarne zdravstvene zaštite u koju je bilo uključeno 1600 bolesnika iz različitih gradova Hrvatske pokazala je da gotovo polovina pacijenata koji su pod terapijom za visoki krvni tlak ima i popratne pojave lijekova koje im narušavaju kvalitetu života. I zbog toga mnogi prekidaju ili žele prekinuti s uzimanjem tableta. A visoki tlak treba liječiti do kraja života.

- Istina je da različiti lijekovi izazivaju i različite nuspojave. Primjerice, posljedica terapije diureticima je jaka žeđ, pacijent također gubi kalij. Posljedica druge vrste lijekova, beta-blokatora, može biti usporeni rad srca, impotencija, čak i povećanje masnoća u krvi dok 10 do 15 posto pacijenata koji su pod terapijom ACE inhibitorima pate od kašlja - kaže prof. Bergovec. - Ali - napominje - najlošije je rješenje da pacijenti samovoljno, bez konzultacija sa svojim liječnikom prekidaju terapiju. Jer, terapija se može promijeniti, kombinirati, ukratko, prilagoditi pacijentu.

U liječenju visokoga tlaka ne postoji "šablona" koja će pomoći svakom bolesniku. Terapija ovisi o vrijednostima tlaka kao i o drugim eventualnim bolestima. Koje vrijednosti tlaka treba početi liječiti?

- U pedesetak godina, koliko se liječi krvni tlak, stručne spoznaje o tome stalno su se mijenjale i granica snižavala - kaže dr. Bojan Jelaković iz KBC-a Rebro. - Medicina je davno napustila, nekada u narodu uvriježeno pravilo, kako je normalan tlak kada se godinama pribroji brojka sto. Kao normalan tlak napuštena je i vrijednost od 160 kroz 95, a posljednjih desetak godina medicinska znanost kaže da osim "teške", treba liječiti i "laku" hipertenziju odnosno kada je gornja vrijednost viša od 140, a donja viša od 90 mmHg.

DOKAZANO UČINKOVIT HYZAAR. Na hrvatskom tržištu i na listi lijekova s 50 posto participacije odnedavno je i lijek iz posve nove generacije antihipertenziva pod tvorničkim imenom hyzaar.

- Hyzaar je fiksna kombinacija losartana, čiji je zadatak blokirati mehanizam koji uzrokuje visok tlak, te diuretika, inače klasičnog lijeka koji se u terapiji primjenjuje već četrdesetak godina. U fisknom preparatu optimalno su dozirana oba lijeka - kaže prof. dr. Antun Šmalcelj, kardiolog iz KBC-a Rebro.

- Prednost je fiksnog lijeka da kombinira dva komplementarna načina liječenja, čime se poboljšava učinkovitost hipertenzivne terapije. Druga mu je bitna prednost što pacijenti lakše podnose terapiju i sigurnije je da će ju uzimati jer moraju popiti samo jednu pilulu.

(Dr. Darko Desaty)

VISOKI KRVNI TLAK

Svjetska iskustva s hyzaarom u posljednjih nekoliko godina, kao i mnoge znanstvene studije, pokazali su da je lijek ne samo iznimno učinkovit nego i da je trenutačno najbolji dostupan lijek za liječenje hipertenzije. Multicentrična studija pod nazivom LIFE u kojoj je sudjelovalo 9000 osoba, pokazala je, kaže prof. Šmalcelj, da u 90 posto ispitanika hyzaar ne samo što snižuje tlak nego i da, u usporedbi s drugim lijekovima, ima snažno zaštitno djelovanje na organe. S hyzaarom je mnogo manje moždanih kapi i srčanih udara odnosno manje kardiovaskularnih komplikacija, pa se primarno propisuje bolesnicima s povećanim rizikom od kardiovaskularnih komplikacija.

HIPERTONIČARI PODLOŽNI INFARKTU I MOŽDANOM UDARU. Računa se da 20 posto populacije iznad 40 godina ima visoki krvni tlak. Kako Hrvatska nema registar hipertoničara, procjenjuje se da je u nas oko 100.000 osoba s visokim krvnim tlakom. Ali, čak ih je polovina - neotkrivena. To znači da mnogi ne uzimaju nikakvu terapiju. A, epidemiološki podaci pokazuju da, na žalost, samo osam posto ljudi visoki krvni tlak liječi kontrolirano. Liječnici ne bježe i od svoje odgovornosti za loše liječenje visokoga tlaka jer nedovoljno uvjeravaju svoje pacijente o nužnosti redovite terapije i kontrole.

Stoga je izuzetno važno znati: visoki krvni tlak među najsnažnijim je rizičnim čimbenicima za kardiovaskularne bolesti. Većina ljudi s neliječenom hipertenzijom posve sigurno će tijekom života doživjeti neku komplikaciju visokoga tlaka, i to znatno ranije od onih koji su pod terapijom. Još konkretnije, osobe s povišenim krvnim tlakom četiri puta češće doživljavaju infarkt i sedam puta češće dožive moždani udar. Kod hipertoničara koji se liječe opasnost od kardiovaskularnih bolesti upola se smanjuje.

SAVJETI - Šetnji i piletine što više

Glavobolja, otežana koncentracija, neugodna lupanja srca, šum u ušima najčešće su tegobe na koje se žale hipertoničari. Visoki tlak može biti povezan s viškom tjelesne težine, šećernom bolešću, slabom fizičkom aktivnošću. Može biti i posljedica stresa, ali se može pojaviti i za izrazito niskih temperatura zraka.

Liječenje tlaka ne podrazumijeva samo terapiju lijekovima. Liječenje visokoga krvnog tlaka znači i edukaciju pacijenta o tome što može učiniti sam za sebe. Visokotlakaši moraju skinuti prekomjerne kilograme i promijeniti način prehrane. Ne bi smjeli trošiti više od 1,5 grama soli na dan. Osobito su korisne namirnice cvjetača, repa, celer, mrkva, grah, brokula, blitva, tikvica, rajčica, grašak, od mesa piletina i puretina. Češće moraju jesti soju u zrnu, integralnu tjesteninu, smeđu rižu, ječam te integralni i raženi kruh. Dobro je uzimati i sve bobičasto voće. Moraju izbjegavati masna i pohana jela, suhomesnate proizvode, majonezu, mlijeko s više od 1 posto masnoće te hranu s velikom količinom soli.

Hipertoničari bi morali izbjegavati alkohol, prestati pušiti i, dakako, kretati se. Liječnici preporučuju svakodnevne polusatne šetnje. (Večernji list, 9.11.2002)

IMATE LI NORMALNI KRVNI TLAK?

Nova definicija normalnog krvnog tlaka klasificirala je 45 milijuna Amerikanaca u grupu "pret-hipertoničara" (engl. pre-hypertensive)! O čemu se radi?

Prije nekoliko mjeseci američki Nacionalni institut za zdravlje (NIH) revidirao je svoje smjernice za krvni tlak.

Nova definicija normalnog krvnog tlaka je: niže od 120/80 mm Hg (umjesto dosadašnjih <130/<85). Stanje između 120 i 139 za gornji i između 80 i 89 za donji tlak se klasificira kao pret-hipertenzija, tj. stanje koje može postepeno dovesti do potpune hipertenzije, one od preko 140/90 mm Hg.

Specijalisti za srčane bolesti sada smatraju da treba spriječiti visoki krvni tlak time da se već osobe koje imaju samo pret-hipertenziju uspješno nagovore da prihvate novi način života: više kretanja i gimnastike, smanjenje težine tijela, balansirana prehrana (manje kalorija, manje masnoća, puno više voća i povrća, sjemenki i prirodnog vlakna). Dakle sve ono što se savjetuje hipertoničarima u prethodnom članku. Za pret-hipertoničare ne treba prepisivati lijekove za visoki tlak, nego nastojati prirodnim putem sniziti krvni tlak na normalu.

Vijesti iz naše zajednice

HRVATSKI JEZIK:

HVALA SVIM DONATORIMA

Naime, kao što je cijenjena hrvatska zajednica upoznata, hrvatski jezik je bio pred gašenjem zbog neisplaćenih dugova U of T- u (\$ 44. 000), koji se nakupio tijekom nekoliko godina. Uvjet je bio da do 01. lipnja 2003. uplatimo postojeći dug. Želim naglasiti da je Hrvatsko-kanadski kongres supotpisnik ugovora sa U of T-em.

Inače, Hrvatsko-kanadski kongres je zaslužan za utemeljenje hrvatskog jezika na U of T-u i samo ljudi iz te organizacije znaju razlog zašto je uopće došlo do te situacije?!

Zajedničkom akcijom, u svega 10- tak dana, i dobrovoljnim prilozima, uglavnom pojedinaca, studenata, poslovnih ljudi i mnogih hrvatskih društava uspjeli smo sakupiti dovoljnu sumu da možemo opstati. Većina čekova je bila naslovljena na U of T - sve skupa \$ 19. 270 a kongres je isplatio ček na \$ 10 730 - sve skupa sveučilištu smo isplatili \$ 30. 000 , i još ostaje \$ 14. 000, ali priča time nije završena jer mi svake godine moramo platiti svoj tečaj kao i svi drugi na odjelu (Makedonci, Talijani, Srbi, Poljaci...). Svaki tečaj stoji \$10 000. Svake godine imamo jedan tečaj, prije dvije godine imali smo dva (početni i napredni), ali ukinuli su nam jedan tečaj upravo zbog neplaćanja dugova, što je doista velika šteta. Tako da jedne godine imamo početni tečaj, druge godine napredni, pa opet početni...

U svakom slučaju želim naglasiti da naša borba za hrvatski jezik na U of T- u nije gotova, dapače akcije i promocija našega jezika trebaju biti stalne. Vjerujem da zajedno možemo doprinijeti ne samo opstanku već i učvršćenju našeg hrvatskog jezika na U of T-u.

Stoga, želim javno i od srca zahvaliti svim donatorima koji su prepoznali kritičnost i važnost trenutka održanja hrvatskog jezika na najprestižnijem kanadskom sveučilištu u Torontu, našem vječnom Ivici Kecerinu koji je sa propovjedaonice pozvao sve da pomognu opstanku našega jezika kao i našim medijima radiu "Zvuci Hrvatske" (gdi.i gosp. Lončariću) i "Hrvatskom informativnom radiu" gđe. Veronike Topić koji su nam omogućili da prenesemo naše poruke cijenjenom slušateljstvu.

Preporučujemo.....

S naše farme u Vaša domaćinstva - AGRAM MEATS!

Novootvorena trgovina prehrane AGRAM MEATS nudi Vam bogat izbor suhomesnatih prerađevina: kobasice, salame, slaninu i pečenice.

U AGRAM MEATS naći ćete i sve delicatne proizvode uvezene iz domovine Hrvatske, začine za jelo, čokolade, napolitanke i još mnogo drugih artikala. Svježa jaja s vlastite farme nudi samo AGRAM MEATS, kao i pillice i patke po narudžbi.

AGRAM MEATS nalazi se na adresi 49 Queen St. South u Streetsville-u, a telefonski broj je (905) 286-4602.

Kvaliteta i svježina s naše farme u Vaša domaćinstva - AGRAM MEATS!

HRVATSKI INFORMATIVNI RADIO

CIR AM 530 Tel.: (905)795-1122

Budite s nama svakog ponedjeljka od 21 - 22 sata!

Vaša veza: domovina - iseljništvo. Razgovori, specifične vijesti. S nama na počinak.

Veliko i toplo HVALA svima.

DONATORI SU: Bajić, Marija i Drago (\$150), Kulić, Marija i Ivan (\$500), Milinković, Biba (\$20), Sundrica, Ana i Tonko (\$200), Plavec, Franjo (\$50), Osmokrović, Ana i Luka (\$50), Goričanec, Rozalia i Drago (\$50), Jelica (\$30), Pokrajac, Anka i Tomo (\$30), Anonimni davalac (\$50), Grbić, Anthony (\$100), Milinković, Ana (\$100), Hajsan, Mira i Ivan (\$100), Vlašić, Mary (\$100), dr.Svara, Daniel (\$300), Puhalo, Angela i Ivica (\$50), Geoheli, Višnja i Drago (\$50), Krčmar Vladimir i Valentina (\$1000), Joe Draganjac (\$1000), dr. Križaj-Kapljic, Davorka (\$100), Radočaj, Marko (\$50), dr. Michael Žigrović (\$500), dr. Mihić, Marko (\$100), Perketa, Anthony (\$100), Miličević, Antonija i Nenad (\$100), Vitas, Nikola (\$300), Batković, Ja-dranko (\$40), Herceg, Angela (\$50), Mužar, Estella i Alojz (\$500), Posilović, Božidar (\$100), Rudolf, Živko (\$50), Milčić, J. (\$100) Croatia Restaurant (\$100), Croata International (\$250), G.M. Packaging Equipment Inc. (\$ 300), IKO Homes (\$1000), G.S. Design (\$ 1000), Modernage Glass Inc. (\$ 500), Sakić Travel Centre (\$200), Davis Wire Products Ltd. (\$50), Višić Bros. Heating Co. Ltd. (\$300), The Olive Branch Foundation (\$500), Croatian Student Association (\$500), Kunatours Ltd. (\$200), C.F.U.- Lodge (\$200), Hrvatsko društvo Bosiljevo (\$1000), Društvo Međimurje (\$100), Folklorno društva "Hrvatska" (\$500), klub Hrvatsko zagorje (\$1000), društvo Slavonija (\$2000) i donatori koji su dali donacije Hrvatsko-kanadskom kongresu za hrvatski jezik.

I nakon 01. lipnja stižu donacije koje nas veoma vesele: Jakša Frank (\$300), Horvat, Ana i Stjepan (\$50), Slavonija Catering (\$100), Srem Painting & Decorating Inc. (\$100), Društvo Gorani (\$250).

Za sve potrebne informacije vezane za hrvatski jezik na U of T- u kao i za donacije molim obratite se prof. Silvani Sanader - broj telefona (905) 281-9664 ili putem e-maila ssanader@yahoo.com

Topao pozdrav,

prof. Silvana Sanader

Pomozite si snagom prirode!

Nature's Way Co. vam nudi preko 30 vrsta ljekovitih čajeva, kapi i masti, koje je spravio jedan od najpoznatijih travara u Hrvatskoj, gosp. Celiković.

Tu su i naše ljekovite keramičke šalice i čaše i već nadaleko poznata prirodna krema za njegu Vašeg lica! A za Vas koji imate problema s kožnim bolestima, hemeroidima ili tumorima - Bernardin eliksir je već mnogima pomogao.

Svakako nazovite "Nature's Way Co." na (905)846-3060

i porazgovarajte s nama. Mi čekamo Vaš poziv!

Potražite nas na piknicima u parkovima

HRVATSKA ISKRA

Uredništvo: 1137 Centre Street
Thornhill, ON, L4J 3M6
CANADA

Tel: (416) 894 9235

(905) 738 4797

Fax: (905) 738 9853

E-mail: iskra@rogers.com

Sv. Otac Papa u Hrvatskoj i BiH

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI NA TRGU SV. PETRA PAPA GOVORIO O SVOM STOTOM PASTORALNOM PUTOVANJU:

Hrvatska će uvijek biti povlaštena u mojoj ljubavi i molitvi

RIM - Po običaju, nakon svakog pastoralnog putovanja papa Ivan Pavao II. na prvoj općoj audijenciji nakon povratka u Rim progovara o detaljima svojega putovanja. To je jučer i učinio nakon povratka iz Hrvatske, ali je sve iznenadio duljinom govora i riječima pohvale, što potvrđuje da je naš list ispravno prenio prve reakcije velikog zadovoljstva Papinih suradnika i samog Ivana Pavla II. pastoralnim pohodom Hrvatskoj i načinom kako ga je naš narod svuda primio. U početku je podsjetio na moto posjeta "Obitelj, put Crkve i naroda", a na kraju je blagoslovio našu zemlju govoreći da će Hrvatska uvijek imati povlašteno mjesto u njegovoj ljubavi i molitvi.

Plemenita hrvatska zemlja

Sveti Otac je rekao: "Želio bih, zajedno s Vama, prisjetiti se putovanja u Hrvatsku, koje sam ostvario proteklih dana, a koje je imalo za temu "Obitelj - put Crkve i naroda". Bilo je to moje stoto apostolsko putovanje! Gospodinu, koji mi je stoti put otvorio putove svijeta i nacija da bih mogao za njega posvjedočiti, uzdižem iz dubine srca najveću hvalu. Vratio sam se u plemenitu hrvatsku zemlju da utvrdim braću u vjeri; htio sam svima uputiti poruku mira i pomirenja i bila mi je udijeljena radost uzdići na čast oltara sestru Mariju Propetoga Isusa Petković.

Želim izraziti srdačnu zahvalnost biskupima što su me pozvali i primili s pažnjom i ljubavlju. Svoju zahvalnost upućujem također predsjedniku Republike i ostalim građanskim i vojnim vlastima za prijazni doček i brižnu suradnju. Zahvaljujem, na kraju, Riječkoj nadbiskupiji kao i njezinom sjemeništu, koje je ugostilo mene i moje suradnike.

Prva etapa bio je drevni i slavni grad Dubrovnik, ponosan na svoju povijest i svoje tradicije slobode i pravde. Ondje sam slavio misu, tijekom koje je proglašena blaženom sestra Marija od Propetoga Isusa Petković, velika kći Crkve u hrvatskoj zemlji. Žena koju je resila junačka želja da služi Bogu u najsiriromašnijoj braći, osnovala je Sestre kćeri milosrđa Trećega samostanskog reda svetoga Franje kako bi pronosile, djelima duhovnoga i tjelesnog milosrđa, spoznaju božanske ljubavi.

Vrijednost ustanove obitelji

U svjetlu toga divnog lika, uputio sam posebnu poruku hrvatskim ženama, koje sam potaknuo da pruže Crkvi i društvu svoj duhovni i moralni doprinos; zatražio sam, na posebni način, od zavjetovanih žena da budu rječiti znak Božje prisutnosti u znaku ljubavi među ljudima.

Sutradan, u Osijeku, na krajnjem sjeveroistočnom dijelu zemlje, u Đakovačkoj i srijemskoj biskupiji, imao sam zadovoljstvo predsjedati svečanim zaključenjem Druge biskupijske sinode i komemorirati 150. obljetnicu utemeljenja Zagrebačke crkvene pokrajine.

U toj sam se prigodi zadržao u razmišljanju o svetosti kao pozivu svakog kršćanina: to je jedno od središnjih učenja Drugoga vatikanskog koncila. Pozvao sam osobito vjernike laike da potpuno iskoriste milost krštenja i potvrde. Samo onaj koji je oživljen snažnom vjerom i velikodušnom ljubavlju može, ondje gdje su ostale otvorene rane bolne i teške prošlosti, biti apostol pomirenja i moralne izgradnje.

U Đakovu sam se nakratko zadržao u lijepoj katedrali, gdje sam pozdravio bogoslove i njihove profesore, zajedno s velikom skupinom redovnica.

U nedjelju, 8. lipnja, na svetkovinu Duhova, u Rijeci, u tijeku mise zazvao sam novo izlivanje darova Duha Svetoga na kršćanske obitelji u Hrvatskoj i svijetu. Sve sam ih stavio pod posebnu zaštitu Svete Nazaretske Obitelji. Smatrao sam, pored toga, korisnim ponovno potvrditi prvotnu društvenu vrijednost ustanove obitelji, tražeći za nju povlaštenu pozornost i konkretne mjere, koje će podupirati njezino zasnivanje, razvoj i postojanost.

Ozračje dvorane Posljednje večere

Poslijepodne sam posjetio Trsatsko svetište, smješteno na brdu u gradu Rijeci kako bih se pridružio hodočasnici koja ondje časte Majku Božju. Prema pobožnoj predaji, naime, na tom se mjestu zaustavila sveta nazaretska kuća prije nego će doći u Loreto.

Posljednja etapa mog putovanja bila je Zadar u Dalmaciji, grad bogat poviješću. U sjeni katedrale svete Anastazije, srijemske mučenice, slavio sam šesti čas, na blagdan Blažene Djevice Marije Majke Crkve. Taj marijanski blagdan, koji se nastavlja na svetkovinu Duhova, dao nam je ponovno doživjeti ozračje dvorane Posljednje večere. Kao i tada, također danas Marija nastavlja biti prisutna u crkvenoj zajednici: to je ponizna i nenametljiva prisutnost, no prisutnost koja potiče na molitvu i život po Duhu; to je kontemplativna prisutnost, kadra dozvati u svijest pastira i vjernika prvenstvo nutarnjeg života, slušanja i prijanjanja uz Božju riječ, nužni uvjet za uvjerljivi i djelotvorni evangeoski navještaj.

Draga braćo i sestre! I tijekom ovog putovanja mogao sam utvrditi koliko je kršćanstvo pridonijelo umjetničkom, kulturnom, ali ponajprije duhovnom i moralnom razvoju Hrvatske i njezinog naroda. Na tom će čvrstom temelju dragi hrvatski narod moći sada, na početku trećeg tisućljeća, nastaviti izgrađivati svoju povezanost i stabilnost, kako bi se skladno integrirao u zajednicu europskih naroda.

Neka Bog nastavi blagoslivljati i štititi Hrvatsku! Ona će uvijek imati povlašteno mjesto u mojoj ljubavi i u mojoj molitvi".

(Glas Slavonije 11.6.)

ZADAR, 9. lipnja - "Zemljo hrvatska, Bog te blagoslovio. Hvala ti hrvatski puče koji si me po cijeloj zemlji od Dalmacije, Slavonije i Kvarnera dočekao raširenih ruku i otvorena srca. Poznata mi je tvoja snaga, hrabrost i ufanje i siguran sam da će ti tvoja ustrajnost omogućiti da jednom i ti ugledaš bolje dane. Sjećam se vaših patnji uzrokovanih ratom, posljedicama koje su još vidljive na tvom licu i što se odražavaju na tvom životu i blizu sam sa svima koji podnose tragične posljedice rata", riječi su kojima se Ivan Pavao II. oprostio od Zadrana i Hrvatske nakon liturgijske molitve na zadarskom Forumu, na kraju svoga trećega pastirskog pohoda Hrvatskoj. »Hvala ti mladeži hrvatska, neka te Bog blagoslovi«, kazao je Sveti Otac, izazvavši erupciju oduševljenja mnogobrojnih mladih hodočasnika.

- Posebno hvala ti, ljubljani puče hrvatski, koji si me dočekivao raširenih ruku i srca otvorena po ulicama Dalmacije, Slavonije i Kvarnera. Sjećam se vaših patnji uzrokovanih ratom što su još uvijek vidljive na tvome licu i odražuju se na tvom životu i blizu sam svima koji podnose tragične posljedice rata. Poznata mi je, međutim, tvoja snaga, hrabrost i tvoje ufanje i siguran sam da će ti ustrajno zalaganje omogućiti da jednom i ti vidiš bolji dan. Hvala i tebi, mladeži hrvatska. Draga Hrvatska, neka te Bog blagoslovi. Zemljo Hrvatska, Bog te blagoslivlja - zaključio je Sveti Otac praćen skandiranjem - Mi smo Zadrani, Papa je naš.

Nakon Papina apostolskog blagoslova Zadrom je odjeknula Zdravo djevo, a na pozornici Papi su primijeti darovi: čikin časoslov, dar Zadarske nadbiskupije, ulje na platnu "Zadar" akademskog slikara Mile Skračića, dar Grada Zadra, i paška čipka rad čipkarice Marije Orlić-Vodopike. Opet se čula pjesma "Ti si Petar" i zatim "U čast Svetom Ocu" koju su i na dolasku Pape na Forum izveli zadarski estradni umjetnici. Za to vrijeme od Svetog Oca su se opraštali hrvatski biskupi i svećenici zadarske nadbiskupije.

Paviljon "Zagreb", Caravan 2003.

U lijepoj dvorani Canadian Leagion Hall-a i ove je godine organiziran Paviljon Zagreb, u sklopu Caravana 2003. Ove godine, kao i prošle, Hrvatska Bratska Zajednica, Odsjek 515 "Bernard P. Luketich" pokrovitelj je ovog paviljona, tako su gosp. Šmintich, njegova obitelj i mnogi koji su shvatili vrijednost ove akcije uključeni u ovaj rad.

Kad sam došla u Paviljon Zagreb, dan je bio užasno vruć, no mladi folklorne grupe "Jadran" (župne grupe "Naše Gospe Kraljice Hrvata") plesali su i pjevali kao da uopće nije vruće. Posjetitelji su sa velikim zanimanjem promatrali filmove prije samog duljeg programa, a izvođače su nagradili lijepim pljeskom nakon folklornog programa.

Uz manju izložbu na kojoj su izložene razne stvari koje predstavljaju Zagreb i Hrvatsku, posjetitelji su mogli naručiti izvornu hrvatsku hranu, koja je pripravljena u kuhinji dvorane.

Kratko sam razgovarala s gđom. Šmintich, koja je na poslu stalno. Rekla mi je kako bi im bilo zaista vrlo teško kad ne bi bilo i drugih entuzijasta, koji dolaze pomagati. Tako je navela gđe. Anđelu Bandelj i Zvezdanu Milić, koje stalno rade u kuhinji. Te dvije vrijedne gospe, uz mlade iz župe, pa neke iz Zadrana, kao i iz Odsjeka 515 - velika su pomoć.

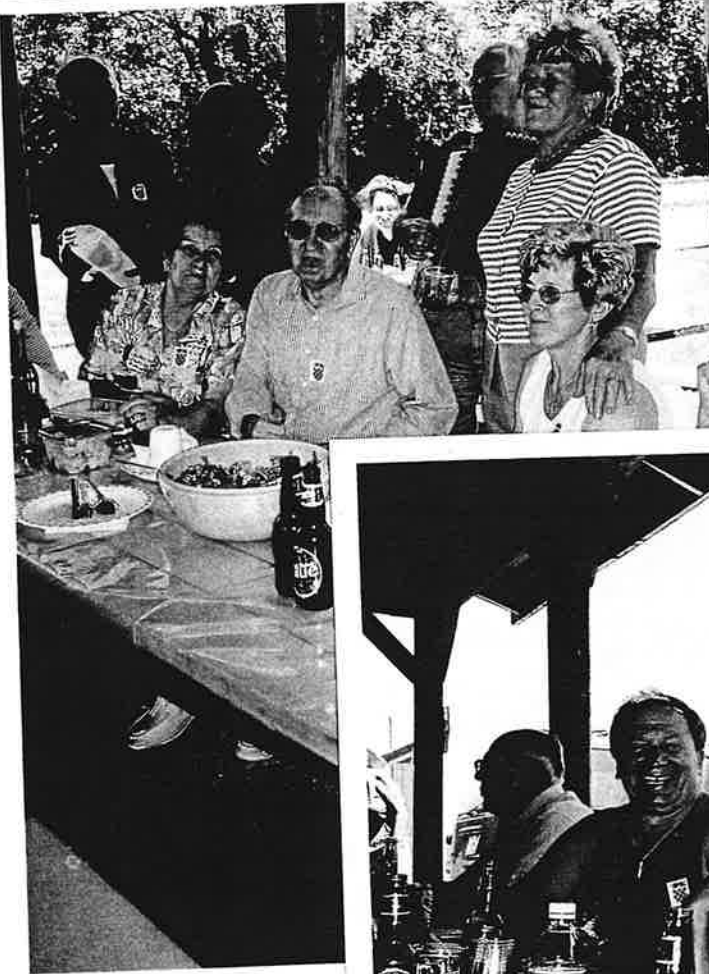
Uz mlade iz folklorne grupe "Jadran" nastupaju i mladi, oni najmanji, koji su oduševili sve koji su bili na otvorenju u srijedu 25. lipnja. Gđa. Kosor, jedna od vodećih ljudi Caravana rekla je kako su ti naši mladi prekrasni u svojim lijepim nošnjicama, upravo kao cvijeće. Mlada Magdalena Šmintich, princeza paviljona Zagreb, na otvorenju bila je u bogatoj slavonskoj nošnji, a danas vam ju predstavljamo u prekrasnoj šestinskoj nošnji.

"Veseli pajdaši" će razveseliti publiku svojom izvrsnom hrvatskom glazbom, a gosti folkloristi "Hrvatska" - Mississauga izvesti će svoj lijepi folklorni program. Uz filmove o Hrvatskoj, mnogo hrvatske glazbe i široke osmjehe, svi posjetitelji su zadovoljni. Ogranku 515, HBZ, posebno obitelji Šmintich, čestitamo na velikom trudu i radu. (VK)

Međimurski piknik

DRUGI PASTORALNI POHOD PAPE IVANA PAVLA II. BOSNI I HERCEGOVINI POD GESLOM BLAGO ČESTITIMA SRCEM

Papa pozvao stanovnike BiH na uzajamni oprost

BANJA LUKA - Papa Ivan Pavao II. uputio je jučer sa svog jednodnevnog apostolskog pohoda Bosni i Hercegovini - Banjalučkoj biskupiji - ujedno svog 101. putovanja izvan Italije tijekom kojega je slavi misu na banjalučkom Petricevcu beatificirao katoličkog laika, dr. Ivana Merza - snažan poziv za čišćenje pamćenja i međusobni oprost, suživot naroda te zemlje, poziv na ekumenski i međureligijski dijalog, poziv međunarodnoj zajednici da i dalje bude blizu "stanovnicima raznih dijelova BiH" kako bi im se omogućilo "da što prije dosegnu stanje potpune sigurnosti u pravdi i slogi", poziv stanovnicima BiH da sami budu "glavni graditelji svoje budućnosti", da se ne mire sa sudbinom - da je ponovni početak moguć. Na to je Papa pozvao već u svom pozdravu u zračnoj luci Mihovljani gdje ga je kao državnika i poglavara Crkve dočekalo i pozdravilo tročlano predsjedništvo BiH, više drugih državnih dužnosnika sa svih razina vlasti u BiH, biskup domaćin banjalučki, dr. Franjo Komarica, kardinal Vinko Puljić s ostalim članovima BK BiH te visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH Paddy Ashdown.

Riječ dobrodošlice Papi uputio je predsjedajući Predsjedništva BiH Borislav Paravac rekavši kako njegov posjet doživljavaju kao potvrdu i poticaj putu BiH prema EU, ističući da je Papu prvi put dočekala Republika Srpska i Banja Luka "potvrđujući svoju želju za međureligijskom i međunacionalnom tolerancijom svih naroda koji ovdje žive na putu pomirenja, jačanja mira i stabilnosti".

Na Petricevcu 50 tisuća hodočasnika

"Kako bi građansko društvo poprimilo pravi ljudski izgled i kako bi se svi s pouzdanjem mogli suočavati s budućnošću, potrebno je obnoviti čovjeka iznutra, liječeći rane i radeći na istinskome čišćenju pamćenja preko međusobnog oprost. Naime, u dubinama se srca nalazi korijen svakog dobra i, na žalost, svakog zla. Tamo se mora dogoditi promjena, što će omogućiti obnovu društvenoga tkiva i uspostavu međuljudskih odnosa otvorenih suradnji svih životnih snaga zemlje. Velika odgovornost s tim u svezi leži na onima koji, u skladu s voljom biračkoga tijela, demokratski izvršavaju, vlast: neka zbog trenutačnih teškoća ne odustaju od tako prijeko potrebna djela i neka ne dopuste da njima ovlađaju interesi jedne ili druge strane", rekao je, uz ostalo, Sveti Otac već na aerodromu poručujući da Papa BiH želi "da se za postojeće teškoće nađe prikladno rješenje, te da BiH vidi pozitivan odgovor na svoju težnju da bude sastavni dio ujedinjene Europe u ozračju napretka, slobode i mira."

Te je poruke stanovnicima raznih krajeva BiH, svim ljudima dobre volje tijekom dana svog drugog apostolskog pohoda BiH, u Banjoj Luci, Papa obrazlagao i riječima i gestama - ponajprije, slaveći pontifikalnu misu na Petricevcu s gotovo 50 tisuća hodočasnika iz raznih krajeva BiH i mnogih europskih zemalja, te beatificirajući Ivana Merza, što je bila središnja točka njegova posjeta.

Posjet banjalučkoj katedrali

Potom susretom s Predsjedništvom BiH, susretom s bosanskohercegovačkim biskupima te kardinalima i biskupima iz njegove pratnje, kurtoaznim prijemom - kako su to nazvali organizatori pohoda - predsjednika bosanskohercegovačkih entiteta i članova Međureligijskog vijeća BiH, te privatnim posjetom banjalučkoj katedrali.

- Budućnost ovih krajeva ovisi i o vama. Ne tražite drugdje udobniji život, ne bježite od svoje odgovornosti čekajući da vam netko drugi riješi teškoće, nego zlo odlučno priječite snagom dobra. I vi poput blaženoga Ivana tražite osobni susret s Kristom, koji rasvjetljuje život novom svjetlošću. Neka Evanđelje bude ono veliko mjerilo, koje će ravnati vašim sklonostima i vašim opredjeljenjima! Postat ćete tako misionari djelima i riječima te ćete biti znak Božje ljubavi, vjerodostojni svjedoci milosrdne Kristove nazočnosti. Ne zaboravite: Ne užite se svjetiljka da se stavi pod posudu, poručio je Sveti Otac s Petricevca oslovljavajući okupljeno mnoštvo vjernika "ljubljeni sinovi i kćeri ove Crkve hodočasnice u BiH", kojima, rekao je, dolazi raširenih ruku "kako bih vas zagrlio i priopćio vam da zauimate posebno mjesto u papinu srcu".

- Iz ovoga grada, koji je tijekom povijesti obilježen tolikom patnjom i tolikom krvlju, molim Svemogućega Gospodina da bude milosrdan za krivnje počinjene protiv čovjeka, njegova dostojanstva i njegove slobode, pa i sa strane nekih sinova Katoličke crkve. Neka On u svima pobudi želju za uzajamnim oprostom. Jedino u ozračju istinske pomirbe spomen na tolike nevine žrtve i njihove patnje neće biti uzaludan i poticat će nas graditi nove odnose bratstva i razumijevanja, rekao je Papa.

Na početku svoje propovijedi pozdravio je sve biskupe, posebno domaćina, dr. Komaricu i kardinala Puljića, pozdravio je, kako to uvijek čini, i sve civilne, građanske vlasti. Poseban "bratski pozdrav" uputio je Njegovu Blaženstvu patrijarhu Pavlu i članovima Svete sinode SPC-a, rekavši: - Novi

polet, što ga je u novije doba zadobio naš put k uzajamnome razumijevanju, međusobnome poštovanju i bratskoj solidarnosti, razlog je radosti i nade za ovaj kraj, poručio je također pozdravivši vjernike drugih crkvenih zajednica BiH te vjernike židovske općine i Islamske zajednice.

Petricevac, prostor liturgijskog slavlja uz kompleks franjevačkog samostana, opisivao je sliku susreta kakva se redovito doživljava na velikim skupovima s Ivanom Pavlom II. Srdačne, raznježene ljude okupljene u posebnom zajedništvu i privrženosti, u posebnom emotivnom naboju i poštovanju prema gostu. Jednako je bilo i s bosanskohercegovačkim biskupima predvođenim dr. Komaricom i kardinalom Puljićem, koji su Papi koncelebrirali s državnim tajnikom Svete Stolicke, kardinalom Angelom Sodanom, biskupima predstavnicima BK europskih zemalja i svim hrvatskim biskupima.

Svi strahovi, tjeskobe zbog prijetnji ugrožavanja sigurnosti Svetog Oca nestali su njegovim dolaskom među hodočasnike na Petricevac - i tamo je ljubav odgovarala na ljubav. Sam Papa je u svom zadnjem obraćanju mnoštvu apostofirao poruke koje uključuju sve - rekavši da srdačno pozdravlja sve pučanstvo BiH bez obzira na kulturnu, etničku ili vjersku pripadnost, da će u "prijateljski pohod" primiti predsjednike bosanskohercegovačkih entiteta i članove Međureligijskoga vijeća BiH. Zaključno je uzviknuo: "Zemljo Bosno i Hercegovino, papa te nosi u srcu i želi ti mir i napredak".

Misnom slavlju na Petricevcu nazočili su, kako reče biskup Komarica, "naši poštovani susjedi" predstavnici drugih vjerskih zajednica u BiH, predstavnici države, entiteta, županija, grada Banje Luke, mnogih općina, raznih kulturnih institucija, predstavnici međunarodne zajednice u BiH, predstavnici mnogih dobročinitelja toga kraja iz Europe i Amerike.

NA SUSRETU S PAPOM BROJNI VJERNICI IZ HERCEGOVINE I ZAGREBA

Katolici slavili, Srbi gledali s balkona

Jučer su već od ranog jutra banjalučkim Bulevarom Srpske vojske i Ulicom kneza Miloša pristizale kolone Hrvata s papinskim zastavicama. Hodali su uz policiju Republike Srpske, pravilno raspoređenu na svakih pet metara, koja je imala nekoliko oklopnih vozila, te je bila pripravna spriječiti bilo kakvo nepredviđeno ponašanje.

Srpsko stanovništvo promatralo je s obližnjih balkona, a na pitanje što misle o tom događaju u svom susjedstvu, Srbi su uglavnom kratko odgovarali da oni nikad nisu bili protiv katolika. "To su radili drugi", odgovarali su.

Ubrzo Hrvati na Petricevcu postadoše većina. Kad se već počeo najavljivati Papin skori dolazak, mnoštvo svijeta žurno se slilo na ulaze euharistijskog prostora, prolazeći strogu policijsku kontrolu. Nitko nije smio unijeti ništa oštro i tvrdo, ali nije bilo pobune. Bile su ondje goleme skupine vjernika iz mnogih hercegovačkih mjesta, Mostara, širokog Brijega, a među hodočasnici iz Livna i Tomislavgrada bilo je i živopisnih narodnih nošnja. Dvojica su Dmišana svoje veselje zbog susreta s Papom izražavala neprestanim puhanjem u mišine, glazbala njihova kraja slična gajdama.

Na misi nitko iz Pravoslavne crkve

Na misnom slavlju s Papom bili su prisutni i predstavnici islamske zajednice u BiH, predstavnici židovske općine, te grkokatolici koji su i tako sjedinjeni s Vatikanom. Svima je međutim upalo u oči da na Papinu misu nije došao nitko od predstavnika Srpske pravoslavne crkve. Njihov predstavnik očekuje se samo na primanju članova Međureligijskog vijeća BiH u Biskupskom domu kod Katedrale.

Sve je odlično prošlo, ne mogu vjerovati da sam došao vidjeti Papu u Republiku Srpsku - vikao je jedan od njih.

Nisu, naravno, mogli izostati ni župljani iz župe Srca Isusova u Zagrebu, u čijoj se bazilici nalaze zemni ostaci bl. Ivana Merza. Pričaju da je iz Zagreba stiglo čak pedesetak autobusa. Mnogi su krišom unijeli i hrvatske zastavice. Srpski policajci, koji su sate i sate stajali na užarenom suncu, nisu više imali snage postavljati suvišna pitanja o "zabranjenim nacionalnim obilježjima". Kad se pod banjalučkim suncem napokon pojavio Sveti Otac, opći zanos, veselje, vjera, nada, ali i prkos, osjetili su se u mnoštvu hodočasnika, koji su mahali zastavicama i gromoglasno skandirali: "Ivane Pavle, Ivane Pavle!", da bi se potom Banjom Lukom zaorilo: "Aleluja".

Za to vrijeme jedna je Srkinja, promatrajući što se zbiva, gotovo nečujnim glasom promrmrljala prijateljici: "Što smo dočekali."

(Slobodna Dalmacija 18-19.6.)

Beogradom se orilo: "Ubij, zakolji, da Hrvat ne postoji"

Slaveći pobjedu vaterpolske reprezentacije SiCG nad Hrvatskom na prvenstvu Europe, oko dvije tisuće navijača demoliralo je u nedjelju navečer hrvatsko veleposlanstvo u Beogradu. Porazbijali su sve prozore, skinuli grb i hrvatsku zastavu, postavili zastavu SiCG, te provalili u okolne trgovine. Među navijačima bilo je i onih koji su nosili majice s likovima ratnih zločinaca Mladića, Karadžića i Šljivančanina. Policija nije intervenirala ni spriječila nasilnike da provale u dvorište veleposlanstva.

MUP Srbije nije objasnio zašto je dopustio demoliranje veleposlanstva. Privedeno je 38 izgređenika. Ministarstvo vanjskih poslova SiCG preuzelo je potpuno odgovornost za incident, ocijenivši da "takvo ponašanje nema opravdanja".

Veleposlaniku SiCG Milanu Šimurdiću u Zagrebu uručena je oštra nota uz zahtjev da se provede istraga i nadoknadi šteta. MVP je prosvjedovao i zbog toga jer MUP Srbije nije zaštitio veleposlanstvo, iako je rizik bio povećan i zbog vaterpolske utakmice i zbog uhićenja Šjivančanina. Time je SiCG teško prekršila odredbe Bečke konvencije, koja nalaže da zemlja domaćin štiti diplomatska predstavništva.

"Ovakav težak incident pokazuje da u SiCG još uvijek nasilno djeluju oni koji ne žele potpunu normalizaciju odnosa", priopćeno je iz MVP-a. Zbog incidenta ministar Tonino Picula otkazao je za jučer najavljen

Hrvatska diplomatska neodlučnost Povlačenje našeg veleposlanika iz Beograda i otkazivanje gostoprimstva njihovom predstavniku u Zagrebu bio je doista jedini doličan potez

U doba komunizma redovito se govorilo kako su "evidentne pojave hrvatskog šovinizma i nacionalizma" pa bi se tek u ime bratstva i jedinstva domentulo kako se tu i tamo "mogu zamijetiti i pojave srpskog nacionalizma". Stvarnost je, dakako, bila posve drugačija, srpski nacionalizam je dominirao Jugoslavijom, samo je bio vješto sakriven u jugoslavenstvo i beogradski unitarizam, a pojave hrvatskog nacionalizma zakonski su procesuirane čak i kad ste pjevali ustavom "dozvoljenu" hrvatsku himnu! čim je potom počeo Domovinski rat, a naročito u kasnijoj valorizaciji, sve do danas, upor-no su se tražili trenuci izjednačavanja, upravo su se manijakalno tražili razlozi za tezu o podijeljenoj krivnji ili bar o sukrivnji.

No, s obzirom na to da su Srbi topovima i tenkovima doslovce razbili pola Hrvatske, dosta teško ide posao s negiranjem srpske agesije, ali se zato konstantno govori o hrvatskim ratnim zločinima i praktički nema segmenta u kojem se ne pokušava jedna notorna ratna agresija umanjiti i, ako je ikako moguće, podijeliti krivnju.

U konačnici je ta logika na međunarodnoj razini proklamirana u famoznoj hrvatskoj "prekomjernoj upotrebi topništva" da bi na kraju to silovanje stvarnosti otišlo tako daleko da se danas i s najviših državnih mjesta Hrvatske poručuje da se svi svima trebamo ispričati.

Mi smo spomenutu matricu mogli vidjeti i u analizama i ocjenama nedavnog demoliranja hrvatskog veleposlanstva u Beogradu jer je opet progovoreno o podijeljenoj krivnji. Ironija je naše povijesti da ćete u medijskim analitičarima pronaći i velik dio ljudi koji su početnu matricu koristili i u komunizmu, ali zanimljivija od toga jest činjenica od koje mjere su neki fakti prešućeni. Naravno da nitko normalan divljaštvo hrvatskih navijača ne može braniti: u njemu nema niti navijanja, niti hrvatstva, niti športa.

Baciti nekomu kamen u glavu oduvijek je bila i ostala definicija divljaštva i upravo animalnog primitivizma. Ali, kad se o ovom sučaju već pronalaze uzroci i povodi, bilo bi korektno ustvrditi fakte.

Trebaju li baciti atomsku bombu na nas?

Oni, pak, govore da je nekoliko dana prije finala vaterpolo prvenstva Europe u Kranju tamo već došlo do fizičkih obračuna, da su u njemu stradali hrvatski navijači, čak i neke navijačice.

Tako je, naime, sve počelo. S druge strane, hrvatski navijači - i oni koji su kupili karte, nisu mogli ući na utakmicu (zato je slovenska strana ovih dana obećala povrat novca za kupljene karte!), što se, gle slučajnosti, nije dogodilo i srpskim navijačima. Sve drugo je više-manje poznato i doista zaslužuje ništa drugo negoli osudu.

Na žalost, takvih scena ima u svim mogućim državama, ali se doista u pravilu ne događa da nakon takvih scena "druga strana" demolira nečije veleposlanstvo, zapali zastavu, zgazi državni grb i pokuša se između ta dva događaja staviti znak jednakosti.

posjet Crnoj Gori. Crnogorski ministar vanjskih poslova Dragiša Burzan zatražio je od ministra vanjskih poslova SiCG Gorana Svilanovića da se pismeno ispriča Hrvatskoj. Svilanović, koji je utakmicu gledao u Kranju, izjavio je kako ne očekuje da će Hrvatska povući odluku o ukidanju viza za građane SiCG.

Potpredsjednik vlade Srbije Žarko Korać, gradonačelnica Beograda Radmila Hrustanović i pomoćnica ministra vanjskih poslova SiCG Aleksandra Joksimović osudili su incident, izrazili žaljenje i ispričali se. Neredi navijača bili su još veći u Novom Sadu. Odmah nakon završetka utakmice, središte grada pretvoreno je u pravu bojišnicu.

Nekoliko stotina huligana divljalo je, lomilo i razbijalo sve pred sobom. Demolirana je Gradska kuća te veći broj trgovina i kafića. Pobjegla sam glavom bez obzira. Razbijali su i tukli sve pred sobom - izjavila nam je Smilja Murić. Huligani su nosili majice šešeljeve Radikalne stranke, a grad su išarali grafitima: "Šljiva heroj", "Šešelj bog", "Čanak ustaša". Na hrvatskom konzulatu u Subotici razbijeno je staklo i skinute su pločice s autobusa zagrebačkog teatra "Rugantino". Predsjednik Skupštine Vojvodine Nenad Čanak izjavio je našem listu da incident pokazuje kako i dalje postoji fašizacija Srbije.

(Večernji list 17.6.)

Pratimo li pak hrvatsku reakciju na demolirano veleposlanstvo, postavlja se logično pitanje: što bismo još trebali doživjeti od naših istočnih susjeda pa da hrvatsko državno vodstvo reagira s onom mjerom dostojanstva koje joj nalažu njihove funkcije i činjenica da vode jednu suverenu državu? Jer, mi smo ukinuli vize zemlji koja nam dandanas ne želi otkriti gdje se nalazi više od tisuću naših nestalih.

Mi smo normalizirali odnose do kraja s državom koja odbija platiti ratne reparacije. Mi smo "spremni na tijesnu suradnju" s državom koja nam još uvijek nije vratila opljačkano kulturno blago.

Prošlo ljeeto srpska je vojska pucala po našim civilima, sve je završilo na izrazima općenitog žaljenja "zbog incidenta koji je izbio jer dolazak na drugu stranu Dunava nije bio prijavljen", kako je tvrdio Beograd. Sada su nam demolirali veleposlanstvo i opet smo zatražili jednu malu ispriku.

Trebaju li baciti atomsku bombu na nas da povučemo, recimo, veleposlanika iz Beograda, što je u ovom slučaju bio očekivan, da ne kažem nužan potez zemlje koja zna što je nacionalno dostojanstvo, koja ima povijesno pamćenje.

Naša reakcija na razvaljivanje veleposlanstva, koje je nota bene po uzusima međunarodne diplomacije, simbolički hrvatski državni teritorij, svela se na oštru diplomatsku notu, na traženje isprike i na otkazivanje puta u Crnu Goru.

Otkazivanje puta hrvatskog ministra vanjskih poslova u Crnu Goru znači da mi unaprijed dijelimo odgovornost Srbije i Crne Gore za ovo divljaštvo, taj otkaz puta znači i da mi te nota bene dvije republike tretiramo kao jednu! Naime, nakon što nam je demolirano veleposlanstvo, a službeni Beograd do drugog dana popodne nije pružio riječi isprike, povlačenje našeg veleposlanika i otkazivanje gostoprimstva njihovom predstavniku u Zagrebu bio je doista jedini doličan potez.

Umjesto toga, mi smo po tko zna koji put povukli potez koji ponovo govori o našoj jadnoj diplomatskoj neodlučnosti i u konačnici to je potez koji će sutra ohrabriti iste te ljude da stvar ponove. Jer, o kakvim se navijačima radilo najbolje svjedoči fotografija u Večernjem listu na kojoj se jasno vidi da jedan od njih nosi na sebi majicu s likom Radovana Karadžića.

Postavlja se pitanje je li doista tako teško braniti ponos i dostojanstvo tek stvorene države i od kuda tako silna lakoća umanjivanja očito vitalnog velikosrpstva koje danas simbolički demolira komad hrvatskog teritorija, pokazujući tako da bi i sutra ponovilo 1991. I hoće li, kad sutra ista ta spodoba u majici s Karadžićevim likom, u ovo vrijeme ukinutih viza mimo prošeta Hrvatskom mašući s tri prsta, pa neki naš prognanik tada izgubi živce, opet vrijediti sintagma o "hrvatskom nacionalizmu koji hrani srpski šovinizam"? (Glas Slavonije 20. lipnja)

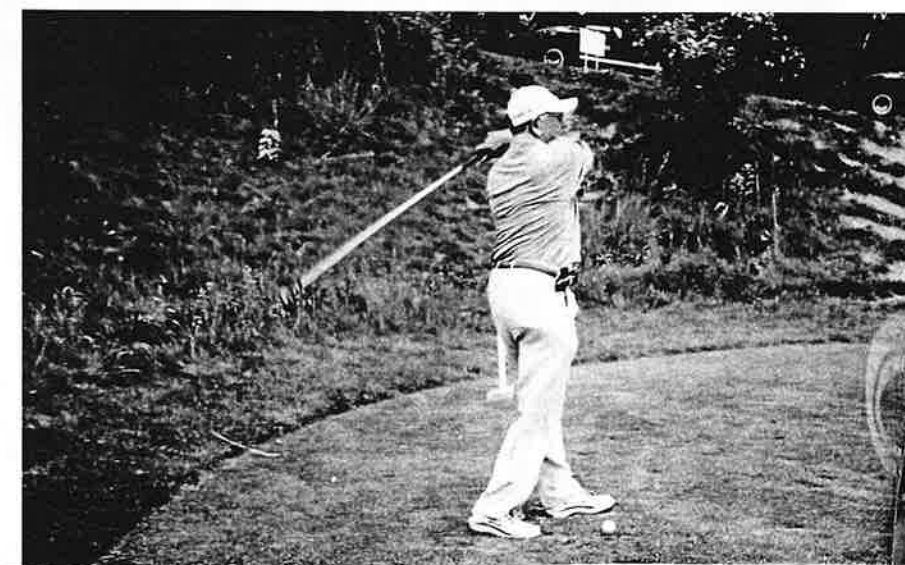
Čestitamo Dori na 11. golf turniru

U petak 20. lipnja na prekrasnim golf terenima Royal Woodbine Golf Club-a održan je 11. Dorin golf turnir. I ove godine, kao i do sada, sva mjesta bila su popunjena, tako je 160 golfera sudjelovalo u igri, koja je donijela godišnju pomoć 25-ero djeci u Hrvatskoj. Zahvaljujući čelnicima DORE, prvenstveno gosp. Stanku Trtanj, Bob Galamagi, kao i Joe Draganju, Jerry Pressmanu, Steve Krašiću, Brett Banduli i Paul Grassi-ju i ovaj najnoviji golf turnir je bio izvanredno uspješan. Svi golferi koji su bili na terenima Royal Woodbine Club-a slažu se u mišljenju da su taj dan svi uživali u dobrom golfu i dobrom druženju, od jutra na golfu do kasno navečer, na izvanrednoj večeri (priredio popularni Stipe iz Croatia restaurant-a) u Croatia banquet hallu.

Gosp. Stanko Trtanj, jedan od čelnika ove udruge rekao je na večeri u Croatia banquet hallu "Lijepo vas je sve vidjeti ponovno ovdje"! Zaista, bilo je lijepo vidjeti poznata, draga lica, koja dolaze ponovno svake godine, jer su svjesni da njihov dolar koji su uložili u ovaj dan, nije izgubljen. Dapače, dobro je uloženo, jer, zahvaljujući svakome tko je dolazio ovih 11 godina, jer ide za djecu palih branitelja, djecu čiji su roditelji u lošoj financijskoj situaciji, za studente kojima treba pomoć - do danas poslano je preko \$199.000. Zaista prekrasna suma novca!

Gospoda Trtanj i Galamaga nemaju dovoljno riječi kako bi zahvalili svima onima koji su pridonijeli uspjehu ovog najnovijeg 11. Dorinog golf turnira - svima sponsorima, svim golferima, dobrovoljcima, onima koji su darovali razne velike ili manje nagrade raznim golferima, kao i onima koji su došli samo na večeru.No, da li se čudimo kako ovaj turnir postaje sve popularniji i popularniji? Zaista nije, jer ova mala grupa ljudi vrlo sposobno i, što je možda još i vrijednije, vrlo poslovno vodi ovaj turnir, a takav odnos prema poslu donosi povjerenje onih koji se ponovno vraćaju svake godine na zelene terene Royal Woodbine golf club-a.

Čestitamo svima iz DORE, posebno gosp. Stanku Trtanj, i počasnom Hrvatu, gosp. Bob Galamagi na ovogodišnjem uspješnom 11. Dorinom golf turniru. (VK)

Piknik HDZ-a Oakville

U nedjelju 15. lipnja ove godine u karlovačkom parku HDZ Oakville-a, uz pomoć ogranaka iz Toronta i Hamiltona, organizirao je svoj prvi ovogodišnji piknik. U zaista dobrom raspoloženju, u prekrasnom karlovačkom parku, uz dobro pečenje, izvanredno lijepo vrijeme, dobru glazbu i dobro druženje preko 1500 ljudi naše zajednice provelo je još jedan lijepi dan. Mnogi radnici HDZ-a dali su sve od sebe kako bi ovaj piknik uspio, pa tako HRVATSKA ISKRA pozdravlja i čestita svima iz triju ogranka HDZ-a, Oakville-a, Toronta i Hamiltona na odlično organiziranom pikniku. (VK)

Proslavljen je sv. Ante na Norvalu

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

Hrvatska Vlada

RAČAN POZVAO SRPSKE IZBJEGLICE DA SE VRATE U HRVATSKU

ZAGREB, 12. lipnja (Hina) - Premijer Ivica Račan pozvao je sve izbjeglice, hrvatske građane, da se vrate u Hrvatsku i iskoriste priliku koja im se pruža kroz Vladin model stambenog zbrinjavanja u zamjenu za stanarsko pravo. Vlada je dovršila paket mjera kojima se svim prognanicima i izbjeglicama, koji se žele vratiti i trajno živjeti u Hrvatskoj, osigurava pravo na dom, rekao je Račan na sjednici Vlade koja je donijela odluku o stambenom zbrinjavanju povratnika i izbjeglica, uglavnom građana srpske nacionalnosti. Stambeno zbrinjavanje više nije prepreka za povratak izbjeglicama u Hrvatsku, rekao je Račan.

Vladine mjere zbrinjavanja nude dvije mogućnosti - da država kupi stanove i dade ih u najam povratnicima, odnosno da se izbjeglice, koje to žele, uključe u program društveno poticane stanogradnje (POS).

Cijeli bi se proces zbrinjavanja trebao dovršiti do konca 2006., a zahtjevi za stambeno zbrinjavanje moći će se podnositi do konca iduće godine i to Ministarstvu obnove.

Ministar obnove Radimir Čačić ističe da će svi građani, bez obzira na nacionalnost, biti jednako tretirani, ali da odluku o stambenom zbrinjavanju ne znači obnavljanje nekadašnjeg stanarskog prava. Da bi došli do stana uvjet je da izbjeglice nemaju drugu kuću ili stan na području bivše SFRJ te da nakon 8. listopada 1991. nisu

prodali ili darovali takvu imovinu.

Ne zna se brojka o kojoj se radi, kaže Čačić.

No, izvori bliski Banskim dvorima procijenili su da će zainteresiranih koje će trebati stambeno zbrinuti biti najviše pet tisuća.

Računa se da bi trošak tog posla samo u idućoj godini bio oko 400 milijuna kuna, od čega 300 milijuna 'otpada' na inicijalna sredstva za kupnju stanova iz programa POS, a 100 milijuna kuna za otplate kredita.

Hrvatska će snositi više od 98 posto troškova, rekao je potpredsjednik Vlade Goran Granić, ustvrdivši da su priče o pomoći međunarodne zajednice samo demonstracija propagandnog karaktera.

Hrvatska je ostala sama s tim problemom i sama će ga riješiti, naglasio je potpredsjednik Vlade Goran Granić.

Povratak srpskih izbjeglica, reforma pravosuđa i suradnja s Haagom, ključni su politički uvjeti hrvatskog približavanja EU, istaknuo je ministar europskih integracije Neven Mimica, koji podsjeća da ni jedna država pregovore s Unijom nije počela prije ispunjavanja političkih uvjeta.

Mimica tvrdi da se za model stambenog zbrinjavanja srpskih izbjeglica Hrvatska nije odlučila zbog pritisa Unije i Međunarodne zajednice. Radi se kaže o njejoj sposobnosti da se priključi vrijednostima na kojima funkcionira svaka demokratska država.

"Moramo omogućiti povratak izbjeglih" - rekao je Predsjednik govoreći o Srbima koji su dobrovoljno otišli poslije "Oluje"

KNIN - Knin je doživio veliku devastaciju, njegova privreda je najvećim dijelom uništena i moramo biti dobro organizirani u njezinoj obnovi i usvajanju razvijenije tehnologije. To je moguće ako motiviramo dolazak kapitala i iskorištavanje komparativnih prednosti ovoga grada, odnosno čitavog ovog prostora. Kninska gradska uprava uspostavila je vezu sa švicarskim donatorima i nadležnim ministarstvima i stvari se kreću.

Nezadovoljan mogu biti zbog toga što se dugo čekalo i što je Knin bio proglašavan gradom ekscesa, a sada možemo biti zadovoljni jer ekscesa nema - kazao je predsjednik RH Stipe Mesić u Kninu, gdje je u pratnji svojih domaćina gradonačelnika Vinka Marića i župana Duje Stančića, te švicarskog veleposlanika dr. Paula Widmera i ministra Radimira Čačića obišao objekte iz projekta povratka i integracije, u koji je švicarska Vlada zadnjih pet godina uložila 50 milijuna kuna na kninskom području.

Nakon obnove kuća i infrastrukture, treba aktivirati potencijale da bi se kvalitetno moglo živjeti na ovom području, kazao je Mesić.

- Isključujući Švicarsku, međunarodna zajednica je premalo sudjelovala u obnovi Hrvatske, a bili su dužni pomoći - kazao je Mesić, a ministar Čačić je ustvrdio da je RH dobila manje od 7 posto pomoći od međunarodne zajednice, od ukupnog novca uloženog u obnovu.

- Uz razrušene kuće i infrastrukturu nakon rata je nažalost ostala i mržnja među ljudima. Mi se moramo okrenuti rješavanju problema i uspostaviti odnos među ljudima koji neće ovisiti o njihovoj nacionalnoj ili teritorijalnoj pripadnosti. Nama je interes da se potvrdimo kao pravna i dobro uređena država, ne radi inozemstva nego zbog nas samih.

Moramo se potvrditi kao zrela demokracija, gdje će se svaki problem rješavati kroz institucije sustava. Da bismo to postigli, moramo omogućiti svojim građanima povratak, raspolaganje njihovom imovinom, a tek onda možemo biti ozbiljna država koja ima želju uključiti se u europsku obitelj - istaknuo je Mesić u Kninu. On vjeruje da će Hrvatska ispuniti uvjete za uključivanje u EU do 2007.

Predsjednik je kazao da se kvalitetan život ne može razvijati na socijalnoj pomoći, te kritizirao sporost u provođenju stečajnih postupaka u hrvatskim tvrtkama. Također je istaknuo da se na kninskom i sličnim područjima može puno učiniti otvaranjem slobodnih zona. Stipe Mesić je obišao vodotoranj u Kovačicu, čiju gradnju je financirala švicarska vlada, a koji je otvorio veleposlanik Paul Widmer.

Potom je posjetio prognaničko naselje u Golubiću, gdje je razgovarao s mještanima, a predstavnici Ministarstva javnih radova, obnove i graditeljstva upoznali su ga s projektom gradnje Novog naselja u Golubiću, vrijednog 25 milijuna kuna, gdje za 15 dana počinje gradnja 120 obiteljskih kuća.

(Slobodna Dalmacija 17.6.)

HRVATSKI SABOR POVIJESNI OBRAČUNI UZDRMALI SABORNICU SDP napustio Sabor zbog Tita

Sabornicu su ponovno uzdrмали povijesni obračuni, u kojima se još raspliće tko je nanio više zla - ustaše ili partizani. Potaknuti prijedlogom u izmjenama Kaznenog zakona o kažnjavanju veličanja fašističkih tvorevina i simbola te distribucije takvih materijala zastupnici su se zakrili oko toga - što su fašistički simboli i koje su tvorevine i pokreti bili fašistički.

Anto Kovačević (HKDU) rekao je kako NDH nije bila fašistička tvorevina jer ju je priznalo devet država, donijela je oslobođenje od velikosrpskog jarma, a i izdaval je tisuće knjiga. Za Miroslava Rožića (HSP) ustaški simboli nisu strogo vezani za NDH nego su nastali kao odraz očaja i želje za neovisnom državom, a ustaštvo je bilo narodnooslobodilački pokret u jeku velikosrpske diktature.

Simboli komunizma petokraka, srp i čekić, te Titova štafeta trebali bi, po Ivi Lončaru, doći na udar sankcija.

Za njega je komunistička partija najveća zločinačka organizacija, a Tito najveći zločinac u povijesti civilizacija. Ivan Ninić (SDP) razljučen je uzvratio da su te izjave nečuvane, da vrijedaju vođu antifašističkog pokreta i borbe NOB-a koji su stvorili pretpostavke za današnju hrvatsku državu, kao i sve dobronamjerne ljude u RH.

- Ovakve izjave ne pridonose ulasku u EU - ogorčen je bio Ninić i napustio vijećnicu, a s njime su otišli i svi zastupnici SDP-a, na što je Lončar dobacio da partija ode u šumu svaki put kad se uznemiri, a kad se vrati izazove kataklizmu.

(Večernji list 17.6.)

Oporbu zabrinjava vanjski dug, vladajući protiv dramatiziranja

ZAGREB, 27. lipnja - Hrvatska nije prezadužena, jer ukupni inozemni i domaći dug iznosi 96 milijardi kuna, što je manje od polovice BDP-a, rekao je u petak u Hrvatskom saboru zamjenik ministra financija Damir Kuštrak, podnoseći zastupnicima godišnje Izvješće o izvršenju državnog proračuna za prošlu godinu. Dodao da je vanjski dug države 57 milijardi kuna (devet milijardi dolara), što najšire obuhvaća središnju državu i osam fondova, uključujući i ceste. Po njegovim riječima, prošlu je godinu obilježio nastavak brzog gospodarskog rasta, pri čemu je rast BDP-a od 5,2 posto, najveći od 1997. Rekordno niska je i stopa inflacije koja je lanske godine dosegla 2,2 posto, što je ujedno i najniža stopa od 1994.

Istaknuvši kako je stand-by aranžman s MMF-om uspješno zaključen, Kuštrak je dodao kako je osobna potrošnja porasla za 6,2 posto, dok investicije bilježe rast od 10,1 posto. Pad državne potrošnje iznosi 1,8 posto, a po Kuštrakovoj ocjeni, sve su to parametri koji su pridonijeli rekordnom rastu BDP-a u usporedbi sa svim europskim tranzicijskim zemljama. Naglasio je da prosječna nezaposlenost u zemlji pada ispod 390.000, a da će po predviđanjima do kraja godine broj nezaposlenih biti ispod 300.000.

Govoreći o likvidnosti, Kuštrak je istaknuo da je prema registru Fine u 1999. u insolventnim poduzećima radilo 164.000 ljudi, dok je danas taj broj smanjen, pa u poduzećima koje ne mogu isplaćivati plaće radi 34.000 ljudi, što je pet puta manje u odnosu na 1999. Dodao je i to da je središnji državni proračun lanske godine prikupio 69,9 milijardi ili 99,5 planiranih prihoda, dok su rashodi iznosili 73,7 milijardi kuna.

Za razliku od klubova vladajuće koalicije koji tvrde da vanjski dug ne treba dramatizirati, parlamentarna je oporba upozorila da je porast vanjskog duga zbog povećane potrošnje građana bez uporišta u realnom povišenju plaća. "Najblaži« oporbenjak bio je Valter Drandić (IDS) koji postavlja pitanje "kako ove dobre brojke pretočiti u bolji život građana«. Stoga IDS predlaže strategiju brže i jače decentralizacije države. To bi se osiguralo preusmjeravanjem cjelokupnog poreza na dobit jedinicama lokalne samouprave koje danas, upozorava, nemaju novca ni za vatrogasna društva uoči sezone požara.

"Ova vlada će ući u povijest kao vlada koja je Hrvatsku uvela u zonu prezaduženosti«, izričit je Jadranko Mijalić (HSLŠ), iznoseći podatak da je vanjski dug dosegao čak 70 posto BDP-a. HSLŠ procjenjuje da će Vlada, "zbog sve većeg deficita tekućeg računa, negativnog vanjskotrgovinskog salda i pada neto inozemnih izravnih ulaganja, pred građane staviti goleme teškoće zbog otplate vanjskog dugak.

Stranačke vijesti: HDZ održao 8. opći sabor

TRIJUMFALNE PORUKE S OSMOGA OPĆEG SABORA HDZ-a

Sanader: Spremni za vlast

ZAGREB - Do posljednjeg mjesta u popunjenoj dvorani Košarkaškog centra "Dražen Petrović", oko pet tisuća HDZ-ovaca u subotu je na Osmom općem saboru stranke, koji se održava pod geslom "Pokrenimo Hrvatsku", trijumfalno najavilo pobjedu na idućim parlamentarnim izborima. Predsjednik stranke dr. Ivo Sanader prilikom ulaza u dvoranu dočekan je iznimno gromoglasnim pljeskom i ovacijama izaslanika koji su ustali i skandirali "Ivo! Ivo!". Burno su pozdravljeni i ostali članovi Predsjedništva, kao i izjava šefa stranke kako je HDZ nakon tri i pol godine konsolidiran i spreman za izbornu pobjedu.

Gotovo cijelo jutro stranačkog sabora potrošeno je na pozdravne govore velikog broja gostiju iz inozemstva, čime su u HDZ-u posebno htjeli naglasiti kako ih Europa uvažava. Predstavnici srodnih inozemnih stranaka zaželjeli su HDZ-u da osvoji vlast, a zvižduke negodovanja izaslanika Sabora doživjela je samo Doris Pack, predsjednica Odbora za jugoistočnu Europu u Europskom parlamentu kad je u jednom trenutku pozvala generala Antu Gotovinu da se suoči sa sudom u Haagu.

Doris Pack podsjetila je također kako nema mjesta za mržnju, umišljenost i nacionalizam te da načelo tolerancije trebaju slijediti sve stranke pogotovo kada je riječ o povratku izbjeglica. Procijenila je kako HDZ ima ljude koji mogu povesti Hrvatsku u Europu. Povratak na nacionalističko ponašanje, poručila je HDZ-u, bio bi smrtonosan.

Skup je pozdravio i Guy A. Vander Jagt, kongresmen koji je 1980. na konvenciji republikanske stranke najavio kandidaturu Ronalda Reagana za predsjednika SAD-a. Nabrojio je pet osobnih grešaka koje je napravila aktualna hrvatska vlast, od nezaposlenosti do povećanja duga, a ovacijama

S Mijalićem se ne slaže SDP, pa Tonči Žuvela poručuje da unatoč oprezu "dug ne treba dramatizirati, već nadzirati i otplaćivati na vrijeme". Upozorava pritom na brojne pozitivne makroekonomske pokazatelje, koji su, tvrdi, najbolji nakon osamostaljenja. Ilustrirao je to podacima o trogodišnjem rastu BDP-a, smanjenju inflacije i kamatih stopa, visokoj stabilnosti i likvidnosti financijskog i gospodarskog sustava. Hrvatska nikad nije imala bolji položaj na međunarodnom tržištu, a nezabilježen je i rast investicija, pogotovo kapitalnih, tvrdi Žuvela.

HDZ podatke o porastu vanjskog duga ne smatra prenapuhanima, a Ivan Šuker Ministarstvu financija zamjera što u Izvješću nisu navedeni podatci o prošlogodišnjem zaduživanju svih poduzeća vezanih uz državni proračun, uključivo i autoceste te ukupno proračunsko zaduženje. Iz Izvješća nije jasno ni kolika su državna jamstva izdana u prošloj godini niti se navode kriteriji za davanje tih jamstava, kaže Šuker, kojega posebno zabrinjava vanjskotrgovinski deficit koji je, tvrdi, "glavni generator ino-zaduživanja". Skeptičan je i prema podacima o rastu BDP-a, budući da, kaže, u tom rastu najviše sudjeluje porast potrošnje građana i ulaganje države u infrastrukturu, pa je, tvrdi, očito da je riječ o kratkoročnim učincima.

Smiješnom je nazvao tvrdnje da je Vlada našla siguran izvor financiranja izgradnje autocesta. "Pa to je nešto genijalno, fantastično! Dignete građanima Hrvatske cijenu benzina za 1,20 kuna plus PDV i kažete da ste našli siguran način financiranja. Tako je svatko mogao izgraditi autocestu", rekao je Šuker, izazvavši prosvjede u klupama SDP-ovaca. (Vjesnik 28.6.)

Oporba se može ljutiti, ali ne može isprovocirati izbore

PAZIN, 27. lipnja - Na pitanje mogu li četiri oporbene stranke bojkotirati Sabor kao što su najavile i tako isprovocirati prijevremene izbore, predsjednik Republike Stjepan Mesić izjavio je da smo demokratsko društvo u kojem se zna da vlast odlučuje kad će biti izbori. Predsjednik je, naime, odgovarao na novinarska pitanja tijekom posjeta Pazinu.

»Kad je HDZ imao vlast, sjećate se, tko je što pitao opoziciju. One koji danas prijetе bojkotom, pitajte gdje su bili kad su oni odlučivali o izborima. Jesu li se oni s kim konzultirali«, rekao je Mesić. Pravilo je da onaj tko ima vlast odlučuje o izborima, a oporba to mora poštovati, naglasio je Predsjednik. Oni se mogu ljutiti, ali ne mogu isprovocirati izbore, kaže Mesić. (Vjesnik 28.6.)

je dočekan njegoa tvrdnja da je najveća greška koaliicijske vlasti što je zaboravila HDZ-ove ratne heroje. Prenio je oduševljenje republikanaca Dicka Chaneya Ivom Sanaderom.

Bez rasprave i jednog glasa protivljenja HDZ-ovci su podržali izmjene stranačkog Statuta kojima se produžuje mandat šefu stranke i stranačkim tijelima s dvije na četiri godine, ali ne od ovog nego od idućeg Devetog općeg sabora. Izmjenama Statuta pojednostavljuje se stegovni postupak protiv "neposlušnih" članova stranke koji će ubuduće ako "naštete ugledu stranke", automatski biti brisani iz članstva.

- Ova vlast nije na vlasti ali toga nije svjesna! Pozivam vas na punu mobilizaciju i zato dajmo ovaj put Račanu crveni karton, smijenimo ih s vlasti. Kladim se s bilo kim u Hrvatskoj, o bilo koju sumu da HDZ pobjeđuje na slijedećim izborima. HDZ će, a ne SDP uvesti Hrvatsku EU i NATO - poručio je u završnoj riječi Sanader praćen burnim pljeskom izaslanika sabora. Također je pozvao Srbe da se vrate u svoju domovinu jer je privatno vlasništvo nepovredivo, no zatražio je od hrvatske Vlade da i hrvatskim izbjeglicama osigura smještaj dostojan čovjeka.

- Smanjit ćemo poreze i dokazati da će se državna blagajna bolje puniti - poručio je šef HDZ-a, založivši se za smanjenje birokracije i broja ministarstva na razumnu mjeru. Naglasio je kako ne pristaje na ocjenu da su deset godina kad je HDZ vodio Hrvatsku bile izgubljenje.

- Domoljublje nije nešto što je zastarjelo, ono je uvijek moderno - konstatirao je uz opasku da se čak i djeca u školi smiju govorima Račana i Crkvenca koji tvrde da se danas bolje živi ali toga nismo svjesni. (Slobodna Dalmacija 23.6.)

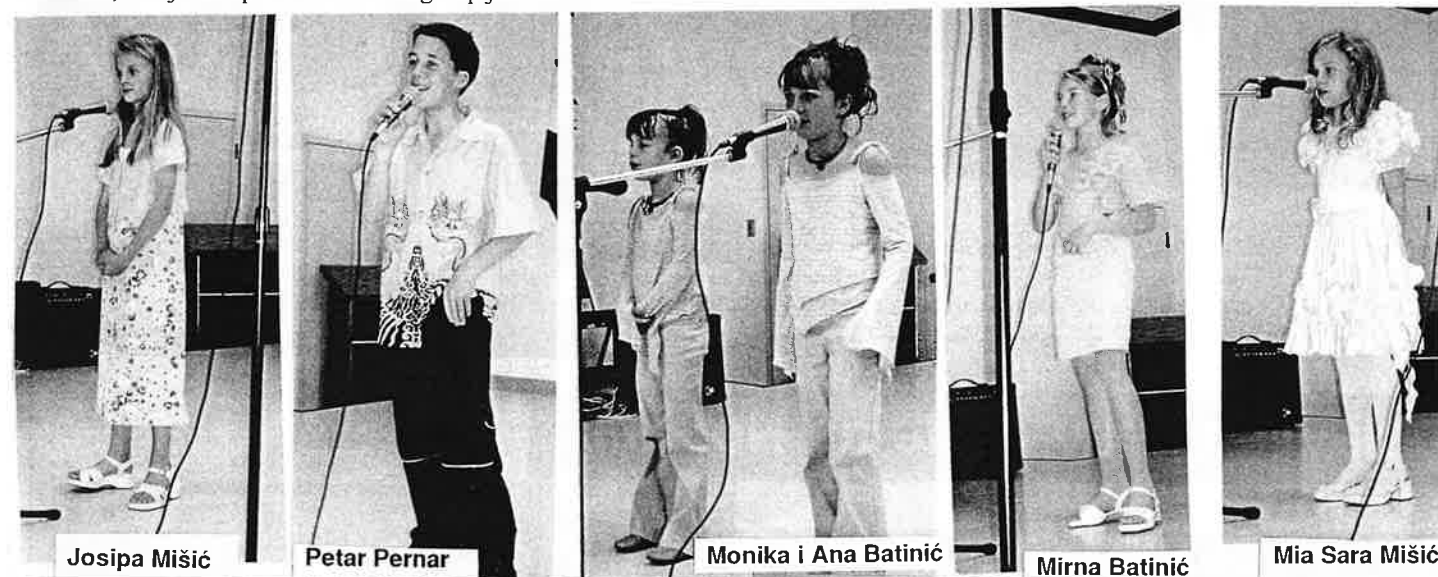
Hrvatsko kulturno društvo "Napredak" organiziralo Dječji festival pjesama "HRVATSKA MLADOST - ONTARIO 2003"

Bez velikih najava osvojili prva mjesta

Nakon niz godina ponovno je održan dječji festival pjesama pod imenom "HRVATSKA MLADOST - ONTARIO 2003" pod okriljem Hrvatskog kulturnog društva "Napredak", Hamilton. Održan je 14. lipnja 2003. u župnoj dvorani hrvatske župe "Sv. Križa" u Hamiltonu. Možemo reći: Festival je nešto lijepo i hvale vrijedan pothvat za našu hrvatsku zajednicu na ovim prostorima. Pomaže širenju hrvatske kulture, promovira hrvatski jezik i otkriva među mladim naraštajima muzičke - glazbene talente.

Ideja za održavanje festivala potekla je od članova HKD "Napredak" i predsjednika gosp. Mirka Batinića. Tu je ideju rado podržao i pomogao od samog početka vel. Marjan Mihoković, župnik. Za uspjeh festivala zaslužni su svi članovi Društva, koji su uložili mnogo truda i vremena, kako bi sve dobro funkcioniralo i prošlo. Od srca im čestitamo.

Na festivalu je nastupilo 13 izvođača. Iz župe "Hrvatskih Mučenika" iz Mississauga sudjelovala su djeca Ivana Kapularić, Petar Ljubić, Josipa Mišić, Mia Sara Mišić, Petar Pernar i Barbara Pernar. Iz drugih župa sudjelovali su Anđelo Franjić, Monika i Ana Batinić, Ivona Tomić, Aleksandra, Stefanje i Katharine Petkovski, Mirna Batinić i Kristina Farago. Svi izvođači bili su dobro pripremljeni. Pjesme su bile profesionalno odabrane, a djeca su se potrudila pa su ih dobro uvježbala i odlično izvela. Doista je bio užitek slušati sve izvođače, a to je bilo potvrđeno i sa dugim pljeskom. Zato stručni žiri

Dobitnica druge nagrade Barbara Pernar ("Koga volim najviše", napisao gosp. Božidar Božek

(u sastavu sr. Bernadetta, Andrea Mahovich i Jelena Kuljiš Doja) nije imao lagan posao. Trebalo im je dosta vremena da izaberu najljepšu pjesmu, te da prebroje glasove publike. Za vrijeme pauze, vrlo uspješno nastupio je dječji zbog hrvatske župe iz Oakvilla pod ravnanjem don Ilje Petkovića, župnika i časnih sestara.

Najljepša pjesma festivala od stručnog žirija i od publike bila je izabrana pjesma pod imenom "Izbjeglica", tekst i glazba gosp. Branka Mikića, a koju je pjevao Petar Ljubić. Druga nagrada pripala je pjesmi "Koga volim najviše", tekst i glazbu napisao gosp. Božidar Božek, a pjevala je Barnara Pernar.

Čestitamo svima koji su nastupili, a posebno onima koji su osvojili nagradu: Petru Ljubiću i Barbari Pernar. To je velik uspjeh njih samih, no i njihovih roditelja i učitelja pjevanja. Hrvatskom kulturnom društvu "Napredak" želimo puno uspjeha u daljnjem radu i nadamo se još mnogim uspjelim akcijama. Upozoravamo sve čitaoce kako ovo Društvo pomaže siromašne učenike i studente u Hrvatskoj i BiH, te pozivamo sve vas da im se pridružite u njihovom izvanrednom radu. U jednom od idućih brojeva HRVATSKE ISKRE donijeti ćemo razgovor s gosp. Mirko Batinićem, pa ćemo malo više saznati o radu ovog vrlo potrebnog društva. (B.L.J. i VK)

Pobjednik festivala Petar Ljubić, sa kompozitorom pobjedničke pjesme "Izbjeglica" gosp. Mikićem

Događaji u našoj zajednici

Proslava Dana državnosti

U srijedu 25. svibnja Generalni konzulat Republike Hrvatske organizirao je proslavu Dana državnosti u već tradicionalnom mjestu, Ontario Clubu u centru grada Toronta. Ove godine, doznajemo od samog konzula gosp. Refika Šabanovića, našu proslavu Dana Državnosti posjetio je veći broj stranih diplomata, ljudi iz društvenog života, kao i poslovnih ljudi Kanade.

Ove godine proslava Dana Državnosti bila je svečanija nego do sada, jer je osoblje Konzulata priredilo pravu hrvatsku feštu. Mlade djevojke i mladići u hrvatskim nošnjama (sve članovi "Hrvatska" Mississauga) služili su hrvatske specijalitete uzvanicima iz kanadskog javnog života, diplomacije, kao i mnogobrojnih uzvanika iz hrvatske zajednice u Kanadi. Sretni smo što je ova proslava Dana Državnosti bila tako topla, hrvatska....

Vama, dragi čitatelji HRVATSKE ISKRE, kao i svim Hrvatima po cijelom svijetu, našem veleposlaniku gosp. Šimcu u Ottawi, gosp. Šabanoviću, onima koji sjede po zatvorima, uznicima u Haagu, braniteljima, majkama i očevima - svima koji su sebe ugradili u ovaj dan - čestitamo Dan Državnosti.

Uredništvo HRVATSKE ISKRE

Sretan vam Dan državnosti, Hrvati Kanade

Gospodarstvo

TKO S AMERIKOM TIKVE SADI... KAKO NITKO NIJE ODGOVARAO NA PISMA KORPORACIJE IZ SAD-a AFCO prijeti Splitu i Berošu!

Američka korporacija AFCO s kojom je Grad Split do prije godinu dana intenzivno pregovarao o projektu Gradske luke, vrijednom 500 milijuna dolara, uputila je splitskom Gradskom vijeću još 13. svibnja pismo upozorenja kojim, optužujući gradonačelnika Slobodana Beroša da je pregovore prekinuo samovoljno i kapriciozno, od splitskih vijećnika traži da se zauzmu za nastavak pregovora jer će u suprotnome morati sudskim putem zaštititi svoja prava i interese.

Američka korporacija AFCO s kojom je Grad Split do prije godinu dana intenzivno pregovarao o projektu Gradske luke, vrijednom 500 milijuna dolara, uputila je splitskom Gradskom vijeću još 13. svibnja pismo upozorenja kojim, optužujući gradonačelnika Slobodana Beroša da je pregovore prekinuo samovoljno i kapriciozno, od splitskih vijećnika traži da se zauzmu za nastavak pregovora jer će u suprotnom morati sudskim putem zaštititi svoja prava i interese. Rok koji su Amerikanci ostavili vijećnicima za očitovanje istječe 12. lipnja. Međutim, Gradsko vijeće još uopće nije ni upoznato s tim pismom koje je potpisao Richard R. Weidel, dopredsjednik AFCO-a.

Gradonačelnik Slobodan Beroš kazao je da nema razloga da Gradsko vijeće ne informira o pristiglom pismu. Međutim, ističe, to će učiniti tek kada dobije stav Savjeta za projekt Gradske luke koji se treba sastati u ponedjeljak poslijepodne, a vijećnike će s njime upoznati na idućoj sjednici Vijeća. Beroš još također kaže da se rok Gradu ne može davati te da Grad s AFCO-om nije potpisao ni predugovor ni ugovor, već samo pismo namjere koje se produžavalo u pet navrata po nekoliko mjeseci te da je stav pravnika prije godinu dana bio kako nema pravne utemeljenosti da AFCO traži naknadu štete.

- Grad će na temelju odluke Gradskog vijeća raspisati međunarodni natječaj za projekt Gradske luke i nema razloga da se AFCO na nj ne javi - kaže Beroš, podsjećajući da AFCO nije ispunio kriterije koje je pred njega stavio ne samo Grad Split nego i Vlada Republike Hrvatske, a to su jamstvo punjenja kapaciteta i jamstvo ulaganja.

Međutim, Weidel u pismu koje je uputio i predsjedniku Stjepanu Mesiću, zamjeniku premijera i ministra gospodarstva te splitsko-dalmatinskom županu, podsjeća da je prošlo više od pet godina otkako je Vijeće odobrilo pregovore te da su od tada kao strateški partneri u dobroj volji uložili veliki napor da bi zaključili sporazum, a tijekom vremena podrobno su iznosili i razrađivali planove, dizajn, metode i pravne pretpostavke, potrebne za ostvarenje projekta. Weidel piše kako bi pregovori doveli do zaključenja da ih Beroš nije prekinuo bez ovlasti, a da su sada upozoreni da

gradonačelnik namjerava staviti projekt na međunarodni natječaj, i to nakon što je AFCO sve napravio za njegovo ostvarenje.

- Moramo izraziti bojazan da će mnogi intelektualni aspekti našeg planiranja, dizajn, organizacijski i pravni poslovi te pregovorne pozicije biti korišteni i primijenjeni kao obrazac u međunarodnom natječaju. Zbog osjetljivog položaja u koji nas je stavilo ovakvo samovoljno i kapriciozno ponašanje, prisiljeni smo zauzeti stav protiv izlaganja našeg vlasništva na međunarodnom planu. Upozoravamo vas da će korištenje intelektualnog vlasništva AFCO-a bez dozvole vlasnika, biti smatrano povredom prava vlasništva, u kojemu će slučaju Grad Split i oni koji u to budu uključeni, biti predmetom potraživanja plaćanja odštete sa značajnim materijalnim posljedicama. Uvjereni smo da trenutno ni Grad Split ni hrvatska Vlada nemaju odgovarajuća pravna ili administrativna sredstva, niti kvalificirano osoblje koje bi moglo voditi međunarodno nadmetanje ovakvih razmjera u skladu s međunarodnim i transnacionalnim zakonima pred odborom UN-a prema međunarodnom trgovačkom pravu, Svjetske trgovačke organizacije i Europske unije - stoji u pismu dopredsjednika AFCO-a u kojemu navodi da njihov prijedlog za neposredno pregovaranje eliminira potrebu uključivanja u teška, skupa i iscrpljujuća međunarodna nadmetanja koja, uzevši u obzir trenutno stanje hrvatskog pravosuđa i opću negativnu investicijsku klimu, predstavljaju nepraktičan i neizvediv koncept za održivost i profitabilnost ovog projekta u prihvatljivom vremenskom roku.

Doktor Ivo Šimunović, koji je kao predsjednik Gradskog vijeća bio uključen u ovaj projekt, smatra da se AFCO-u trebalo odgovoriti na pisma upućivana posljednjih godinu dana i jasno reći da nije dobrodošao ako je takav stav Grada.

- Oni prihvaćaju projekt kako ga mi definiramo. Međutim, to što se zapinjalo na pravu, to je pitanje našeg neznanja ulaska u međunarodne sfere i našeg neznanja o međunarodnim ugovorima - kaže dr. Šimunović dodajući da je Predsjednik Republike dao potporu projektu, Vlada ga nije odbila, a Vijeće je zaključilo da prihvaća taj projekt, dok ga je samo gradonačelnik odbio bez pitanja vijećnika.

- Ovo je pismo došlo na adresu Gradskog vijeća. Međutim, iako su o tome upoznati Poglavarstvo i gradonačelnik, on ga ipak nije prosludio vijećnicima. Riječ je o protokolarnoj igri koja ne da je smiješna, nego je za osudu, za ostavku - poručio je Šimunović kazavši kako AFCO-ove optužbe treba shvatiti isključivo kao prijekor.

(Slobodna Dalmacija 10.6.)

ZASTUPNICI PODRŽALI GODIŠNJE IZVJEŠĆE HRVATSKE NARODNE BANKE Zabrinutost zbog rasta vanjskog duga

ZAGREB - Zastupnici su podržali Godišnje izvješće Hrvatske narodne banke za 2002. godinu, premda su, slično kao i prošle godine, upozoravali na rast vanjskog duga, na katastrofalnu strukturu domaćeg bruto proizvoda te na nikada do kraja nerasčišćen slučaj Riječke banke. Novost je tek pravaški spomen, po njihovom mišljenju, netransparentne prodaje Dubrovačke banke, zbog čega je Tonči Tadić od Vlade zatražio da razmotri mogućnost ukidanja Državne agencije za osigurnje štednih uloga i sanaciju banaka (DAB).

Na rast inozemnog zaduživanja, čija je posljedica ranjivost hrvatskog financijskog sustava na vanjske poremećaje, upozorio je podnoseći izvješće i guverner HNB željko Rohatinski. Rohatinski je kazao kako je, uglavnom zbog zaduživanja poslovnih banaka u inozemstvu radi stvaranja osnove za brz rast plasmana, vanjski dug početkom ove godine narastao na 17,4 milijarde američkih dolara, a taj je dug, kako reče, korišten za rast uvoza.

Kao negativnu posljedicu naveo je pretvaranje inozemnog zaduženja u pasivi u kunsku aktivu, istaknuvši kako financijski sustav tako postaje ranjiv na vanjske poremećaje, pa je potreban dodatan oprez. "Ako se deficit tekućih transakcija ne bude smanjivao s očekivanim intenzitetom, banka će poduzeti i dodatne mjere, povećat će stope obvezne rezerve i kapitalne restrikcije u skladu sa Zakonom o deviznom poslovanju", rekao je Rohatinski.

Prokomentirao je guverner HNB-a i prijedlog MMF-a da se povećaju

kamatne stope na blagajničke zapise. Na taj prijedlog središnja banka neće pristati čak ni po cijenu zaoštavanja odnosa s MMF-om, poručio je Rohatinski. Pojasnio je da bi takva mjera mogla značiti dodatni impuls poslovnim bankama na zaduživanje u inozemstvu, te dovesti do većih kamatnih stopa na trezorske zapise Ministarstva financija, a time i do povećanja proračunskog deficita.

Zastupnička analiza počela je pohvalom Goranka Fižulića, koji je u ime Libre čestitao Rohatinskom na načinu kako vodi monetarnu politiku. Jadranko Mijalić (HSL) i Tonči Tadić (HSP) upozorili su na katastrofalnu strukturu BDP-a u kojoj glavnu ulogu ima potrošnja građana temeljena na zaduženju. Govoreći o zabrinjavajućem porastu vanjskog duga, i to zbog zaduživanja poslovnih banaka u inozemstvu, Mijalić je upozorio kako je time napuhana zaduženost hrvatskih građana, što bi, smatra, moglo dovesti do lanca osobnih bankrota i južnoameričkog sindroma. I Mijalić, baš kao i Tadić, smatra kako je porast investicija na području građevinarstva kratkoročan trend koji će naglo splasnuti.

Upozorio je Mijalić i na činjenicu da se u Izvješću ne spominje reforma kontrolnog sektora HNB-a, premda isti nije dobro reagirao u slučaju Riječke banke. Za Tonča Tadića i HSP još je problematičnija prodaja Dubrovačke banke, koja je sanirana novcem poreznih obveznika te, kako reče Tadić, prodana od DAB-a protuzakonito i mimo svake poslovne logike samo za 175 milijuna kuna.

HSP stoga traži od Vlade i Fonda za privatizaciju da ponište ugovor o

podaju Dubrovačke banke te obznane sadržaj kupoprodajnog ugovora, traže da se dovrši objedinjavanje portfelja RH tako da se na HFP prenese upravljanje svim dionicama - udjelima u vlasništvu DAB-a, traže od DAB-a da podnese Saboru izvješće o svom radu te na koncu traže od Vlade da se razmotri mogućnost ukidanja DAB-a, a njezine ovlasti prebace na Fond za privatizaciju i HNB. "Uz 160 posto dobiti banaka u Hrvatskoj, Hrvatska ne treba Agenciju za sanaciju banaka", pojasnio je Tadić.

Ideji o ukidanju DAB-a usprotivio se Ante Markov, HSS, kazavši kako nam je DAB potreban upravo kao osigurač, da nam se bankarske krize ne

UniCredito i IntesaBci nadziru 49 posto tržišta Sedam inozemnih bankarskih grupacija nadzire gotovo 88 posto hrvatskog tržišta / Broj banaka u 2004. godini smanjit će se na 40 / Očekivanu prodaju Nove i Dubrovačke banke Erste, HVB ili Raiffeisen iskoristit će za pozicioniranje na trećem mjestu

Istekom ljeta broj banaka na hrvatskoj bankarskoj sceni dodatno će se reducirati. Trend konsolidacije hrvatskog bankarstva se nastavlja, a kako ističe Martina Dalić, glavna ekonomistica Privredne banke Zagreb, sve velike hrvatske banke, odnosno bankarske grupacije trenutačno se nalaze u nekoj fazi konsolidacije.

Početkom srpnja, naime, Splitska banka pripojit će HVB Bank Croatia, a s 1. kolovoza spojiti će se Riječka i Erste & Steiermarkische banka i nastaviti poslovati pod imenom Erste & Steiermarkische banke.

Zagrebačka banka (u vlasništvu UniCredita), koja je već de facto pripojila Tršćansku štedionicu banku (Cassa di Risparmio di Trieste), taj će proces nastaviti (sljedeće godine?) najavljenim pripajanjem Varaždinske banke, dok će Privredna banka (sastavni dio grupacije IntesaBci) vrlo brzo dovršiti pripajanje Riadria banke, a slično se, iako najvjerojatnije tek sljedeće godine, očekuje da će PBZ učiniti i s drugim bankama u svom vlasništvu - Privrednom bankom - Laguna bankom, te Međimurskom bankom.

U međuvremenu nastavljaju se špekulacije o preuzimanju Karlovačke banke, te se u tom kontekstu barata i sa PBZ-om kao mogućim kupcem, koji bi preuzimanjem spomenute regionalne banke dodatno smanjio razliku između vodeće Zagrebačke banke.

Planovi Nove banke o pripajanju Dubrovačke banke također su dobro poznati, a bliži se i vrijeme kada će većinski vlasnik Nove banke - Charlemagne Capital - tu novčarsku kuću ponuditi na prodaju. To bi mogla biti možda posljednja prilika nekim inozemnim bankama koje dosad nisu nazočne u Hrvatskoj da na velika vrata uđu na hrvatsko tržište, ali i postojećim brzorastućim bankarskim grupacijama da povećaju svoj tržišni udjel i priključe se na vrhu zasad nedodirljivima - Zagrebačkoj i Privrednoj banci, odnosno UniCreditu i IntesiBci.

Dugo iz Vlade najavljivano spajanje Hrvatske poštanske banke i Croatia banke je i službeno propalo. Uostalom kao i većina privatizacijskih planova Račanove Vlade.

Poznate su i višegodišnje najave Hypo Alpe-Adria banke o pripajanju Slavonske banke, koje bi definitivno trebalo biti izvršeno središnom 2004. godine.

Dakle, dvije vodeće bankarske grupacije - UniCredito (Zagrebačka banka) i IntesaBci (Privredna banka) na hrvatskom tržištu zajedno kontroliraju gotovo 49 posto tržišta. Tržišni udjel UniCredita iznosi 28,92 posto, a InteseBci 20,01 posto. Erste je krajem 2002. godine (računajući i Riječku banku) nadzirala 8,99 posto tržišta, HVB (sa Splitskom bankom) 8,72 posto, dok Raiffeisen banka ima tržišni udjel od 8,1 posto, a Hypo Alpe-Adria (računajući i Slavonsku banku) 8,07 posto. Charlemagne Capital kao vlasnik Nove i Dubrovačke banke nadzire 4,79 posto tržišta.

Tih sedam bankovnih grupacija, odnosno 16 banaka u njihovu vlasništvu, nadzire 87,6 posto hrvatskog bankovnog tržišta. Preostalih 30 banaka upravlja pak sa 12,4 posto ukupne bankovne aktive, koja je krajem prošle godine iznosila 174,14 milijardi kuna.

Utakmica za treće mjesto na hrvatskoj bankarskoj sceni očito nije

bi ponavljale.

Zastupnici su saslušali i Izvješće o radu Financijske agencije (Fina) u prošloj godini te su ocijenili da se radi o respektabilnom subjektu na hrvatskom financijskom tržištu. Na pozitivno poslovanje Fine i prošle godine ostvarenu dobit od 65,8 milijuna kuna ukazao je Jadranko Mijalić, HSLS. Odbio je pri tom primjedbu da u Fininu poslovanju ima elemenata monopola, kazavši kako su neka druga financijska poduzeća u državnom vlasništvu u mnogo povoljnijem položaju, pa ipak ne ostvaruju dobit. (Slobodna Dalmacija 27.6.)

završena, iako HNB-ove mjere limitiranja rasta kreditnih plasmana imaju za posljedicu usporavanje rasta banaka i na neki način zmrzavanje postojećih tržišnih udjela, o čemu je nedavno govorio i potpredsjednik Uprave Hypo Alpe-Adria banke Igor Kodžoman.

(Vjesnik 26.6.)

Pankretić: Štete od suše mogle bi biti i veće od 1,4 milijarde kuna

ZAGREB, 16. lipnja - Budući da se višemjesečno sušno razdoblje nastavlja, štete od katastrofalne suše na poljoprivrednim usjevima mogle bi biti još veće od prve procjene koja je iznosila oko 1,4 milijarde kuna. To je u ponedjeljak izjavio Božidar Pankretić, ministar poljoprivredne i šumarstva, na sjednici Povjerenstva za otklanjanje posljedica suše.

Istaknuo je da će Ministarstvo poljoprivrede i šumarstva preraspodjelom sredstava izdvojiti 200 milijuna kuna kako bi se ublažile posljedice suše. Uz to, dio novca, kaže Pankretić, trebalo bi izdvojiti i Ministarstvo financija kako naknada za tu elementarnu nepogodu ne bi bila simbolična nego stvarna.

Dosad je 13 županija prijavilo štete od suše u iznosu višem od 1,2 milijarde kuna. No, zabrinjava da nakon izravne štete od suše na ozimskim i proljetnim usjeva, neizravne štete trpe i stočarstvo i voćarstvo.

Zbog manjka pitke vode i poskupljenja stočne hrane mnogi su prisiljeni smanjiti broj stoke.

Osječko-baranjska županija prijavila je najviše šteta od suše - više od 232 milijuna kuna, u Zagrebačkoj županiji štete iznose 210 milijuna, a u Vukovarsko-srijemskoj više od 202 milijuna kuna. U Karlovačkoj županiji iznos šteta je najniži - 20 milijuna kuna.

Štete od suše ipak su manje na obiteljskim gospodarstvima kojima se bolje gospodari i obrnuto. No, jedini je pravi način zaštite od elementarne nepogode osigurati poljoprivredne usjeve. Ipak, problem je što je vrlo malo takvih osiguranika - svega sedam do osam posto i što ne postoji reosiguranje od suše.

Kako se saznaje, korisnicima poticaja novac će biti isplaćen do kraja srpnja. Govoreći o modelu otkupa pšenice ovogodišnjeg roda, Pankretić je rekao da će Ministarstvo s 42 milijuna kuna sufinancirati trošak otkupa i skladištenja pšenice.

(Vjesnik 17.6.)

Plimni val poharao Stari Grad i Malostonski zaljev

SPLIT/ DUBROVNIK, 27. lipnja - Dva velika plimna vala u petak ujutro poplavila su Stari Grad na otoku Hvaru. Plimni val poharao je i Malostonski zaljev. Val visok jedan metar nosio je parkirane automobile, štekate i kontejnere, a najveća šteta nastala je u prizemnim poslovnim prostorima na obali i obližnjim ulicama u Starom Gradu. Plimni val razbio je i istočni zid glavnoga gradskog parka, koji se urušio u dužini od otprilike 40 metara.

Haag i formalno obustavio postupak protiv Bobetka

DEN HAAG/ZAGREB, 27. lipnja - Haški sud objavio je u petak da je formalno okončan postupak protiv bivšeg načelnika Glavnog stožera HV-a generala Janka Bobetka. ČNa dan 24. lipnja 2003. sudske vijeće okončalo je postupak protiv Janka Bobetka koji je umro 29. travnja 2003«, piše u tjednom pregledu rada Suda. Bobetko je bio optužen za zločine počinjene tijekom akcije Medački džep u rujnu 1993. godine.

Nasmijte se s nama.....

U kazalištu

Jučer sam prvi put bil preko Sindikata u Kazališću. Joj, kak je bilo dosadno. Jedva sem zdržal. Jedino je bilo dobro kad su na kraju delili kapute. Ja sam zel dva komada.

Silom prilika!

Zaustavlja policajac Štefa i Juru:"Gospodo, prešli ste na crveno!"

"Je, kaj moremo, kad je beloga nestalo!"

Degustacija

Pozval Laci prijatelje u klijet na vino, pa ih posluži vinom u plitkim tanjurima. Kad su gosti otišli pita Bara, njegova žena:-A zakaj im nisi natočil u čaše?

- Nis tak bedast! Da su pili iz čaše morali bi dignuti glave, pa bi onda vidli one šunke kaj vise pri stropu!

Čaj s limunom

- Slušaj ženo, je li moguće da limun ima kljun?

- Što ti je, čovječe? Tko je to ikada vidio?

- Hm, da, izgleda da sam poslije sinoćnje pijanke "iscijedio" kanarinca u čaj.

Smijeh iz Međimurja

Bez alata nema zanata

Jedan sosed toži se kaj mu žena niti gumba zna zašiti.

Pita sosedu njegovu ženu: - Kaj je Mara, niti možu ne znaš gomba zašiti?

Mara: - Kaj ne bi znala, sam nemam šivaču mašinu.

BRUS

- Zakaj ste vudrili suseda topom sekirom?

- Zato, gospon sodec, kaj mi ne vrnul brus kaj sam mu posudil.

DOBROVOLJEC

- Pak kaj moraš biti saki den pijan?

- Ne moram, žena draga, ja to delam dobrovoljno.

DVA PAJDAŠA

Sreli so su dva pajdaša.

Pita jeden od njih: - Kaj ti je žena rekla kad si v jutro pijan došel dimo?

Ov veli: - Nikaj nije rekla, ja sam si sejeno mislil te prve zobe spuknuti.

GOLOBEKI

Pita starica mlajšu sosedu: - Kaj se kaj Marica slažeš s Jožekom?

- Lepo. Živimo kak golubi. Saki den jeden zleti nad oblok vun.

NA SPREVODU

Pinču je hrmla žena. Potli sprevoda si njegvi pajdaši stojijo zburjeni na groblju, ne znaju kam da se brneju. Najempot se zaoblači, počne grmeti i iti dežd.

- Morem ve iti - reče Tinč - Moja Bara je došla gori.

PLJUSKA NA RATE

- Koliko ste pljuski dali tužitelju?

- Prosim, samo jednu.

- Ali on veli da je dobil pet!

- Ne, gospon sudec. Bila je to jedna pljuska, ali je on veliki slabič, pak sam mu je moral davati na pet obrokov....

STOLICA

Došla stara mamica k doktoru. Doktor je pita:

- Mamica, kaj vas boli? Imate stolicu?

Mamica ni razmela kaj to znači, pak je rekla:

- Imamo nekšto staro drveno.

Gumbi

U našem kraju gotvo da i nema starije obitelji koja u svojem domaćinstvu ne posjeduje kutiju sa zborkom puceta. Limene ili

drvene, u siromašnijim domovima od prešana kartona, te male riznice sakrivaju u svojim tmcicama staru gumbad porezanu s robe prije nego je otišla u rite. S košulja i gaća, sakoa, zimskih kaputa ili ratnih šinjela, gumbi su skupljani u onim crnim vremenima kad trgovina nije bila iza ugla, izbor je bio nikakav, a uostalom, zašto bi čovjek plaćao gumb što se uvijek mogao pronaći u kućnoj "riznici"?

Gumbe su sakupljale majke za svoje kćeri i djevojke same prije udaje. Pregledom te male kućne bižuterije, moglo se zaključiti s kakvom kućanicom imamo posla. Njezina zbirka gumbiju, grukera, kopčica, zakački, konca i igala, govorila je o tome koliko vodi brigu o garderobi svoje djece i muža. Poznata je uzrečica "krpež kuću drži", pa su je se naše majke držale kao osnovnog principa ekonomski uspješne zajednice.A možda su gumbi bili "srebrenjaci siromašnih"? Njima su se u dokonim zimskim večerima igrala djeca prebirući ih kao najveće blago. Gumbi se nisu smjeli gubiti, a dopuštenje da se zaviri u male gumbašne kutijice, dobivalo se rijetko i uz obećanje da će sve biti vraćeno u najveći red.

Tim zlatnicima teško se odoljevalo, pa je među djecom postojala igra šaškanja za gumbe. U toj igri moglo se sudjelovati samo s onim najljepšim i najvećim primjercima - pravilnom, bezizbočina. Na zemlji ispred neke tarabe povukla bi se crta, a potom bi igrači sa tri-četiri metra nabacivali gumbe do nje. Zahtijevalo se, naravno, da gumb bude što bliže crti. Idealna pozicija bila je kad bi gumb svojom polovicom pokrivao crtu. Postojala je, u tom slučaju, mogućnost da drugi igrači svojim gumbima izbijaju, ali za taj posao trebalo je biti dobar majstor. Na kraju bi igrač čiji gumb bi bio najbliže idealnoj poziciji pokupio sve gumbe i uvećao svoju zbirku. Ili bi gumbi bili pridodani zbrici njegove majke.

Možda se svega ovoga uopće ne bih prisjetio da ovih dana nisam sreo Željka - čovjeka s kojim sam išao u osnovnu školu. Pričali smo o svemu i svačemu i prisjetili se kako je on bio majstor gumbaškog šaškanja. Često puta radili su to, on i njegovi pajdaši pod velikim odmorom, kasneći na školski sat. Željko je stanovao vrlo blizu škole što je za priču vrlo važan podatak. I sam sam prisustvovao velikoj igri. Na "kubi" - tako se zvala crta o kojoj sam govorio - bilo je puno prekrasnih primjeraka gumbiju i svi su dječaci s ushićenjem promatrali pravo malo bogatstvo u rijetkim bumgima. U džepovima igrača bilo je sve manje upotrebljivih komada s kojima bi se moglo sudjelovati u ovoj velikoj partiji. I Željko je ostao bez "gotovine". Otrčao je kući. Bili smo zbunjeni, ali smo pazili da nitko ne dira raspored gumbiju. Radilo se o pitanju časti.

Uskoro, Željko se vratio. Kad je bacio prvi od pet divnih gumbiju svi smo ostali zadivljeni. Svaki od njegovih primjeraka imao je obrub od pozlate. Na "kubi" zaista nije bilo takvih gumbiju, a nitko od dječaka nije ih dotad vidio. Uzbuđen, Željko nije uspio promijeniti sreću. Neki od klinaca- više mu ne pantim ni ime - odnio je sve, pa i one Željkove gumbe.

Prošle su godine i nikad ne bih saznao poantu ove priče da pukim slučajem nismo zapodjeli razgovor o gumbima. Željko se požalio kako je izvukao debele batine zbog šaškanja. Tek sam se tada i ja prisjetio Željkove "velike igre". Što se zapravo dogodilo? Kad je tražio prekid od pet minuta, Željko je otrčao u spavaću sobu svojih roditelja. U ormaru visio je zimski majčin kaput. S njega je porezao prekrasne gumbe, jer ih je već ranije mjerkao. Naravno, mama nije odmah opazila svinjariju, ali kad je došla zima i potreba za zimskim kaputom, krivac je po hitnom postupku pronađen. I zato Željko danas u kući ne drži kutijicu sa starim gumbima.

("Vjekoslav Prvačić "Oblook na Podravinu")

Milicajac sluša vijesti iz zemlje

Autor: Nenad Šepić

Kada je vjetar zahvatio čamac, barba Jere bio je posve svjestan da batana pod imenom "Speranza" neće izdržati. Ne samo iz razloga što nije bila građena za veliko more, već stoga što je bila stara i dotrajala kao i njezin graditelj i vlasnik. Isplovio je rano ujutro iz Rovinja prema Pularima gdje je imao "poštu" i gdje je mogao očekivati ribu. Nije bilo vjetra, more je bilo mirno, utiha. Bilo je posve suvišno dignuti to žuto pohabano jedro, već je prionuo uz vesla. Konačno, volio je veslati, pogotovu što je veslao stoječke gledajući prema pramcu. Zapravo, nije mu se žurilo. Kao svi stari ljudi budio se rano, prije zore, pa je imao dostatno vremena doći na mjesto gdje je očekivao lubine. Nije mogao posve jasno odrediti zašto je pomišljao na lubine, zašto je mislio da će ih uloviti, ali bilo je u to posve uvjeren, vođen predosjećajem koji ga nikada nije varao. Bio je to plod dugogodišnjeg iskustva. Veslao je polako promatrajući lopatice dugih vesala kako uranjaju pod prozornu površinu mora ostavljajući za sobom mjehuriće zraka. Promicali su kraj njega znani prizori: zelenilo otoka Sveta Katarina, rt Kurent, Zlatni rt. Sve ono što je tako dobro poznavao, a što ga je uvijek iznenađivalo svojom ljepotom. Svaki bi put gotovo upijao ono što je vidio i nikada nije postajao ravnodušan. Znao je svaku stopu ove obale, kretao se po plićinama koje su se drugima činile nepristupačnima, među nazubljenim stijenama što su smeđim vrhovima jedva izvirivale iz mora, pronalazio prolaze i izlaze prema pučini za koje drugi nisu znali. I upravo tamo pronalazio je ribu, izvlačio je iz tih uskih kanala, zagrađivao joj odstupnicu i vozio ulov kući čak i onda kad to nitko drugi nije mogao. Uživao je glas u gradu kao vrstan ribar iako nije živio od ribarenja. Bavio se nečim mnogo opasnijim o čemu se nije govorilo, ali o čemu se znalo. Nakrcan cigaretama u mrklo doba noći njegov je brod bez glasa, nošen lahorom, kretao prema udaljenim brodovima na pučini.

Ali dok je bacao povraz kad je stigao na "poštu", uljuljan mirom počela, ni po čemu nije mogao zaključiti da će se za nekoliko sati na obzoru pojaviti crn tmast oblak, da će razdjelnica između oblaka i vedrine biti neobično oštra i određena. Činilo se kao da se prema njemu valja nekakav plavičasti zid i njegovo mu je iskustvo govorilo da će oluja biti jaka. Ali tajfun nije očekivao. Pijavica se toga srpanjskog ljetnog dana uz otok Sveti Andrija zvanog još Crveni otok, ispred Rovinja, neumitno približavala kao sudbina. Vrtlog ih zahvati a da nije mogao učiniti bilo što i barka se uzdignu, posve izmijeni, činilo se da se u toj spirali što ju je izdizala s površine posve pomladila, da se vratila u svoju mladost.

Bila je to istarska batana, taj brod kome je kobilica na pramcu niska, a prema krmi sve viša, kome je dno izrađeno do poprečnih platnica s umjerenim oblukom, a kojima se okosnica sastoji od deset do dvanaest rebara sa dva pasma i dva klupnjaka. Kako je dobro poznavao taj čamac, ili veliki čamac. Znao je barba Jere svaku pojedinost u njegovoj gradnji. Neke od batana nemaju kobilice, poneke imaju i površnice, ali to zavisi od brodograditelja.

Na razmi su obično četiri jastučića s palcima za vesla. Bokovi su glatki i ravni, a nešto ispod razme su žuljnice. Žuljnice su kod drugih barki bile obojene u kričave boje, iako je on to izbjegavao kako ne bi bile vidljive u mraku. Pramac je pokriven pramčanom trokutnom klupicom u dužini dva polja između rebara. Ovaj je prostor služio za skrivanje tereta. Kod običnih batana, kod petog rebra je prva veslačka klupa, a druga je kod osmog rebra spojena s krajnjom krmenom klupicom dvjema združenim klupama. Na dnu su se nalazile poprečne podnice od punih dasaka. Iako je batana uobičajeno duga samo četiri metra, a duboka oko pola metra, barba Jere je sagradio batane koje su bile duge skoro deset metara, koje su imale veliko lastinsko jedro, ali koje su upravo zbog svog plitkoga gaza mogle doprijeti i tamo gdje drugi brodovi nisu mogli. Ovo je bilo bitno iz razloga što je barba Jere ukrcavao teret uz plitke obale. Mogao je tim brodovima prići čak i tamo gdje su se nazubljene plitke stijene pružale u more gdje je zapravo bio zaštićen jer mu se nitko s pučine nije mogao približiti. Ali to je bilo davno, u rovinjskoj je luci još postojala samo "Speranza", jedina velika batana, upravo ona koja je sada krenula put neba.

Međutim, pomišljao je vrlo trijezno u tim trenucima čvrsto se držeći, nije se mogao pouzdavati u batane, koliko su one bile dobre na plićinama i u manevrima među stijenama, na pučini pokazivalo se da su odveć spore, njihova jedra nisu ih mogla nositi takvom brzinom kakva je trebala za krijumčarenje. Stoga ih više nitko nije trebao osim za ribolov, a i riba više nije bilo, niti su se ljudi željeli njime baviti. Ipak, "Speranza" mu je služila za prijevoz krijumčarenih cigareta do talijanskih glisera što su ga udaljeni od obale čekali u mraku, da bi svojim brzim strojevima izmakli talijanskim carinicima.

Pomišljao je na to, na sve svoje plovidbe dok se "Speranza" polako (ili se njemu tako činilo) uspinjala unutarnjom stranom vrtloga, plovila u moru pjene u hujanju vjetra i činilo se da se proketo dobro snalazi, da se u kretanju pomlađuje, kao što se i on s njome pomlađivao tako da su se s njegovih ruku gubile bore, da mu je koža postajala glatka, udovi postaju gipki, da se sviješću vraća u svoju prošlost. Bio je on mladić u svojim najboljim godinama kad je mogao dignuti pramac osrednjeg broda izvučena na suho, kad je mogao danima piti, a nakon toga je žeeće raditi. Što mu se moglo dogoditi? Nije se više držao za njezinu obodnicu, činilo mu se (ili je to doista bilo) da čvrsto u svojim rukama drži uzde latinskog jedra i da vodi svoj brod u tom prostoru vođenih zidova i huka oluje. Nalazio se s unutarnje strane pijavice, znao je to, ali se nije bojao jer mu se činilo da ne upravlja oluja njime već on olujom, da je snažan i jak kao što nikada nije bio.

I tada je u plavom oku vihora ugledao duboko ispred sebe rovinjsko otočje: Figarolu i Figarolicu, Banjol, koji je očito izgubio svojih sedam dlaka (a zvali su ga inače Sedam dlaka), Samer posve ogoljen vjetro, a onda Svetog Andriju i Maškin gdje je oluja poharala stoljetnu borovu šumu (te su se posve jasno vidjele izbljedgele fasade hotela u svoj svojoj ružnoći), pa zatim Sturag i Sveti Ivan na kojima nije mogao uočiti neke promjene, dok se pobješnjelo more razbijalo o hridi Svetog Ivana na pučini. Je li žalio za onim što je bilo i što je sada nestajalo? Činilo se da su ti otoci nekako posve mali, da je beskrajno od njih udaljen, ali on nije imao vremena o tome razmišljati jer je valjalo broditi dalje, trebalo je paziti da se "Speranza" ne okrene, ne propadne u tom vrtlogu na svojem putu prema vječnosti. Znao je da samo jedna njegova pogreška u kormilaranju na plovidbi prema nebu može dovesti do njegova pada i smrti. I da je i malo pogriješio, zasigurno bi se na moru pojavili ostaci njegove batane razbijene u komade.

Kada se oluja smirila, kada su pijavice prohujale kraj grada na Crvenom brijegu ostavljajući pustoš iza sebe, spasitelji su krenuli pretraživati pučinu. Barba Jere i njegove batane "Speranze" nigdje nije bilo. Na pučini i na plićinama nije pronađen ni najmanji djelić broda, nikakva traga onoga što se zbilo toga srpanjskog dana kraj Rovinja. (VEČERNJAKOVA NAGRADNA PRIČA)

Preporučujemo Vam: TRAVEL SERVICE LTD.

Special agents for
CROATIA AIRLINES
MEMBER OF IATA

CAR RENTALS
IN CROATIA

GeneralTourist travel Service Ltd. je jedna od najuglednijih putničkih agencija u Kanadi. Utemeljitelj i vlasnik ove poznate tvrtke je obitelj Lončarić. Profesionalnim uslugama ove agencije koriste se Hrvati iz Kanade, Hrvatske, Ujedinjenih Američkih Država i drugih zemalja, već više od 30 godina.

Ivica (John) Lončarić

3045 Southcreek Road Unit 1, Mississauga, Ontario L4X 2X6
(905) 602 8900, Generaltourist@ICA.net, www.generaltourist.com, Fax: (905) 602 8899

CHIN Radio is now broadcasting LIVE on the internet 24 hrs a day! Check out our new and improved website: chinradio.com and listen to FM 100.7 FM and AM 1540 live on your computer! email us your comments at: promotions@chinradio.com. We would like to hear from you!

MJESEČNA KOŠARICA

Minimalni životni troškovi tročlane zagrebačke obitelji u svibnju bili su oko šest posto viši nego u travnju ove godine. Pokazuje to Večernjakova košarica, prema kojoj je za najnužnije troškove hrane, obrazovanja i kulture, stanovanja, prijevoza, higijene i odjeće trebalo izdvojiti 4586,63 kuna, odnosno oko 250 kuna više nego u travnju. Na takvo povećanje troškova najviše je utjecala prehrana i higijena jer su cijene tih proizvoda veće za desetak posto u trgovačkom centru Mercator u odnosu na prošlomjesečne iz Ipercoopa.

Poskupjelo je i meso u mesnicama jer se cijene vraćaju na one s početka godine. Povrće i voće s tržnicama ipak je sve jeftinije kako odmiče sezona. Tako je kilogram rajčice na Dolcu oko 12 kuna, dok je u travnju kilogram stajao oko 20 kuna. Sve je jeftiniji i kupus i salata, ali jabuka još uvijek ima i po deset ili više kuna za kilogram. Roditelji će odahnuti jer troškove mjesečnog pokaza moraju plaćati još samo za lipanj, budući da ovih dana završava školska godina.

Troškove ljetovanja treba već početi planirati, iako će mnogi Zagrepčani - na osnovi najnovijih istraživanja - i ove godine godišnje odmori provest kod kuće uz šetnju i sunčanje na Jarunu, Sljemenu ili Maksimiru. (Večernji list, 17. lipnja)

ZA DESETAK GODINA NOVI VELIKI PORAST BROJA UMIROVLJENIKA

Bez obzira na godine, ako se već niste pobrinuli za starost, kasnite. Za desetak godina u mirovinu će današnjih oko 130.000 zaposlenih. Prateći postotak zapošljavanja, te starost stanovništva, današnji omjer 1,37 umirovljenika na jednog zaposlenog mogao bi se time još pogoršati.

Ti alarmantni podaci mogu se izvući iz statistike Hrvatskoga zavoda za mirovinsko osiguranje. Naime, danas već 16,41 posto osigurani-ka ima 50 i više godina, a 30,15 posto u dobi je od 40 do 50 godina. Tek 53,44 posto zaposlenih mlađi su od 40 godina.

Od 1991. godine do danas broj zaposlenih pao je za oko 400.000. U isto vrijeme broj umirovljenika porastao je za 330.000.

Današnja vlast prošlog prigovara velik broj odlazaka u mirovinu. Činjenica je da su se u proteklih desetak godina, nakon raspada brojnih poduzeća, radnici spašavali umirovljavanjem (kao što se to, uostalom, čini i danas, primjerice, s vojskom). No, isto je tako činjenica da je u problematičnom razdoblju broj umirovljenika naglo rastao jer je ratna baby boom generacija ostarjela. U mirovinu se išlo, kaže također statistika, u prosjeku s oko 60 godina života.

U travnju prošle godine bilo je 10.000 umirovljenika manje nego u travnju ove godine. Ako je točno ono što kaže predsjednik Matice umirovljenika Hrvatske Vladimir Lokmer, da u Hrvatskoj u prosjeku godišnje umre oko 40.000 umirovljenika, logično je da je broj novih umirovljenika veći od zabilježenih 10.000.

U prosjeku umirovljenici koriste mirovinu (dakle žive) 15 godina. To, kao i riječi Vladimira Lokmera, ma kako zvučalo crno, znači i to da će u idućih desetak godina prestati koristiti mirovinu (umrijeti) oko 400.000 umirovljenika. A to opet znači da će, u najboljem slučaju, za desetak godina broj umirovljenika biti u gotovo jednakom odnosu prema broju zaposlenih kao što je danas.

Uz probleme umirovljenika i umirovljavanja mogu samo upotrijebiti riječ: katastrofa - kaže predsjednik Hrvatske stranke umirovljenika (HSU) Vladimir Jordan. - Zbog propasti poduzeća i manjka radnih mjesta, a puno nezaposlenih mladih ljudi, u mirovinu se šalju još radno sposobni. Zakon o mirovinskom osiguranju tako je postrožen da ranijim umirovljenjem postaju sirotinja. To je radila prošla, a radi i sadašnja vlast.

Vladimir Jordan izlaz iz sadašnje, ali i buduće umirovljeničke krize, vidi jedino u promjeni klime u društvu. - Treba razmišljati o razvoju, otvaranju novih radnih mjesta. Više od 500.000 ljudi je radno sposobno i ovoga trenutka mogu početi raditi, ali nemaju gdje. Pribrojite tome mlade branitelje koji ne znaju što će od sebe po kaficima.

Treba im naći posao, pa će i odnosi zaposlenih i umirovljenih odmah izgledati drukčije - kaže Vladimir Jordan. (Večernji list)

GOTOVO POLOVICA HRVATA JEDVA SPAJA KRAJ S KRAJEM

Jedva sastavljamo kraj s krajem - izjavilo je 42 posto ispitanog stanovništva u anketi GfK Centra za istraživanje tržišta u vezi s obilježjima života i rada kućanstava. Malo štedimo, dodali su drugi, a više od dvadeset posto ih je izjavilo da se moraju koristiti dosadašnjom štednjom, odnosno da se moraju zaduživati za život. Uspoređujući sadašnje financijsko stanje kućanstva s onim otprije godinu dana, 46 posto ispitanih je reklo da živi isto, a 27 posto lošije.

Gotovo 32 posto ispitanih u anketi GfK kaže da nikada neće dosegnuti zadovoljavajuć životni standard. Više od polovice ne može izdvojiti novac za kupnju perilice, namještaja, televizora... Gotovo nevjerojatnim smatraju kupnju automobila ili ulaganje veće količine novca u poboljšanje kvalitete stanovanja.

Sve je poskupjelo, a broj nezaposlenih povećava se iz dana u dan - komentirao je Ivan P. iz Nove Gradiške, koji smatra da je ekonomska situacija u Hrvatskoj loša već desetak godina. On je u mirovini, a supruga je zaposlena. Imaju dvoje djece, kćer koja je nezaposlena i sina koji studira u Zagrebu. Nedavno su kupili novi televizor, i to na kredit, jer ga zbog skromnih primanja i velikih troškova drugačije ne bi mogli platiti. Smatra da Zagrepčani žive bolje od stanovnika manjih gradova jer imaju veće plaće, a cijene hrane u glavnom gradu znatno su niže.

Čak 67 posto građana kaže da je vrlo nevjerojatno da će u sljedećih 12 mjeseci utrošiti veći iznos novca za poboljšanje kvalitete svog stanovanja, uvesti centralno grijanje, promijeniti sanitame uređaje ili nešto slično. Dosta nevjerojatnim takvo što smatra deset posto ispitanih, a samo desetak posto prilično vjerojatnim ili vrlo vjerojatnim.

Nije vrijeme za štednju, dapače vrlo je nepovoljno, kaže više od polovice anketiranih, a samo ih dvadesetak posto razmišlja o štednji. No, naši su građani ipak optimisti. Njih 40 posto misli da će za pet godina živjeti bolje te da će se nezaposlenost malo smanjiti. (Večernji list)

ŠEZDESET POSTO HRVATA OVOGA LJETA NEĆE NA MORE

Ovo će ljetovanje u Zagrebu, a ne na moru, kako sam dosad navikao. Izašao sam iz vojske prije dva mjeseca i sada intenzivno tražim posao. Budući da će mi to biti prvo radno mjesto, godišnji ionako neću dobiti - kaže Matija Mlakar, strojarski tehničar iz Zagreba. Podalje od Jadrana ljetovanje će provesti i Osječanin Damir Tešija. - Ostajem doma, a vjerujem da će mi za preživljavanje na plus 35 Celzijevih stupnjeva biti dovoljna i rijeka Drava. Nije stvar toliko u novcu, već u tome da puno radim, i to upravo za tržište na moru, pa će umjesto mene tamo završiti moji proizvodi.

Naši će sugovornici ljetovanje provesti, kako je pokazala anketa agencije Metron-Vectura, kao i većina Hrvata. Prema istraživanju provedenom među 450 ispitanika, more, naime, neće vidjeti 60 posto građana Hrvatske. Oni neće napuštati mjesto stalnog boravka, a samo trećina sprema se na ljetovanje. Visoke cijene, niske plaće i preživljavanje ne ostavljaju prostora za bilo kakav užitek koji je u takvoj situaciji luksuz, a ne potreban odmor.

Za sedmodnevni boravak u najjeftinijim turističkim destinacijama četveročlanoj obitelji treba najmanje 6000 kuna, što je plaća i pol u državi. Istraživanja pokazuju da prosječan građanin većinu prihoda troši za hranu i režije. Prošle godine bilo je još više građana, 64 posto, koji nisu mogli ljetovati, što može upućivati na jedva primjetan porast standarda. Oni koji idu, uglavnom ljetuju na Jadranu, tek 7,5 posto odlazi u inozemstvo. Trećina građana koja se sprema na more planira si priuštiti dulji odmor od dva tjedna. Polovica od njih skromno će trošiti, do 1000 kuna po članu, a ostala polovica i do 5000 kuna. Poznato je da većina Hrvata ljetuje kod prijatelja i rođaka, što su svakako jeftiniji aranžmani od hotelskog smještaja, pa će 13,4 posto građana uspjati ljetovati sa 500 kuna po članu.

Ići ću na more, i to najvjerovatnije u Zadar, ali samo zahvaljujući tome što tamo imam prijatelje. Volio bih da mogu otići i negdje u hotelski smještaj, ali to si na žalost, s obzirom na to da sam student, još ne mogu priuštiti - kaže Kristijan Bradarić iz Osijeka, koji i te kako mora kalkilirati da bi si priuštio morske gušte. (Večernji list 12. lipnja)

Turizam na “domaći” način

AVANTURA ZA ZAGREPCĀNE NA SEDRENIM SLAPOVIMA

Mokri do kože, zamahujući veslima klizimo u kanuima niz jednu od naših najljepših rijeka - Mrežnicu. Između savladavanja sedrenih slapova od koji su neki visoki i do 15 metara, namjernog i slučajnog kupanja, uživamo u predivnom krajoliku ovog neslužbenog parka prirode. Tako bi se ukratko mogla opisati jučerašnja avantura Večernjakove dike koja je, u organizaciji "Kanuking avanture"-obrt za iznajmljivanje kanua, otvorila sezonu spuštanja kanuima niz Mrežnicu. Ta avantura Zagrepčane od sada čeka svaki dan - tek sat vremena od kuće.

Htjeli smo na Mrežnici oživit taj aktivni kontinentalni turizam, koji uz sve uvjete koje imamo kod nas još uvijek nedostaje. Zagrepčanima nudimo ideju da iz zagušljivog grada kad god to požele pobjegnu u prirodu. Samo se trebaju najaviti telefonom ili mailom, bilo koji dani dan i mi ćemo za njih pripremiti kanue, klop, a ako žele ostati duže i besplatan smještaj u šatoru te organizirati smještaj u hotelu ili kampu. Bez prevelike gnjavaže oko organizacije i dugog puta naći će se u predivnoj avanturi - kažu u "Kanuking avanturi".

Umjesto gumenjaka odlučili su se za kanue, jer su, kažu, elegantniji te ljudima egzotičniji. Imaju ih petnaest, dovoljno i za grupe od trideset ljudi.

- Ruta za cjelodnevni aranžman, osam sati na vodi, duga je 25 kilometara. No, u dogovoru s gostima možemo je skratiti ili produžiti ako ostanu dva dana. Na gornjem dijelu Mrežnice s velikim slapovima uz grupu ide skiper - kažu organizatori. Cjelodnevni aranžman s piknikom, jelom i pićem, stoji 200 kuna po osobi, iznajmljivanje kanua na cijeli dan bez piknika 150 kuna po osobi, a kanu za jedan sat 25 kuna. Dobnog ograničenja nema, a na Zagrepčanima je da se najave na mail: kanuking.avantura@zhi.hinet.hr, dovezu vlakom ili autom do Generalškog stola i ponesu rezervnu odjeću. (Večernji list, 2. lipnja)

ŠKRLET EXPRESSOM U KUTINU NA VINO

- Izvanredni vlak Škrlet express za Kutinu polazi s prvog perona - čula se najava na zagrebačkom Glavnom kolodvoru u subotu u 9.20.

Uz laganu škripu kotača putnici su se uputili na Vinske dane u Kutinu, četvrtu godinu uzastopce Škrletom. Većina izletnika koji su i prije tako putovali znali su da ih očekuje dobar provod. Neki su dugogodišnji prijatelji, a drugi su obnovili poznanstva s prošlih putovanja.

Sjećate se kad smo se prije dvije godine pridružili onoj svadbi i zapjevali s njima? - pitala je kroz smijeh putnica jednoga gospodina.

Dakako, ako se ne varam vaš suprug predvodio je pjesmu - odgovorio je gospodin.

Put do Kutine trajao je oko sat, tijekom kojeg su predstavnici Turističke zajednice Kutine upoznavali putnike s programom izleta. Na željezničkom kolodvoru izletnike su pjesmom i plesom u tradicionalnim nošnjama dočekali članovi Kulturno-umjetničkog društva "Moslavina".

Bili smo na mnogo sličnih izleta, ali Škrlet je stvarno nešto posebno, ima dušu, a predstavnici Turističke zajednice trude se da nam ugođe - rekli su Slavica i Josip Mihelj iz Zagreba.

Najmlađa izletnica bila je 17-godišnja Mirela, koja je u Kutinu došla s bakom Darinkom i i djedom Dragecom Škrabecom. - Ne pijem vino, ali volim s bakom i djedom odlaziti na ovakve izlete - rekla je Mirela.

Nakon razgledavanja Muzeja Moslavine s galerijom, izletnici su se zaputili u Vinski dvor, gdje se održavala 10. izložba vina kontinentalne Hrvatske i izvornih hrvatskih sorti. Tamo su za 15 kuna kušali pet vina po vlastitu izboru, među kojima su većinu činila nagrađena vina. Uz škrlet, u ponudi su bile i druge sorte poznatih vinara Bogdana, Mesarića, Ipše, Miklaužića i drugih.

Nakon Vinskog dvora išlo se u posjet kletima Romić, Gradiček i Mikša, gdje su izletnici zajedno s domaćinima uživali u domaćem vinu, kuhinji i pjesmi do večernjih sati. Umorni, ali ipak dobre volje, izletnici su se uputili škrletom natrag u Zagreb. Dogovoreni su zajednički izleti na Sljeme, a svi su se složili da će i sljedeće godine doći u Kutinu. (Večernji list, 2. lipnja)

ZAGREPCĀNI KOJI SU OVAJ VIKEND

OSTALI U GRADU UŽIVALI SU U

HLADOVINI I ČISTOM ZRAKU SLJEMENA

U RAJU PLANINARA I BIKIKLISTA

Stotine Zagrepčana hodočastile su jučer (21.6.) dobro poznatim sljemenskim stazama u potrazi za osvježanjem i odmorom od gradske vreve. Većina

ih se na Sljeme dovezla automobilima ili žičarom, koja je proteklih dana bila na remontu, a hrabriji planinari, poput vedrog šezdesetogodišnjaka Štefa, omiljenu su Zagrebačku goru propješačili još rano ujutro. Novinarska je ekipa, naime, bila tek na polovici puta do vrha kad se Štef pjevajući vraćao sa Sljemena.

- Godinama planinarim po Sljemenu, i to svake subote. Na put krećem već oko pola sedam. U planinarskom domu Puntijarka obavezno popijem čaj, a potom se vraćam. Dolazak doma tempiram točno u vrijeme ručka, koji kuha supruga. Za danas mi je obećala omiljene šnicle i pire, pa idem dolje s još većim žarom - sa smiješkom nam je rekao Štef.

Uz nekoliko stanki na drvenim klupicama koje su postavljene uz put, penjanje je većini Zagrepčana bilo ugodno. U prilog im je išlo i nekoliko Celzijevih stupnjeva manje nego u nizini, iako je i na Sljemenu bilo sunčano. Svjež zrak bio je prepun mirisa ljetnog zelenila. Pedesetak ljudi u Puntijarku je došlo na omiljeni grah s kobasicama.

- Ovdje je super. Pravi odmor. Posebno uživamo u klopi. Grah nigdje nije tako dobar kao na Sljemenu - kazali su studenti Mario i Morana, uživajući u slasnom zalogaju orahnjače.

Djeca su uživala na obližnjim ljuljačkama, a njihovi roditelji u kartanju bele. Osamdesetogodišnje umirovljenice Bojana i Lada u hladu su uz piće veselo razgovarale. - Cijelo naše društvo već godinama dolazi na Sljeme svake subote i nedjelje. Dogovor je u 10 sati na stanići Žičare, pa tko dođe. Kasnije sjednemo u planinarski dom i ugodno razgovaramo. Ove šetnje i druženja održavaju nas u formi - rekle su nam vitalne umirovljenice. (Večernji list)

ATRAKTIVNO LJETO U ZAGREBU

ZAGREB, 17. lipnja - "Kulturno ljeto u Zagrebu", tradicionalna manifestacija zadužena za kulturnu ponudu grada tijekom sušne kulturne sezone, službeno će započeti izvedbom Shakespeareove predstave "San ljetne noći" u Parku Maksimir, 21. lipnja, a po riječima Vladimira Stojasavljevića, pročelnika Gradskoga ureda za kulturu, ovo će kulturno ljeto u Zagrebu biti živahnije nego inače.

Osim "Sna ljetne noći", čiju režiju potpisuje Snježana Banović, zagrebačko će kulturno ljeto otvoriti i festival Kraljeva ulice "Cest is the best" te "Svečanost glazbe", projekt ostvaren u suradnji s Francuskim institutom i Hrvatskom glazbenom mladeži koji će se odvijati na više od 20 lokacija u gradu. Velika novost ovoga ljeta je otvaranje Labirinta na jarunskome Otoku mladosti - parka osmišljenoga na temelju drevne keltske kulture.

Kulturno ljeto nudi i tradicionalne manifestacije poput Eurokaza, koji će se odvijati od 19. do 28. lipnja. Andrea Zlatar, članica Gradskoga poglavarstva za kulturu, od Eurokazovih je predstava izdvojila gostovanje HNK Ivana pl. Zajca iz Rijeke s predstavom "Zločin i kazna: Dnevnik Raskoljnikov", gostovanje Makedonskoga narodnog teatra Bitola u koprodukciji sa Showcase beat le mot iz Njemačke te nastup kineskoga kazališta.

Ponovno će biti aktivna i Klupska kazališno-glazbena scena "Amadeo", na kojoj će se, među ostalima, predstaviti i Mariachi Los Cabaleros, Zijah Sokolović s predstavom "Roda", Gavellina izvedba "Kako nastaje predstava", Vili Matula s "Münchhausenom", Špiro Guberina sa "Šekspirijadom" te švicarska jazz grupa "Saskia". "Histrioni" će tijekom srpnja, kolovoza i rujna, na kajkavskome izvoditi Shakespeareovo djelo "Na tri kralja", u dramaturškoj obradi Vladimira Gerića, te cabaret "Lažna barunica".

Sastavni dio kulturnoga ljeta postao je od lani i "Komedijin" projekt "Jarunfest - kazalište na vodi", ove godine otvoren predstavom "Idemo na more", a u srpnju će biti izvedena i velika kazališna premijera musicala "Kosa". Međunarodna smotra folklora trajat će od 16. do 20. srpnja, a PIF, međunarodni festival kazališta lutaka, od 30. kolovoza do 6. rujna.

Ljubitelji filma moći će u Zagrebu tijekom kolovoza uživati u Motovun Film Festivalu, koji će nastojati prenijeti duh toga uglednoga festivala u malome. Koncertna direkcija Zagreb priprema također bogat glazbeni program koji će, s manjim prekidima, trajati puna dva mjeseca. U Klovčevim dvorima bit će, među ostalim, izvedena Orffova "Carmina burana", Donizettijeve "Kazališne zgode i nezgode", a nastupit će i akademski zbor i orkestar iz Utrechta, japanska pijanistica Ayako Uehara te ruski Trio Brahms.

Ove godine Gradski ured za kulturu uvodi još jednu novost, u organizacijskome smislu. Naime, natječaj za predlaganje programa javnih potreba u kulturi Grada Zagreba za sljedeću godinu neće više biti otvoren tri, nego samo mjesec dana, a trajat će do 16. srpnja. Čitav projekt "Kulturnoga ljeta u Zagrebu" stoji blizu pet milijuna kuna, a sve se financira iz redovitoga proračuna. (Vjesnik)

njeeuropsku uljudbu (pa tako i kuharsku), sudbinu Antemurala, Katoličku vjeru. Moj praujak, Dr. Lujo Rakoš, koji je palio mađarsku zastavu, znao je upozoravati bake da ne "Švapčare", no i sam je uvelike "švapčario", a u Prvom svjetskom ratu branio je Monarhiju na gotovo svim frontovima. Nikako ne želim umanjivati zapadnoeuropski karakter obalne i "štokavske" Hrvatske, no u kajkavskoj Hrvatskoj kontinuitet je ipak najjači, odnosno, usprkos svih nedaća i neprekidan, dok je u drugim dijelovima dolazilo do većih lomova, prekida, pa i nestanaka.

Hrvatska ne smije odbacivati svoje balkanske veze. One postoje, obogatile su našu kulturu, treba ih priznati, biti ih svjestan i koristiti za naše dobro. No balkanizaciju Hrvatske ne možemo dozvoliti. Točnije,

Jeste li čuli?

EUROPSKI DJEČJI DRAMSKI SUSRETI (EDERED) U HRVATSKOJ (PAZIN, 14. DO 27. SRPNJA 2003.)

11. europski dječji dramski susreti ove će se godine od 14. do 27. srpnja održati u Pazinu. EDERED je kratica za Europske dramske susrete koji se održavaju od 1982. godine, naizmjenice se održavaju susreti djece od 12 do 15 godina i susreti mladih od 16- 20 godina. Ukupno 180 djece iz 18 europskih zemalja, iz svake zemlje dolazi desetero djece i dva dramska pedagoga, aktivno će sudjelovati u radu ovogodišnjih susreta. Uvjet za sudjelovanje na susretima jest da djeca imaju iskustvo dramskog rada i osnovno znanje engleskog jezika.

EDERED je događaj koji okuplja najbolje europske stručnjake u dramskom radu s djecom. Zato se u pravilu biraju samo iznimno nadarena djeca. Susreti omogućavaju međukulturalnost i razvijaju prijateljstva. Iza njih ostaje neponovljivo iskustvo koje je ostavilo dubok trag kod sudionika dosadašnjih susreta. Zato je EDERED cijenjen i podržavan u svim europskim zemljama. U Finskoj 1998. otvorio ga je predsjednik Finske, gosp. Martti Ahtisaari, a u Estoniji 2001. počasni je gost bio gosp. Pat Cox, predsjednik Europskog parlamenta.

Djeca 14 dana pripremaju produkcije koje će se izvesti na kraju susreta. U svakoj radionici sudjeluje po 20 djece iz svake zemlje, a vode ih dva voditelja iz različitih zemalja. Komunicira se na engleskom jeziku. Tema hrvatskog EDERED-a je PUTOVANJE (JOURNEY). Osim pripremanja predstava, održavaju se radionice vještina, izleti, nacionalne večeri i druge aktivnosti. Organizirat će se i radionice s djecom u 5 istarskih gradova koje će europski dramski pedagozi voditi kao dodatnu aktivnost. Za to vrijeme malim Europljanima predstavljaju se najbolje hrvatske dramske, plesne, lutkarske, likovne i mimske pedagoge.

Hrvatska na susretima EDERED sudjeluje od 1998. godine. Sva su dosadašnja sudjelovanja ostvarena u suradnji s Ministarstvom prosvjete i športa te županijskim uredima koji su financijski pomogli sudjelovanje sudionika iz njihove županije.

2000. godine na Susretu mladih u Jeruzalemu Izvršni odbor EDERED-a predložio je da 2003. godine Susret bude organiziran u Hrvatskoj. Ovaj prijedlog potvrđen je 2001. na Susretu u Viljandiju u Estoniji. 27. srpnja 2002. na Susretu u Budimpešti Hrvatskoj su službeno povjereni 11. DJEČJI EUROPSKI SUSRETI.

Od 2001. EDERED je kao članica nevladina udruga postala članicom Vijeća Europe.

Ciljevi ovog projekta osobito su značajni za Hrvatsku: omogućiti mladima iz naše zemlje da sudjeluju na međunarodnom susretu i rade sa svojim vršnjacima uz najbolje europske kazališne stručnjake, pružiti mladima iz različitih zemalja mogućnost upoznavanja i zajedničkog rada; razmijeniti iskustva u dramskom i kazališnom radu te prezentirati Hrvatsku, ljepotu zemlje, kulturu i način rada s mladima. Rad će biti organiziran u 9 radionica; četiri popodneva radit će u posebnim radionicama vještina koje će voditi hrvatski umjetnički pedagozi (etno, glazbena, akrobatika, glasovna, kostimografska, mima, lutkarska, plesna, scenografska); za to vrijeme europski stručnjaci vodit će radionice u 7 istarskih gradica (Labin, Rovinj, Banjole, Buje, Savičenta, Kašćerga, Pazin) s lokalnom djecom, čime se u potpunosti ostvaruje ideja multikulturalne suradnje. Organizirat će se izleti (Brijuni, centralna Istra) kao i nacionalne večeri kako bi zemlje mogle predstaviti svoju kulturu i običaje. Na kraju Susreta

ona je i nemoguća usprkos jakih nastojanja nenarodnih režima tijekom novije hrvatske povijesti. Kulinarska diskriminacija kajkavskog područja jedan je od takvih, svjesnih ili nesvjesnih pokušaja da se Hrvatska odreže od Europe. Dajte mi faširani šnicl, a kosani odrezak nek jede vrag!

Vladimir P. Goss

Dr. Goss je hrvatsko-američki pisac, novinar i znanstvenik, autor četiri romana i šezdesetak priča na hrvatskom i engleskom, tridesetak knjiga i znanstvenih radova s područja povijesti umjetnosti, i čest gost hrvatskih visokoškolskih ustanova (kad ne peče Grosinu tortu ili Podravsku cepanicu).

TANAJSKE PLOČE - SUSRET S KAMENIM SVJEDOCIMA

U atriju Palače Matice hrvatske 17. lipnja o. g. otkriveni su odljevi dviju kamenih ploča s natpisima starohrvatskih imena iz antičke luke Tanais na Azovskome moru. Tom su prigodom o značenju tih spomenika i njihovom prvom javnom predstavljanju domaćoj javnosti uz moderatora Gjuru Vidmarovića govorili Hido Bišćević, bivši veleposlanik RH u Ruskoj federaciji i Ivan Biondić, glasnogovornik Znanstvenog društva za proučavanje podrijetla Hrvata.

Originalne ploče se čuvaju u arhivi Ermitaža u Petrogradu, na njima se spominju iranohrvatski etnonimi (Horoathos, Horouathos) i datiraju se na prijelaz iz II. u III. stoljeće te tako predstavljaju najstariji zapis hrvatskog imena, devetsto godina prije poznate i slavne Bašćanske ploče.

Od samoga početka istraživanja ovih nalaza ove su ploče "postale predmetom žestokih sporenja i do danas su ostale skrivene javnosti zbog sučeljavanja s tezom o slavenskom podrijetlu Hrvata. No, te ploče ne smiju biti predmetom razdora, one su samo nevin povijesni dokument i ne pripadaju niti jednoj struji" istaknuo je Đuro Vidmarović, predstojnik odjela za povijest Matice hrvatske. Igor Zidić, predsjednik Matice hrvatske, napomenuo je da bi svugdje u svijetu takva činjenica bila prihvaćena kao kulturna vrednota, a Hrvatima je trebalo toliko vremena da ih pokažu, dok je Hido Bišćević, koji je zaslužan što su odljevi ovih ploča stigli u Zagreb, istaknuo da je "stoljetno zataškivanje, skrivanje i ignoriranje Tanajskih ploča dio kontroverznog usuda našeg naroda". Ivan Biondić se pak zauzeo da se započne s hitnom revizijom hrvatske etnogeneze i s čišćenjem povijesne memorije, nazvavši ih novom Bašćanskom pločom. Zauzevši se za intenzivno znanstveno istraživanje svoje je izlaganje završio zazivom kojim one počinju "Nek je sa srećom!"

Višnje Milas-Matutinović

Hrvatska knjižnica i čitaonica

Dobrovoljnim radom osnovana je nova hrvatska knjižnica i čitaonica u Mississaugi. Za ostvarenje tog, za hrvatsku zajednicu vrijednog projekta, potrebne su, jasno, knjige, te se mole ljudi dobre volje da pomognu s donacijom svojih suvišnih knjiga, a i pomoć na bilo koji način - DOBRO JE DOŠLA! Unaprijed HVALA! Nazovite, molim IVICU PUHALO, Tel 905- 507-1389

Dear readers of the Iskra: Exceptionally, this time my column has been written in Croatian. You will see why. I hope you find it acceptable.

Vladimir P. Goss: Kulinarska diskriminacija Zašto smijemo reći "brodet" ili "burek", a nipošto ne "buhtl"?

Korisnici hrvatskih ugostiteljskih ustanova, osobito oni iz kajkavskih krajeva, zaci-jelo su primijetili desteljtu prljavu rabotu kulinarske i jezične policije. Dok se na jezičnim područjima štokavštine i čakavštine dozvoljava uporaba riječi stranog porijekla (bro-det, pašticada, kroštule; burek, baklava), to nipošto nije slučaj na kajkavskom području hrvatskog jezika. Obalni Hrvat može uživati u lešadi i fritulama, oni iz Bosne, Hercegovine i Slavonije u čevapčićima i baklavi, a Hrvatu iz kajkavske Sjeverozapadne Hrvatske sustavno se nameću bečki, pariški i kosani odresci, valjušci i savijače.

I vrlo kratak pogled na povijest hrvatske kulture pokazuje da se u našoj zemlji presijecaju tri kulturna kruga - Srednjeeuropski, Mediteranski i Balkansko-bliskoistočni. Ovaj posljednji je gotovo potpuno nestao, a trag mu je ono nekoliko damija iz vremena turske vladavine te briljantna Aljamijado poezija na hrvatskom jeziku. Svaki od tih kulturnih krugova je kao vid uljudenosti stvarao i vlastite kuhinje - mjesne inačice sredozemne, srednjeeuropske i balkansko-bliskoistočne kulinarske umjetnosti. Ta raznolikost upravo čini Hrvatsku onim što jest - malom zemljom neobičnih prirodnih i kulturnih raznolikosti i blaga.

Nitko neće negirati srednjeeuropski duh gotike ili biedermayera u kontinentalnoj Hrvatskoj, orijentalni karakter džamije u Đakovu, ili doprinos venecijanskog "Gotico fiorito" arhitekturi Palače Čipiko u Trogiru. Nitko ne poriče da i Talijani imaju brodetto ili gnoche, naši srednjeeuropski susjedi gulaš, sarmu i zahericu, a balkanski susjedi ratluk i urmašice. Imamo ih i mi, i zbog toga nismo ništa manje slobodni ili samosvojni. već, naprotiv, bogatiji za vrlo ugodna iskustva.

Kao rođeni Zagrebčanec, Prigorec i Kajkavec odrastao sam na prežganoj juhi, grenadimaršu, šufnudlima, krautfleklima, fajnkima, buhtlima, cvečknknedlima, kajzeršmarnu; kad se pedestih godina na placu pojavilo meso, upoznao sam faširane šnicle, pa onda i vineršnicle i parizersnicle, gulaš, paprikaš i perkelt, pravili su se i šinknflekli, pekli se češće štrudli, pa zatim, kako je bilo i sve više čokolade, zaherice, berlinerice, lincerice, reformtorte; prabake i bake bile su genijalni slastičari i iz njihovih su rorova izlazili parizeri, londoneri, išleri, vanilkranci. Kao klinac pio sam himbersaft, pa sam onda dorastao do mošta i konačno gemišta.

Zahvaljujući navedenim bakama i prabakama postao sam s vremenom kvalitetni kuhar-amater. Kao povjesničar umjetnosti i kulture, zainteresirao sam se, naravno, i za kulturni vid visokog kulinarstva i gastronomije. Na Duke University, u Durhamu u Sjevernoj Karolini, čak sam i predavao kolegij "Kulturna povijest slavnihi europskih kolača". Obiteljsko iskustvo nastojim prenijeti na svoju hrvatsko-američku kćer. I upravo radeći sve to, naišao sam na problem koji se postavlja u uvodu ovog članka: zašto diskriminacija u kulinarskoj nomenklaturi prema kajkavskom području i kajkavskim korisnicima dobre kuhinje?

Da ne bi olako optužili neke od onih koji su Hrvatima često krivi za njihove nevolje: prijetvorne Mlečiče, ohole Teutone, krvožedne Turke, Tatare, Grke, "braću" s Istoka, Črnog Mora... bacimo pogled na inače vrlo lijepu knjigu Croatian Cuisine - Hrvatska kuhinja -- koju su napisali Ružica i Alojzije Kapetanović, a koju je tiskao Associated Book Publisher, Inc., Scottsdale, Arizona, 1993 (vlasnik tvrtke je Ivan Kapetanović), dakle rad svjesnih, državotvornih Hrvata izdan nakon stvaranja suverene suvremene države Hrvat-ske. Pročitamo li uvod neće nam pasti na pamet da sumnjamo u njihovo domoljublje. Ustvari, tu je izvrstan kratak pregled hrvatske povijesti i kulture koji sam često preporučivao Amerikancima kao najbolji put do upoznavanja temeljnih podataka o Lijepoj Našoj. No zavririmo li u izvanredno ilustrirani popis recepata...

Izrazito obalna, mediteranska jela imaju svoja izrazito mediteranska imena - marinada, rižoto, polpete, pašticada, rizi-bizi, patlidani, pršunate, kroštule. Isto vrijedi i za balkanska jela: čevapčići, musaka, burek, ratluk, urmašice, baklava. No kad prijedemo na kajkavsko jezično i kulinarsko

područje zasipaju nas gomile okruglica, savijača, odrezaka, prijanog mesa i povrća, nadjevenih rajčica (knedli, štrudli, šnicli, dinstano meso, filani paradajz); tu su cvjetača, drobljenac, žličnjaci od snijega, nabujak, pokladnice, biskupski kruh, pogačice od čvaraka (karfiol, šmarn, šnenokrli, auzlauf, krafni, bišofsbrot, krampogačice). Da se odmah razumijemo, ako je jelo sa štokavskog područja nek se sjeku naresci, nek se pirja i nadjeva, nek se prave okruglice i žličnjaci. No jela koja smo naveli su izrazito ili pretežno vezana uz srednjeeuropski kulinarski krug i uz kajkavsko jezično područje. Ako obalni ili bosanski Hrvat može u Zagrebu sa špajskarte izabrati pašticadu ili musaku, zašto kajkavac ne bi mogao recimo u Splitu ili Osijeku naći na jelovniku krafne ili vineršnici. Ne može niti u Zagrebu, Varaždinu, Samoboru!

Tko želi kontrolirati moju objektivnost uzeti će u ruke knjigu Kapetanovića i otkriti da u njoj ima sasvim lijep broj srednjeeuropskih jela sa srednjeeuropskim imenima. Moći će također ustvrditi da se ta većinom pojavljuju pod istim imenom na špajskartama i jelovnicima širom Hrvatske: fiš-paprikaš, paprikaš, gulaš, sekeli-gulaš, sarma, sataša. Ima ih razmjerno još više među imenima dezerta, jer tu je srednjeeuropsko područje posebice jako: kuglof, doboš torta, punč torta, Sacher torta, indijaner. Ima i krivih sricanja (Kapetanovići su Slavonci, štokavci, i nemaju uho za kajkavštinu). Mi bi rekli sekeli-gulaš i kugluf, a Kapetanovići također krivo pišu perkelt (perkelt), i, horrible dictu, štrukle i krempita (riječ "šnit" u potpunosti je istjerana: na pr., "pita mađarica" umjesto "mađarske šnite").

Ovo nije kritika inače odlične knjige, već čudne jezično-policijske tradicije koja i nije sasvim neopasna, i slaže se s nekim ne baš najsretnijim trenucima i pojavama u hrvatskoj povijesti.

Pogledajmo ponovo popis "dopuštenih" srednjeeuropskih imena. Ona su gotovo isključivo mađarska. Dakle, Mađari, usprkos Nagodbe, Riječke krpice i Khuena, su, jezično i kulinarski, izgleda O.K. Nadalje, kad se ne može baš nikako naći nekajkavska riječ za popularni kulinarski proizvod, ime se grubo iskvaruje (krempita umjesto kremšnit), a za to nam posebno može poslužiti slučaj popularnih štrukli (štrukliji).

Riječi "štrukl" dodan je dočetak -a. Štrukla - štrukle, i sad se podjetimo: štrudla, nokla, krigla, knedla, krafna, šnicla (štrudl, nokl/nokrl, krigl, knedl, karfn, šnicl). Taj -a nije hrvatski već balkanski (Rista, Laza, Steva...).

Tijekom Ilirskog preporoda Hrvati su odlučili da prihvate štokavski kao službeni dijalekt hrvatskog jezika. Možda je to u tom času bila jedina moguća, prava, čak i plemenita odluka. Možda i nije. Povijest je povijest i ta se ne može mijenjati. Svima je poznato da je štokavski izabran jer je najbliži govorima "Balkanske braće". To je čak odgovaralo i Bečkom dvoru kao poluga austrijskog imperijalizma. Dakle, "balkanska", štokavska nomenklatura u svakodnevnom životu, pa tako i za trpezom, je prihvatljiva. Usprkos činjenice da su nas s Balkana Turci i njihovi trabanti klali i palili stoljećima, usprkos iskustava s prvom i drugom Jugoslavijom i raspadom ove posljednje. Hrvatsku se mora približiti Balkanu!

Prihvatljiva je također, čini se, i mediteranska, gotovo isključivo latinska nomenklatura. Pa nije li se dugo vremena osporavala pripadnost Dalmacije Hrvatskoj? Nije li tamo postojao jak autonomasški pokret? Ne treba li to uvažavati, možda i podržavati, možda to i nije Hrvatska...?

Mađarski: ispričavam se ako pretjerujem ali prihvatljivost mađarskih termina za hrvatskim stolom možda se veže uz to što je u Hrvatskoj postojala jaka anti-nacionalna, mađaronska struja. Eto, i oni imaju pravo na svoje izraze!

Ali na njih nemaju pravo (odnosno, ako im se to pravo i silom prilika prizna, onda se riječ balkanizira) oni Hrvati koji su ostali izvan dosega tursko-balkanskog, ili mletačkog, prodiranja, one Reliquiae reliquiarum, sjeverozapadna Hrvatska, kajkavsko područje, ono područje koje najjasnije i bez prekida svjedoči o pripadanju Hrvatske Srednjoj Europi i preko nje kulturi i civilizaciji Zapada. Nema sumnje da Hrvati nisu iskusili puno dobra od Habsburga i Bečkog dvora, no ipak su s njima dijelili sred-

Pozdravljamo i čestitamo otvaranje novih cesta u Hrvatskoj

Mesić: Napokon se ostvaruje san o povezivanju

Do 1. srpnja besplatna vožnja od Bosiljeva do Male Kapele, kao i na dionici od Gornje Ploče do čvora Zadar 2, koja se otvara u ponedjeljak, 30. lipnja / Svjedoci smo ostvarenja važnog nacionalnog cilja, naglasio je Mesić / Račan izjavio da Vlada u tri godine ostvarila mnoge projekte držeći se rokova i podižući pravne standarde jer se ceste otvaraju regularno / Tomčić: Autoceste nisu pale s neba nego su plod rada Vlade i povjerenja europskih banaka u nju / Na otvorenje dionice Mesić pozvao i dr. Savku Dabčević-Kučar jednu od začetnika ideje o gradnji autoceste Zagreb - Split

BOSILJEVO, 26. lipnja - Hrvatski predsjednik Stjepan Mesić u četvrtak je svečano otvorio dionicu Vukova Gorica - Bosiljevo - tunel Mala Kapela dugu 46 kilometara. Od Zagreba do Bosiljeva njome ide promet i za Rijeku, a na čvoru Bosiljevo 2 počinje autocesta za Dalmaciju. Na otvorenju su bili predsjednik Sabora Zlatko Tomčić, premijer Ivo Račan, i mnogi ministri, te počasna predsjednica HNS-a Savka Dabčević-Kučar. Kao jedna od začetnika ideje o gradnji autoceste Zagreb-Split, dr. Dabčević-Kučar čestitala je svima koji su pridonijeli da se počne ostvarivati taj veliki projekt. Napokon je ostvaren san o suvremenom povezivanju središnje Hrvatske i Dalmacije. Svjedoci smo ostvarenja važnog nacionalnog cilja, naglasio je Mesić i prisjetio se kako su Savka Dabčević-Kučar i on prije 35 godina razgovarali o potrebi da se izgradi autocesta Zagreb-Split.

Bez te autoceste hrvatsko gospodarstvo ne može biti konkurentno u Europi. Kad je 2000. godine Hrvatska izašla iz međunarodne izolacije i postigla rejting koji danas uživa u Europi, moglo se krenuti u gradnju ove i drugih autocesta, ustvrdio je predsjednik Mesić. Prema njegovima riječima, prije 2000. godine gradile su se neke ceste, ali to nije bilo mnogo jer Hrvatska bez provedene demokratizacije nije mogla dobiti povoljne kredite, odnosno europsku političku i ekonomsku potporu.

Planiramo da Hrvatska 2007. godine ude u Europsku uniju, a cestama i fizički postajemo dio Europe, naglasio je Mesić tijekom svečanosti u novom uslužnom objektu Dobra, nekoliko kilometara od Bosiljeva.

Ni jedna zemlja, kaže Predsjednik, ne gradi ceste novcem iz proračuna. Zaključio je da se sada ceste grade planski i na optimalan način koji će omogućiti da se 2004. završi autocesta od Zagreba do Rijeke, 2006. autocesta do Splita, a 2008. godine do Dubrovnika. Predsjednik Republike izjavio je da Hrvatska kao mediteranska zemlja mora kao prioritet svoga razvoja istaknuti jadransku orijentaciju.

Imamo šansu politički se uključiti u Europu. Brzo građenje kvalitetnih autocesta aktivirat će sve naše potencijale. Tek će sada Hrvatska moći moći otkriti Europi svoje turističke potencijale. Hrvatska jest i treba ostati turistička velesila, ali treba razvijati i ostale gospodarske grane, smatra Mesić.

Premijer Račan izjavio je da Vlada već tri godine kvalitetno i u rokovima ostvaruje projekte, istodobno podižući pravne standarde jer se ceste otvaraju regularno što do prije nekoliko godina u Hrvatskoj nije bio običaj. Dodao je da se od 3. siječnja 2000. godine svi veliki projekti ostvaruju na temelju javnih natječaja.

Otvaranje novih dionica autocesta hrvatskom narodu vraća optimizam, kazao je predsjednik Sabora Zlatko Tomčić istaknuvši kako treba imati na umu da autoceste nisu pale s neba nego su plod rada Vlade i povjerenja europskih banaka u taj rad. Nove ceste, ustvrdio je, otvaraju i brojne razvojne mogućnosti.

Zahvalivši predsjedniku Mesiću što ju je pozvao na otvorenje, dr. Savka Dabčević-Kučar podsjetila je da je hrvatski narod i prije 35 godina u svojim srcima nosio taj projekt čije je ostvarenje, nažalost, tada bilo prekinuto.

Ministar javnih radova, obnove i graditeljstva Radimir Čačić istaknuo je da je autocesta Zagreb-Split simbol hrvatskoga nacionalnog ponosa. Prema njegovim riječima, iznimno je važno da teret otplate kredita ne padne na državu, već da postoje neovisni izvori financiranja - ponajprije cestarine i naknada od 60 lipa ugrađena u cijenu litre goriva.

Predsjednik uprave Hrvatskih autocesta d.o.o. investitora projekta Stanko Kovač najavio je da će se na potezu od Bosiljeva do Male Kapele, kao i na dionici od Gornje Ploče do čvora Zadar 2, koja se otvara u ponedjeljak, cestarina naplaćivati od utorka, 1. srpnja, u 6 sati. Do tada će se novim dionicama voziti besplatno.

(Vjesnik 27.6.)

Pogled na autocestu za Dalmaciju, gledana kamerom urednice, još u gradnji

Ovde ti je ćaća gubija dane i noći

To će svojoj kćerki reći tesar Tonči Samardžić iz Ugljana kod Trilja, koji ordinira u zidu tunela Ledenik, gdje su se junaci ceste smrzzavali na minus 30 i znojili na plus 40 Celzijevih stupnjeva

Puno je sjajnih aktera u ovoj priči o autocesti i ako se ikad bude snimao neki novi film a la Cesta duga godinu dana, valjat će napraviti neki najman-je gabarita povijesnog spektakla, inače ništa od prave storije. U seriji priča o ljudima koji su svoj znoj, žulje i znanje ugradili u ljepoticu cestu što kao kičma Hrvatske teče preko Like kroz Velebit do mora i dalje obalom do zad-nje točke Hrvatske (bude li sreće i pameti), jedna od najzanimljivijih je ona o ljudima s tunela Ledenik. Tko su, dakle, ti junaci ceste koji su se na njoj mrznuli na minus 30 i znojili na plus 40?

Neki samozatajni se nisu dali u novine iako im je posao i vrijedan i važan, na primjer Splićanin mladi inženjer Goran Žure koji je posljednjih mjesec dana na tunelu Ledenik non-stop radio i bio stalno uz svoje radnike ispred tunela i u njemu s - rukom u gipsu. "Dobar je momak, vridan, slomi-ja ruku, i nije bija dana na bolovanju. Stavija ruku u gips i sutra poslipodne doša na posa. Govori di će nas sad ostavit nakon tolikog posla, 20 dana prije roka, pa ga evo radi. Iša pomoć jednom radniku prihvatit ploču s dizalice, zapuhala jaka bura odnila ploču u drugom smjeru i gurnula žuru u fošu", govorili su nam njegovi kolege. On nije htio u novine, nasmiješio se za škužu pa ode za poslom. "Veliki je pritisak na njih da l' će bit rok. Rok će bit, to je bez daljnjeg, ali tim sjajnim mladim Konstruktorovim inženjerima je ovo prvo gradilište, veliki izazov i zaista im je stalo", objašnjavali su poslije gore u kancelarijama pod vrhom Velebita.

Zavrili smo u tunel Ledenik. Prije petnaestak dana smo u zidu tunela ugledali Marka Šilarića, Hrvata iz Letnice na Kosovu. Samo mu je glava vir-ila iz zida, a onda je nestao u uskom prostoru između oplata i stijenke tunela i sve je podsjećalo na prizor iz Andrićevih knjiga kad žive ljude zazidavaju u mostove. Sreli smo ga opet pa nam stidljivo reče: "Vidjeli me moji u Slobodnoj Dalmaciji pa vele ma tko bi pomislio da ćeš u novine završiti." Ovaj put je na 25-godišnjem tesaru Tonču Samardžiću iz Ugljana kod Trilja bio red da "ordinira" u zidu tunela.

- I jučer san bija, zavljučja se, iskida san cilu robu, al šta ćeš, moraš radit. Ide oplata unutarnja i vanjska i mora netko uć unutra, u jankere, pogodit ove rupe jer smeta negdi željezo, armatura pa triba malo pomaknit. Ja san jučer u rupi bija cili dan... A i je malo gadno, vruće je, naporno, al može se. A ova cesta puno znači svima. Kad bude gotovo, bit će odlično. Evo proša san jučer kroz Sveti Rok i stvarno tunel je samo takav. Odličan! I bit će dobro, puno će značit i za državu, i za turizam, i za Dalmaciju, i za sve. A ovde nas ima na gradnji odasvuda, iz Sinja, Trilja, Imotskoga, ima dosta ljudi iz naši krajeva, ima ih iz Bosne, odsvuda. Ima posla ovde za svakoga ko oće radit.

Tonči je već dvije i pol godine na ovom gradilištu pod Velebitom, a prije Ledenika radio je na tunelu Sveti Rok. U međuvremenu mu se život potpuno promijenio, preselio se u Karlovac, oženio se, rodila mu se kćerkica Lea.

- A je l' se vama čini kao da je malo tko u ovoj državi zapravo vjerovao da će se ova cesta stvarno dogoditi?

- Pa tako i je. Kad se sitin ovog brda prije deset godina, ko bi reka da će tu prolazit cesta i tunel bit. Zadiće malo doli pa pogledajte odoz-do gori kako to silno Velebit izgleda. Ma bit ćemo ponosni jedan dan kad sve bude gotovo pa budemo prolazili. Ovo je velika stvar. Reć ću ženi i maloj Lei, ovde ti je ćaća noći i dane gubija.

- I do 30. mora bit...

- Tako kažu da je rok. Ma nismo nervozni, radi se malo više, u smjenama smo i po noći. Dobro je to, prije prođe vrime kad malo pro-miniš, malo prvu, malo noćnu. Kad se sve ovo završi, onda ću malo na godišnji pa se koji put i okupat u moru.

Na izlazu iz tunela u gužvi od kamiona opet susrećemo Antu Kelavu, voditelja smjene, građevinskog tehničara. Na Ledeniku i oko njega, njega ima svuda. Nakon rata i vojevanja, ovaj Sarajlija sa Stupa stigao na gradnju najsanjanije hrvatske ceste. Ni on neće u novine kao žure. Reče nije se ni u ratu slikao nakon pobjeda pa neće ni ovdje nakon ove civilne pobjede:

- Ma pitajte rekordere, evo naši mladi inženjeri Žure, Frane Bulić iz Tugara i Ivica Zelić iz Splita, imali bi puno toga više reć.

- Iz Hidre je Kelava doša, preša k nama u Konstruktor da pojača ekipu, eeej! - dobacuju nam.

- A je, ja i Frane Bulić smo radili u Hidre, Frane i gori malo kod onih Francuza Karlovac-Rijeka. Mi dva smo bili ko nogometaši u transferu! A vi ćete pocrnit dobro bome ovde cili dan po cesti. Nema nigdi ovakvoga solar-ija - smije se dok mu iskre oči. Umjesto priče radije nas je pozvao na skuše. Tog jutra ih je donio iz Posedarja i ispekao s ekipom u kontejneru pred

tunelom Ledenik. Valja da se zapamti: ovaj vrijedni Sarajlija s vječnim osmi-jehom na licu donio je prve skuše koje su s gradela ispod Tulovih greda, na Svetom Roku, gledale na more. (Slobodna Dalmacija 24-25.6.)

POVJERENSTVO ZA UBRZANU IZGRADNJU AUTOCESTE NAJAVILO OTVARANJE PET NOVIH DIONICA

ZAGREB - Pod motom "Autocestom u Europu" u ponedjeljak je Povjerenstvo za ubrzanu izgradnju autoceste Zagreb-Split najavilo otvaranje pet novih dionica ukupne dužine 138,5 kilometara na tri prometna pravca, prema Varaždinu, Rijeci i Zadru.Predsjednik Po-vjerenstva premijer Ivica Račan posebno je naglasio kako ovaj strateški projekt Vlade RH, rokovima, kvalitetom i regularnošću izgradnje najbolje svjedoči da se najavljeno obećanje ispunjava u cijelosti. "Demantirali smo i najveće sumnjivce, autocesta je razvo-jni projekt koji već daje mnoge (ne)izravne efekte, pa je kritičara sve manje", kazao je Račan inzistirajući na preimenovanju nove promet-nice u autocestu Zagreb-Dubrovnik.

- Ova je cesta i ranije trebala homogenizirati Hrvatsku, a danas to doista i čini. Prometno povezuje sjever i jug zemlje, pridonosi razvo-ju turizma, a utječe i na iniciranje lokalnih projekata kreirajući nova radna mjesta - nastavio je premijer nizati činjenice napominjući da je projekt "uzdrmao" i državnu administraciju te je učinio efikasni-jom. Spomenuo je i podatak da je Povjerenstvo definiralo trasu auto-cesta od Splita do Ploča, a dalje do Dubrovnika pravac je utvrđen koncepcijski.

Račan je potvrdio da odmiču pripreme za gradnju VC koridora koji Budimpeštu preko Osijeka i Sarajeva spaja s lukom Ploče. Hrvatska je pripravna sudjelovati u tom ambicioznom projektu i ponuditi BiH cjelovitu potporu, od organizacije preko znanja do financijskih projekcija, ustvrdio je premijer. Osim toga, najavio je i odluku Povjerenstva da se krene u izgradnju posljednjih 30 kilo-metara autoceste na X koridoru, od županije do Lipovca.

Ministar Radimir Čačić se osvrnuo na činjenicu da je, zahvaljujući dobrim dijelom cestogradnji, RH lani imala rast BDP-a veći nego Irska, iznosio je 5,24 posto. Njegov kolega Roland Žuvanić, ministar pomorstva, prometa i veza, podsjetio je pak na ostvarena i planirana ulaganja u ukupni prometni sustav zemlje. Stanko Kovač, direktor Hrvatskih autocesta, izvijestio je da će ovogodišnjih 107 kilometara autocesta, čiju izgradnju koordiniraju, iznositi 4,17 milijardi kuna, dok će izgradnja autoceste do Splita zaključno stajati 12,3 milijarde kuna.

Zoran Klarić, direktor "Autoceste Rijeka-Zagreb", govorio je o tijeku radova na tom pravcu te najavio da će, nakon što 30. lipnja iduće godine bude gotova prva faza, odmah krenuti u dogradnju kako bi sve dionice brze ceste postale autocesta u punom profilu. Vladimir Bizjak, direktor Hrvatskih cesta, izvijestio je da je lani izgrađeno i 54,7 kilometara novih cesta državnog ranga te da zaobi-laznica Udbine značajno pridonosi sigurnijem i bržem prometovan-ju na pravcu D1 prema Šibeniku i Splitu. Zajamčio je da će i obi-laznica i spojna cesta Udbina-Gornja Ploča, ukupne dužine 22,2 kilometra, doista biti gotove i puštene u promet 30. lipnja. To je jam-stvo potvrdio i premijer Račan ističući kako su graditelji dali apso-lutno jamstva da će i tom državnom cestom promet krenuti 30. lipn-ja.

Prema utvrđenom redoslijedu, 24. lipnja ministar Čačić otvara prvu dionicu Breznički Hum-Novi Marof dugu 10 kilometara. Dan poslije Zlatko Tomčić, predsjednik Hrvatskog sabora, pušta u promet 19,8 kilometara između Kupjaka i Vrbovskog na pravcu prema Rijeci. Predsjednik RH Stjepan Mesić 26. lipnja otvara dvije dionice na pravcu Vukova Gorica-Bosiljevo-Mala kapela ukupne dužine 41,6 kilometara, dok premijer Račan reže vrpcu na udbinskoj obilaznnici i spojnoj cesti te autocesti od Gornje Ploče preko tunela Sveti Rok do Zadra 2, dugoj 61 kilometar.

(Slobodna Dalmacija 24-25.6.)

Zanimljivosti

LETEĆA TVRĐAVA "IZRANJA" IZ VIŠKIH DUBINA

Na otoku Visu, na lokalitetu Rukavac, ovih se dana provodi do sada najza-htjevniji projekt hrvatske hidroarheologije - podvodno istraživanje uz sni-manje dokumentarca o američkom bombarderu B-17 G, potonulom u stu-denom 1944. godine na dubinu od 72 metra.

U projektu sudjeluju stručnjaci iz Ministarstva kulture pod vodstvom prof. Jasena Mesića, specijalista za novovjekovne olupine, te snimateljska ekipa Dokumentarnog programa Hrvatske televizije koji stoji, većinskim udjelom, u financiranju cjelokupnog projekta, o čijem iznosu nisu htjeli govoriti. Kao posebna zanimljivost, iz SAD-a pozvana su dvojica preživjelih članova posade aviona, 86-godišnji pilot Irving G. Emerson s Floride i tri godine mladi mitraljezac Merrle C. Sieling iz San Diega.

Cijelu ideju inicirao je Anđelko Hundić, urednik s HTV-a koji je u knjizi Tajne Jadrana Jasena Mesića i poznatoga podvodnog fotografa Danijela Frke, koji je ujedno i otkrio avion 1998. godine, pronašao podatke o potonuću američkog bombardera, prepoznavši zanimljivu temu za dokumentarac. Pronađena su dvojica preživjelih članova posade putem američke udruge bivših ratnih pilota, Emerson i Sieling, koji su pristali doći na Vis, prvi put nakon 1944. godine. Dokumentarni program pristao je financirati projekt, a Ministarstvo kulture odlučilo je provesti podvodna istraživanja radi prikupljanja dokumentacije o avionu, inače najvrjednijoj olupini u Jadranu, koju zbog svoje gole-mosti i težine od čak 25 tona nazivaju "tvrđavom".

Od 13. do 17. lipnja provodimo istraživanje američkog aviona. Prvi put u domeni zaštite kulturne baštine podmorja koristi se trimix tehnologija, plinska mješavina dušika, helija i kisika neophodna za ronjenje na velikim dubinama, za što je posebno pripremljen tim od osam trimix ronilaca - kazao nam je prof. Mesić, dodavši kako je metodologija podvodnih istraživanja na ovaj način podignuta na europsku razinu, čime je zaštita dubokih nalazišta postala moguća, posebice za buduća istraživanja u Hrvatskoj. Istraživanje se provodi s broda platforme Zvonko iz Malog Lošinja, na koju je ukrcana skupa ronilačka oprema teška čak šest tona.

Američki bombarder potonuo je 6. studenoga 1944. godine nakon što je pilot bio prisiljen sletjeti na morsku površinu kod Rukavca. Misija bombardiranja vojnog cilja kod Beča, koja je startala iz baze Amendola u Italiju, prekinuta je jer su njemački vojnici pogodili avion u trenutku kad je letio iznad Maribora. Kako bi se održao u zraku, avion je na željezničku stanicu u Mariboru spustio gotovo cijeli arse-nal od čak 7900 bombi.

No, jedanaesteročlanu posadu pratile su teškoće, pa se jedan po jedan, od četiri motora, polako gasio. Pilot je odlučio sletjeti kod Rukavca, pri čemu se cijela posada, osim kopilota, spasila zahvaljujući partizanskoj jedinici u Rukavcu. Avion je svoju misiju završio potonuvši na 72 metra dubine, gdje se nalazi netaknut i zaštićen od pljačkaša. Kako se ostaci kopi-lota još uvijek nalaze u kabini aviona, ronioći će u njegovu plavu grobnicu spustiti vijenac.

Dvojica danas jedinih živih članova posade aviona susrela su se nakon 36 godina. Unatoč poznim godinama, nije im bilo teško doći na Vis kako bi obnovili uspomene. Odlično raspoloženi, ne propuštaju nijedan trenutak istraživanja i snimanja dokumentarca u kojemu će naravno, imati glavne uloge.

- Sretni smo što ćemo se kući vratiti s fotografijama aviona o koje-mu smo toliko pričali svojim unucima - kazali su Emerson i Sieling. (Merien Jelača, Slobodna Dalmacija)

PRANJE SUDA POBOLJŠAVA SEKS

Najnovije istraživanje, provedeno na Sveučilištu Washington, pokazalo je da su muškarci koji obavljaju kućanske poslove seksualno privlačniji ženama od onih koji zaziru od usisavanja i pranja posuda. Istraživanje je provedeno u sveučilišnom "ljubavnom laboratoriju" i znanstvenici tvrde kako je pokazalo da muškarci time svoje žene oslobađaju stresa, pa su one spremnije za ljubav nego inače. (Večernji list)

PARAGLAJDEROM PREKO ALPA!

Tek što se vratio s Himalaje, gdje se s ocem Stipom Božićem popeo na dosad neosvojene vrhove, Joško Božić se već priprema za novi izazov. S najboljim svjetskim letačima sudjelovat će na natjecanju "Red Bull X-Alps" u kojemu paraglajderom treba preletjeti Alpe! Jer Joško Božić

je alpinist, letač, pustolov koji se usudi upustiti u sve o čemu mnogi samo sanjaju.

Netom sam se vratio iz Nepala, nazvao me kolega Carlos Carsolio iz Meksika, te me pozvao da s njim u timu sudjelujem na natjecanju u kojemu je zadatak paraglajderom preletjeti Alpe! Naravno da takvo što nisam mogao odbiti! A osoba mi je čast biti u timu s njim jer on je velika "faca". Carlos je alpinist koji se uspio popeti na svih 14 "osamtisućnjaka", odnosno vrhova viših od osam tisuća metara. Dosad je to na svijetu učinilo samo petero ljudi - priča Joško.

Polazi se 14. srpnja iz austrijskog Dachsteina, leti se oko 800 kilo-metara, najvećim dijelom preko švicarske, i to najviše tri tjedna. Cilj je u Monacu. Na natjecanju sudjeluje 15 ekipa od po dva člana: jedan je letač, dok mu je drugi potpora sa zemlje.

- Ja ću Carlosa, dok bude letio, opskrbljivati hranom, pićem, odjećom, svime što mu je potrebno na putovanju, pratit ću vjetrove i vremensku prognozu. Letači od Dachsteina do Monaca smiju samo letjeti, a kad se spuste predahnuti na zemlji, dopušteno im je samo hodanje. Mi koji smo potpora letačima možemo se kretati bilo kojim vozilom - objašnjava pravila igre Joško Božić. (Večernji list)

600 LITARA ČOBANCA ZA GUINNESSA

Belišćanin Josip Delač spreman je za Guinnessovu knjigu rekorda. U najvećem hrvatskom kotliću, postavljenom na belišćanskim bazenima, skuhao je čak 600 litara čobanca, a za to su mu trebala puna četiri sata! Da jelo ne bi zagorjelo, dvometarskom je kuhaćom strpljivo miješao 200 kilograma mesa u 300 litara vode, za ovu priliku uštrcane šlaufom. Sve je to začinio sa 40 kilograma crvenog luka, tri kilograma slatke i kilo-gram i pol ljute paprike, tri litre koncentrirane rajčice te dodao papar u zrn u lovorov list. Ljubomorno je stiskao svoju kuhaću jer, dok radi, ne voli da mu drugi zaviruju u lonac. Pomagala su mu samo dvojica odabranih Belišćanina, čiji je zadatak bio dolijevanje vode i održavanje vatre. U kotlić se, nakon skidanja s vatre, zagrabilo 1200 puta, a uz podi-jeljene porcije, razgrabljeno je 250 kilograma kruha.

Nije to bio prvi Josipov kuharski pothvat. U njegovu kromira-nom kotliću, koji prazan teži 88 kilograma, već je zakrčkao i fiš, a i grah. Kulinarsku slavu Josip, ipak, debelo plaća - potpuno uništenom obucom i svojim izgorjelim nogama. "Vatru" u njima svake dvije minute mora gasiti lavorima vode. Na belišćanskim bazenima ovaj su ga put u hladu grijala 33 Celzijeva stupnja, dok se temperatura uz kotlić nije spuštala ispod 70 stupnjeva!

(Večernji list)

OCIJENJENO 87 KULENA

POŽEGA - Stručni ocjenjivački sud tradicionalnog natjecanja domaćih proizvođača izvornog slavonskog kulena "Večernjakova kulenijada 2003." pod vodstvom dr. Krste Benčevića pregledao je čak 87 uzoraka kulena iz više županija kontinentalne Hrvatske. Organizator je natjecanja Večernji list, a ocjenjivanje je provedeno u požskoj mesnoj industriji Papuk d.d. Kutjevo.

- Izgled uzoraka pokazuje da je najveći dio proizvođača ovladao procesom proizvodnje kulena, a kvaliteta ovogodišnjih uzoraka je slabija od prošle godine jer su uvjeti zrenja ubrzali sušenje, a klima usporila proces zrenja kulena - kazao je dr. Krsto Benčević. Završna priredba održat će se 4. srpnja u Požegi.

(Večernji list)

Preporučujemo Vam.....

Preporučujemo Vam:

Krešimir Jewellers Inc.

- specijalna izrada nakita sa hrvatsklm grbom i motivima

- vjenčano i zaručno prstenje

- muške i ženske narukvice u 10K, 14K, 18K zlatu

- nudimo Vam brzi i stručni servis popravaka

- radimo procjenu nakita za osiguranja

3045 SOUTHCREEK RD. UNIT #2

MISS. ON L4X 2X4 (905) 629 8415

14

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 122, 1. VII 2003.

“HRVATSKA ISKRA” - Broj 122, 1. VII 2003.

35

VEZENI ZIDNJACI

....."Kuharice, zlato moje, Tebe jelo hvali Tvoje"

..... "Za svakog muža sreća je ta, kad žena dobro skuhati zna".

U nastojanju da nauče sve što treba znati, u želji da usvoje pravila lijepa ponašanja i higijenske navike, u htijenju da postanu uspješni i zadovoljni, kako sa sobom tako i s onima s kojima ih sudba začvori, gotovo čitavo minulo stoljeće u našim su se domovima nizale pouke na vezanim zidnjacima. Pouke su prepisivane iz spomenara, prenosile se iz narodnih pjesama, mudrih izreka, a izricale su se i usmenom predajom i to s koljena na koljeno, s onoga starijega na ono mlađe.

Ti vezeni zidnjaci bili su plakati nepostojećih narodnih učilišta u kojima su učiteljice bile domaćice, zapravo vrijedne vezilje, koje su iglom i koncem u rukama, štilštimom i križićima u crvenoj, plavoj, ali i u šarenim bojama prostirale pouke ukrašavajući njima zidove obiteljskih kuhinja.

Još i danas vidim časnu u samostanu Srca Isusova u Basaričekovoj ulici u Koprivnici, koja je stojeći uz veliki stol fordrukala poželjne uzorke. Stajala sam uz stol i netremice pratila svaku njezinu kretnju u velikom iščekivanju da se radnja okonča, te da ugledam željeni prizor preslikan na platno koje sam joj u tu svrhu donijela.

Časna se koristila čvrstim papirom na kojem su crteži bili izbušeni sitnim rupicama. Ona bi kroz te rupice utiskivala neki plavi prah na platno koje je zajedno s rupičastim papirom prethodno učvrstila težim utezima. Tako u toku rada ne bi došlo do pomicanja, a na platnu bi ostala jasna i čista preslika. Ljepota uradka ovisila je o umijeću vezilje kao i o njezinoj želji i nastojanju da svojim radom izazove udivljenje ukućana.

Sve mudrosti potrebne za uspješan prosječni obiteljski život bile su tijekom minuloga stoljeća utisnute na zidnjacima. Izgleda da su autori poruka bili uglavnom muškarci. Njima kao da je bila veoma važna poruka upozorenja da se ljubav muškarca postiže dobrim zalogaem, što znači da se ljubav preman ženi rada u muževu zadovoljnu želucu. Savjeti su često upućivali mlade supruge da je njihova vještina u spremanju jela jedan od glavnih preduvjeta sretnoga bračnoga života.

Moja je majka poznavala tu smjernicu i bila je odlična kuharica. Njezine juhice, njezini rezanci, krpice sa zeljem, njezini štrudli od sira, pite od jabuka, krafni i mazanice koje su drhtale u vrhnju moji su davno odsanjani sni. Otkada nema mame, svega toga više nema. Dobro je da sam to u svome životu iskušala. Nije odlična kuhinja samo stvar želuca nego i bogatstvo duha. Jer ljepota i finoća kao i tjelesna ugodna doprinosi ne samo snazi tijela nego i blistavosti i mekoći duha.

Korisno je i spasonosno kada u životu naroda poteče neka plodonosna inicijativa, kada zablista strijelica ili zvijezda repatica koja osvjetljava stazice i potove kojima treba krenuti. I kojima treba nastaviti kretanje bez obzira jesu li stazice sigurne za stopala prolaznika ili ne; stazice kojima treba nastaviti koračati pa makar se s njih, bude-mo li neoprezni ili malo nepažljivi, možemo i okliznuti, spotaknuti se. Ima li, uopće igdje na svijetu glatkih staza? Postanu li preglatke na njima se možemo lako okliznuti, pa takve uglačanice treba što skorije malo ohrapaviti. Da padova i mogućih lomova bude što manje.

Već me odulje vrijeme i uzastopno opsjeda misao, sanjarija, vizija nekoga staro/novoga načina usvajanja mudrosnica, neophodno potrebnih za prihvatljiviji, da mimoidem pridjev sretniji život. Ne bih željela izazvati neke pretenciozne predodžbe ili primisli vezano uz moju nemiru i ustreptalu misao. Suvremeni je čovjek u svome materijalnom, tvornom okruženju, uza sve olakšice i tehničke prednosti kojima raspolaže, izvrnut trajnoj inertnosti, čak apatiji spram cjelokupna duhovna ozračja. Duhovno se obzorje svakim danom sve više stanjuje, ono blijedi i pomalo izčezava, da bi se iznad nekih staništa pojavile u njemu velike prave rupe. Proboji neispisanih praznina. Tvorno je, na žalost, mnogogdje potpuno istisnulo duhovno.

U debelu okruženju tvornosti, istodobno u sveopćoj apatiji, ne za*filename*interesiranosti, uspavanosti i inertnosti prema duhovnosti,kojom jedva da smo okruženi, i koju zanemarujemo ne samo u Lijepoj Našoj, nego svugdje u svijetu, nije se lako drznuti, usuditi se nešto predložiti, zatim se uspraviti i nešto uzviknuti, zapravo odaslati neku plodnosnu poruku.

Jer ljude kao da osim njihova osobna jamranja ništa ne zanima. Pogotovo ako bi to 'nešto' od njih zahtijevalo neki dodatni napor ili posao, koji se, kao i mnogo ostalih poslova, trenutno, ne ogleda u blještavilu lijepa i zveketne novčanice. Neprestance, uzastopno, bez predaha, usta naših prosvjetarskih važnosnika prevrću po svojim pedagoškim jezicima, koji su od učestaloga premetanja nabrekli, možda bolje reći natekli, prevrću oni

neku školsku reformu iliti 'reformaciju školstva'.

A mi, građani, osim spomenute sintagme, koja je sama po sebi i u sebi potpuno smalaksala i osušila se, svinula i pognula se, skvrčila se i zgnječila, ne možemo ništa suvislo razabrati osim sintagme same - 'reforma školstva' i dvoumljenja između 'osmogodišnjega' ili 'devetogodišnjega' osnovnoga školovanja. To je istokračni trokut unutar kojega se igraju školske igrice i unutar kojega se kotrljaju sve aktualne mudrolije. Netko to plaća, zna se tko, a netko za to prima plaćicu, također se zna tko.

Istodobno na samome terenu, do kojega, na sreću, ne dopiru kabinetske rasprave, pozitivnih pomaka nema. Broj djece koja posežu za raznorodnim porocima biva sve veći. Neprirođenost se širi sve više proždričući prostore pristojnosti. Kao da se u sveopćoj buci i galami zaboravlja činjenica da se veliki iskorak (reforma) čini i jedino može učiniti čistom, pravom ljubavi, iskrenim htijenjem i zanosom prema boljem, svrhovitijem i uistinu korisnim. Taj će pomak učiniti učitelji, bude li ih vlast počela štovati u mjeri kako ta osjetljiva profesija po svome pozivu i zaslužuje.

Gledajući, usput zanoseći se TV esejom "'Vezeni zidnjaci" pomislim: A zašto da u taj, poluprazni, jalovi školskoreformski trokutić ne uguramo i " vezene zidnjake"? Zidnjake ne iglom vezene, nego umom umljene, mudrošću osoljene, zidnjake nekog novoga imena, čvrstoga okvira i korisna sadržaja; zidnjake za treće tisućljeće. Zašto da se ne snabdijemo mudrosnicama koje će postati naše okosnice, koje će radati neke nove iskrice sigurnosti i osiguravati sićušne dnevne radosti običnom čovjeku?

Kao da se je lakše kuglati dilemom osmogodišnja ili deveto-godišnja osnovna škola, nego li dotaknuti samu srž? A vrijeme teče!

Ne bi li bilo pametnije da u razdoblju te kobne nerazriješenosti u svakom predmetu ponudimo jedanputa mjesečno, dakle devet puta u šk. godini odabrane misli vezane uz predmet. Pomnožimo li broj devet sa brojem predmeta dobivamo nekih stotinjak dragocjenih misli, pouka, smjernica, koje bi svaki učenik nataložio, položio ili uložio u svoj 'kovčežić mudrosti', a mnoge od njih ponio sa sobom u život. Kao trajnu, kao neotuđivu, prvo osobnu, a zatim i društvenu vrijednost!

Zašto nam ponuđene i zapamćene mudrosnice u našim školama ne bi pokazivale put kojim treba krenuti; zašto nam ne bi kazivale način kako pristupiti i kako postupati? Učinile bi nas sigurnijima, sposobnijima i što je najvažnije boljim ljudima. Učinile bi da postanemo sretniji pojedinci, a zatim mudriji i sretniji kao narod. Da se misao veže uz misao, da se tako povezane i umnožene rasprostru po poljima i obroncima Domovine koju ljubimo.

Zvuči previše razliveno, previše idealistički, ali nema POMAKA, pogotovo nema NAPRETKA bez čvrstih TEMELJA na koje polažemo IDEALE. Ali ideale treba imati!!!

S radošću i ponosom ističem da još imam vezeni zidnjak kojega je izvezla spretna ruka moje Majke i čuvam ga kao svetinju. Ona, moja draga Majka, usadila mi je mnoge mudrosnice koje su u nju usadili učitelji onih prastarih, ne znam je li osmogodišnjih ili devetogodišnjih osnovnih škola Franje Josipa. Hvala Ti, moja draga Majčice, ne samo na vezenom zidnjaku nego i na mnoštvu mudrosnica koji si mi utisnula u zapamćenje, koje još uvijek žive u mom ' kovčežiću mudrosti'. Hvala Ti, draga Majko!

Nevenka Vučemilović

Preporučujemo vam....

(905) 545-1188
Fax: (905) 664-2300
24 Hour Pager

HALL
of
FAME

RE/MAX
Del Mar Realty Inc., REALTOR®
Independently Owned and Operated

Drago Saric
Sales Representative

840 Queenston Road
Battlefield Square
Stoney Creek, Ontario L8G 4A8
Email: saric@remaxdelmar.com
Website: http://www.houseplus.com

Događanja oko gen. Gotovine

Naglasci iz intervjuja Ante Gotovine u "Nacionalu"

- ne smatra se bjeguncem
- prezentiranje istine jedino je što mu može pomoći da se vrati normalnom životu
- dan prije objavljivanja optužnice i uhiđenog naloga, privatnim kanalima je doznao što mu se sprema
- da mu je predložen razgovor s haaškim istražiteljima, kao generalima Stipetiću i Markaču, istoga trena bi se odazvao
- priznaje Haaški sud i vladavinu prava
- nije mu pružena prilika da u normalnim okolnostima objasni svoju ulogu u Domovinskom ratu
- nitko ga nikad iz vlasti 1998. nije obavijestio da su haaški istražitelji zatražili razgovor s njim

- kad je optužnica podignuta, morao je kupovati vrijeme
- sadašnjoj vlasti zamjera što ga, kad je znala što se sprema u Haagu, nije obavijestila o tome
- spreman je razgovarati s haaškim istražiteljima; ako oni ostanu kod optužnice, dobrovoljno odlazi u Haag
- nije bilo prekomjernog granatiranja Knina
- nakon sporazuma Tuđman - Izetbegović bio je na čelu hrvatskih snaga u BiH, a ne Hrvatskoj, pa nije mogao utjecati ni na što nakon "Oluje"
- stidio se zbog ponašanja vojnika u Dračevcu kada je izviždan predsjednik Mesić

(Vjesnik 11. lipnja 2003.)

Kronologija događanja

Predsjednik Republike Vladi poslao nove dokumente. Mesićevi dokumenti ruše optužnicu....

Nastavljajući svoju akciju vezanu uz generala Gotovinu, predsjednik Mesić poslao je pismo haaškoj tužiteljici Carli del Ponte, a Vladi je uputio više dokumenata vezanih uz djelovanje generala Gotovine. Nakon toga, premijer Račan dogovorio je razgovor s predsjednikom na Pantovčaku, samo nekoliko sati prije najavljenog premijerovog putovanja u Irsku. (Večernji list 11.6.)

PREDSEDNIK MESIĆ U PISMU CARLI DEL PONTE:

Predsjednik Mesić najavio je u srijedu da će se pismom obratiti glavnoj haaškoj tužiteljici Carli del Ponte i zauzeti se da se odbjeglom generalu Gotovini da šansa da pred haaškim istražiteljima pokuša novim dokazima osporiti navode iz optužnice.

Mesić u pismu kaže da se obraća u vezi s predmetom koji je kako osjetljiv, tako i od osobite važnosti za odnose između Hrvatske i Međunarodnog suda.

"Kao što vjerojatno znate, posljednjih sam dana poduzeo određene korake usmjerene na to da se okonča situacija u vezi s umirovljenim generalom Antom Gotovinom, koji je optuženik Haaškog suda i koji je dvije godine u bijegu. Polazim od toga da apsolutno svi pred Međunarodnim sudom moraju biti jednaki, a sada je utvrđivanje istine jedina svrha i cilj tužiteljstva. Činjenica je da umirovljenom generalu Gotovini režim koji je bio na vlasti do 2000. godine nije omogućio davanje iskaza pred istražiteljima Međunarodnog suda. Time su stvorene osnove za situaciju s kojom smo danas suočeni", piše u pismu predsjednik Mesić.

"Želim Vas obavijestiti da sam hrvatskoj Vladi stavio na raspolaganje određene dokumente koji mogu biti upotrijebljeni u obrani generala Gotovine i koji, prema mojoj procjeni, bacaju novo svjetlo na činjenično stanje što ga je tužiteljstvo utvrdilo na osnovi do sada dostupnih dokumenata. Obraćam Vam se s molbom da, u skladu s odredbama Statuta Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju, razmotrite mogućnost izmjene, odnosno povlačenja optužnice protiv umirovljenoga generala Ante Gotovine.

Napominjem da je general Gotovina spreman dati iskaz istražiteljima Haaškog suda i osobno se staviti na raspolaganje tom sudu ako tužiteljstvo i nakon njegova iskaza bude smatralo da postoje osnove za optužbu protiv njega.

U želji da osiguram potpunu transparentnost svojih motiva kao i svih poteza koje poduzimam u ovom slučaju, sadržaj ovog pisma učinit ću dostupnim hrvatskoj i međunarodnoj javnosti", piše u pismu koje je predsjednik Mesić jučer uputio glavnoj haaškoj tužiteljici Carli del Ponte. (Večernji list)

Carla del Ponte odbila Mesića

Ključni dokazi u obrani Gotovine mogli bi biti dokumenti o proce-suiranju ubojstava, pljačke i paleži tijekom Bljeska i Oluje koje je Mesiću predao glavni državni odvjetnik Bajić

Stav haaškog tužiteljstva je jasan . "Slučaj Gotovina" mora se s političko-javne pozornice vratiti u pravne okvire. Banski dvori nisu bili iznenađeni oštrim odgovorom Carle del Ponte na pismo predsjed-

nika Mesića.

Što je Carla del Ponte napisala Mesiću
"Prvo, optuženi Gotovina je dvije godine u bijegu. Međunarodni sud je protiv njega podigao optužnicu, a sudac MKSJ-a je optužnicu potvrdio i potpisao nalog za njegovo uhićenje. S njim se stoga ne može obaviti razgovor kao s osumnjičenikom. MKSJ je jedino mjesto gdje se mogu, i gdje će se razmatrati optužnica i svi dostupni dokazi. U postojećim okolnostima povlačenja optužnice nije izvodljivo.

Drugo, u ovoj situaciji jedino je rješenje da se optuženi Gotovina dragovoljno preda ili uhiiti i prebaci u Den Haag te da se pojavi pred Sudom.

Očigledno nije naša krivnja to što organi vlasti ranije nisu dopustili da se s Gotovinom obavi razgovor kao s osumnjičenikom i ta činjenica ne utječe na sadašnju pravnu situaciju.

Treće, moj Ured je spreman da s optuženim razgovara odmah po njegovoj predaji, radi pregleda i provjere daljnjih dokaza u ovom predmetu, te kako bismo po potrebi nastavili istragu.

U interesu je optuženog i pravde da se ovaj predmet iz javne i političke sfere vrati u domenu sudskog postupka, u kojoj postoji velik broj pravnih mogućnosti za razmatranje svih pitanja relevantnih za optužnicu, optužbe i dokaze.

Mojem Uredu već su dostavljeni dokumenti u vezi s ovim predmetom koje ste nedavno stavili na raspolaganje hrvatskoj Vladi. Mogu Vam zajamčiti da će se ti dokumenti pravovremeno provesti i valjano proučiti, ali bi svakako bilo preuranjeno da se ti dokumenti ocjenjuju izvan propisanog sudskog postupka i u odsutnosti optuženog.

Primite, Ekscelencijo, izraze mog najdubljeg poštovanja.
(Večernji list 17-18.6.)

NAKON OBJAVLJIVANJA AMERIČKE "CRNE LISTE" HAAŠKIH OPTUŽENIKA I BJEGUNACA

Bush zabranio Mišetiću braniti Antu Gotovinu

Zbog odluke Washingtona i Hayman morao odustati od obrane Blaškića

Odvjetnik Luka Mišetić trenutčno ne smije zastupati generala Antu Gotovinu jer je predsjednik SAD-a George W. Bush zabranio američkim odvjetnicima pružati usluge optuženima i osumnjičenima za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji. Ako se odvjetnici ogluše na Bushovu naredbu, prijeti im kazneno gonjenje. Odvjetnici mogu pismeno tražiti izuzeće od zabrane, ali zasad to nikome nije odobreno.
(Večernji list 17-18.6.)

**MIŠETIĆ:
UKINUTA ZABRANA DA AMERIKANCI
ZASTUPAJU ICTY OPTUŽENE**

Američko ministarstvo financija ukinulo je spornu zabranu američkim odvjetnicima da zastupaju optuženike Haaškog suda, rekao je odvjetnik Luka Mišetić.

Mišetić je rekao za Hinu da ga je ministarstvo financija obavijestilo da je zabrana ukinuta i da on i drugi američki odvjetnici mogu nastaviti obranu haaških optuženika. (Hina 20.6.)

UGLEDNI ODVJETNICI KOMENTIRALI SU MESIĆEVU IZJAVU DA NEĆE UHITITI GENERALA GOTOVINU AKO SE ON DOBROVOLJNO PRIJAVI U UREDU PREDSEDNIKA

Ni Predsjednik Republike ne može biti iznad Ustava

ZAGREB - Predsjednik Republike jednostavno ne smije biti iznad Ustava i zakona Republike Hrvatske - jednoglasno tvrde poznati hrvatski odvjetnici, komentirajući izjavu predsjednika Stjepana Mesića da neće uhititi generala Antu Gotovinu ako se dobrovoljno prijava u Uredu predsjednika.

Mesić je u intervjuu Hrvatskoj televiziji rekao da bi primio u svom uredu odbjeglog generala za kojim je raspisana međunarodna tjeratica te da ne vidi nijedan razlog zbog čega bi to značilo njegovo uhićenje. - Mesić nije u pravu. Dokle god postoji nalog za uhićenjem Međunarodnog suda, kao i istražni nalog županijskog suda, bjegunac od pravde nigdje ne bi smio biti izuzet od uhićenja, rekao je za Slobodnu jedan zagrebački odvjetnik, inače veoma aktivan u suradnji s Haaškim sudom. ...

...Prije nekoliko dana potpredsjednik Vlade Goran Granić izjavio je u jednom intervjuu da će Gotovina biti uhićen ako se pojavi u Uredu predsjednika Republike, na što mu je Mesić odgovorio da "ministri ne uhićuju". Naši sugovornici iz odvjetničkih krugova tumače da Mesić u tome ima pravo, kao i što ima rezona u razmišljanju da ni predsjednik Republike osobno ne može uhićivati tražene osobe. Međutim, dodaju da je dužnost djelatnika osiguranja, kao i samog predsjednika države, da uhitite bjegunca od pravde i prijave ga sudu koji je za njime raspisao tjeraticu.

- Nitko ne bi smio biti iznad Ustava i zakona, pa čak ni predsjed-

Tema dana: Falsifikat za spas Gotovine

Letak upućen Mesiću kojim se "celokupno srpsko stanovništvo" poziva na povlačenje iz Krajine zbog napada ustaške vojske" nije dokument srpskog vojnog vodstva, nego uradak hrvatskih obavještajnih službi bacan iz aviona za Oluje.

"Zbog napada ustaške vojske koji očekujemo, a zbog obezbeđenja uslova za izvođenje odsudne odbrane, naređujem: da se celokupno srpsko stanovništvo povuče iz reiona borbenih dejstava smerom Benkovac-Zegar-Srb" - stoji u letku s tiskanim potpisom general pukovnika Mile Mrkšića u ime Generalštaba Srpske vojske Krajine i s pečatom krajinskog Ministarstva obrane. Taj je letak, tvrdi se u posljednjem broju "Nacionala", srpsko vojno vodstvo dijelilo civilima za Oluje. Zbog toga bi, tvrde u "Nacionalu" u kojem donose i preslik letka, taj dokument trebao poslužiti kao dokaz za oslobađanje generala Ante Gotovine od optužbe za provođenje i planiranje etničkog čišćenja u Oluji.

Ali, to jednostavno nije tačno. O tom letku je nižepotpisani prije dvije i pol godine pisao kao tadašnji novinar "Feral Tribunea", u tekstu u kojem je taj letak, uz informacije iz izvora bliskih Ministarstvu obrane, raskrinkan kao falsifikat hrvatskih obavještajnih službi. "Feral" je tada dobio na uvid dva takva letka koja su se razlikovala samo po smjerovima povlačenja.

Domazet otkrio o čemu se radi

Za razliku od već rečenog letka, u drugom je pravac povlačenja bio Knin-Plavno-Lička Kaldrma. Te su letke iz aviona bacali hrvatski obavještajci kako bi unijeli paniku i nemir među civilno stanovništvo "krajine" i kako bi ih natjerali na konfuzni bijeg. Postoje dva dokaza da je to istina. Prvi dokaz se otkriva u činjenici da su u riječi "Ministarstvo" u pečatu na letku tri slova "ini" napisana latinicom. Jednostavno sumnjamo da bi se četnicima omakla latinica. Osim toga, u zaglavlju u kojem se spominje Ministarstvo obrane nedostaje jedno slovo "s".

Drugi krupni dokaz za tezu da se radi o falsifikatu jest, koje li ironije, tekst admirala Davora Domazeta Loše u "Hrvatskom vojniku" iz travnja 1997. pod naslovom "Završne operacije Hrvatske vojske". U dijelu članka pod nazivom "Operacije Hrvatske vojske u natpisima i osvrtima srpskih (neprijateljskih) vojnih i civilnih dužnosnika" navodi se i tekst dr. Predraga Pejčića iz vojnog časopisa GŠ VJ Vojska, u kojem Pejčić, kako piše Domazet, "objavljuje analitički osvrt o jednom letku". U fusnoti teksta navodi se Pejčićevo citiranje letka koji je i u pogreškama identičan s jednim letkom objavljenim tada u "Feralu". Domazet piše: "Bit će u osvrtu navedeno kako bez obzira tko je zapovjedio povlačenje civila, ostaje činjenica da je spomenuta 'podvala' veoma uspjela. Po Pejčiću, letak, dakle, potpuna dezinformacija, umješno je iskorišten u promidžbenom stroju Hrvata, a akcija je dobro pripremljena s ciljem - iskoristi očekivano nesnalaženje 'krajiske

nik Republike, koliko god njegovi motivi možda bili politički opravdani - zaključuju naši sugovornici. (Slobodna Dalmacija 27.6.)

NEWSWEEK PIŠE DA HAAG PREISPITUJE OPTUŽNICU

ZAGREB - Potpredsjednik hrvatske Vlade zadužen za suradnju s Haaškim sudom Goran Granić izjavio je jučer kako ima nekih pretpostavki da je general Gotovina u Austriji.

- Na području Hrvatske nije - kategoričan je bio Granić u izjavi koju je prenijela Hrvatska televizija. - Pretpostavljam da je general Gotovina odabrao progovoriti - izjavio je Granić novinarima u Maksimiru prigodom današnjeg potpisivanje peticije svoje stranke Libre za ukinuće vojnog roka u Hrvatskoj.

Haaški sud mogao bi preispitati optužnicu protiv generala Gotovine, piše tjednik "Newsweek". Sudski dužnosnici smatraju da su optužbe za ubojstvo 150 Srba i progon njih 150.000 utemeljene na indicijama. "Dokazi utemeljeni na indicijama vrijede ako nema nekih drugih utemeljenih hipoteza", rekao je dužnosnik Haškog tužiteljstva novinaru Royu Gutmanu. Dodao je da bi dokumenti objavljeni prošloga petka mogli sadržavati dokaze da Gotovina nije odgovoran za to. Ako Gotovina bude oslobođen, Haški sud morat će se suočiti s činjenicom da je optužnica bila utemeljena na neistinama.

Tako, primjerice, jedna od glavnih od osam točaka optužnice, ona za progon Srba iz tzv Krajine, gubi smisao s obzirom na medijske napise kako su egzodus Srba naredili srpski čelnici, iznosi Gutman. (Razni izvori)

vojske". Ako mislite da je Domazet u članku demantirao Pejčićeve tvrdnje da se radi o falsificiranom letku hrvatskih obavještajnih struktura, onda se varate. Demantija nema, a Domazet se nikad nije ogradio, niti demantirao tekst u "Feralu" od 10. veljače 2001.

Taj letak, kažimo odmah, uopće ne bi bio problematičan ni dvojben da se radilo o pokušaju zbunjivanja neprijateljske četničke vojske. Takve "ratne varke" dopuštene su ženevskom konvencijom. Ali tom konvencijom najvjerojatnije nije dopušteno propagandno-psihološko izazivanje panike i nereda kod civilnog stanovništva i pozivanje na bijeg pred "ustaškom vojskom". Ta vrsta specijalnog rata može se, ponovimo to još jednom, okarakterizirati i kao specijalno etničko čišćenje.

Ali, sad nastaju novi problemi. Spomenuti letak, kao i druge dokumente koji bi trebali pomoći oslobađanju generala Ante Gotovine, Uredu predsjednika Stipe Mesića je, kako piše Ivo Pukanić u "Nacionalu", dostavio Franjo Turek, ravnatelj Protuobavještajne agencije. Budući da je gotovo nemoguće da Turek ne zna da su ti letci proizvod obavještajne kuhinje, najvjerojatnije u režiji Domazeta i Markice Rebića, može se gorko pretpostaviti kako je sadašnja hrvatska obavještajna služba spremna postaviti dokumente kako bi Gotovinu spasili od optužbe za etničko čišćenje. Na njihovu žalost, igrom slučaja "Nacional" je objavio baš onaj letak koji je preko "Ferala" već dospio u javnost kao falsifikat, pa je cijela priča ipak razotkrivena. Pitanje je samo, zna li i predsjednik Mesić da se radi o falsificiranim dokumentima (barem nekima od onih koji su mu dostavljeni) ili su mu oni "podmetnuti".

Velika spletk

Riječ je bez sumnje o velikoj obavještajno-političkoj spletki koju bi izvršna i pravosudna vlast trebale što prije rasvijetliti i adekvatno procesuirati. Ako je i Predsjednik svjesno umiješan u tu priču, onda mu se, politički gledano, ne piše dobro. No, red je i da se zapitamo kako je to Vlada mogla reći da su dokumenti koje je Ured predsjednika dostavio Haaškom sudu identični onima koje je Vlada sudu već dostavila prije dvije godine. Zar i u tim dokumentima ima falsificiranih "papira"? Ili u Vladi nisu detaljno upoznati s Mesićevom dokumentacijom? Koji slatki skandal. Možda i najveći u mandatu ove vlasti.

Konačno, red je i da se nižepotpisani pospe pepelom. Napravio sam veliki novinarski propust "neopažanjem". Naime, letak u "Nacionalu" uopće nisam primijetio. Gledao sam, a nisam vidio. Zato sam se gorko profesionalno osupnuo kada sam u petak čitajući novi "Feral" shvatio da feralovci nisu sagriješili propustom, jer im je to glavna tema broja. Tek igrom slučaja ("Koncidencija, slučajnost - možda?!", rekla bi Dunja Ujević) sam u rubrici Osoba tjedna koja izlazi u "Magazinu", a koja se piše četvrtkom, ovlaš spomenuo priču o falsificiranom letku. Eto, čudni su putovi Božji, špijunski i novinarski.

(Slobodna Dalmacija 21.6.)

Josip Kozarac:

Ljudsku znatiželju privlači opis života uspješnih pojedinaca: književnika i drugih umjetnika, sportaša, glumaca i dr. Posebno je zanimljivo kada istaknute osobe napišu samostalno svoj životopis.

Hrvatski književnik Josip Kozarac jedan je od onih koji su opisali svoj život. Životopis je napisao u obliku pisma.

Dragi prijatelju,

Ti tražiš od mene moj životopis! - To je za te lako rečeno, jer ti držiš da svaki čovjek, svaki stvor ima svoju povijest pa da ju dakle, i ja moram imati. Da, imam je i ja, i ti bi je najbolje saznao da ti pošaljem jedan prijepis moga činovničkoga spsobnika. U njemu bi našao da sam rođen godine 1858., da sam godine 1879. stupio u šumarsku službu, da sam nekoliko puta premještan i da sada služim kao nad šumar u svom rodnom mjestu Vinkovcima.

To ti je svakolika moja kratka i suhoparna povijest, baš kao što sam sam šutljiv i suhoparan...

Znam, ti si, tražeći moj životopis, pod tim životopisom razumijevao naročito moj književni razvitak i sve ono što je na moj književni rad utjecalo, jer bez toga niti je pisac posve razumljiv, niti ga kritika može posve shvatiti i ocijeniti.

U tome imaš posve pravo, jer nije samo svaka pjesma - prigodna, nego je svaka ozbiljna duševna radnja - prigodna, svaka se osniva na stanovitom događaju, doživljajima i naucima.

Tako je i sa mnom - jer ja sam sve moje pripovijesti vidio i doživio, sve je u njima gola istina; izmišljen je samo onaj lijep koji jedan događaj, jednu osobu s drugom umjetnički veže...

Mislim da se sada nećeš čuditi ako ti odam da sam u prvoj mladosti knjigu i školu mrzio, mrzio iz dna one svježje, nenatrunjene duše.

Učio sam tek toliko da prijeđem iz jednoga razreda u drugi, a pokojni Janko Jurković, kad je kao povjerenik na ispitu zrelosti vagao moje radove, jamačno nije mislio da ću ikada biti član njegova ceha...

Da, i u "Vijenac" sam u isti čas poslao desetak pjesama i jednu pripovijetku, a ocjena kojom mi je pokojni August Šenoa ocijenio te pjesme u dopisnici uredništva ostala mi je do danas nezaboravna. Ta ocjena je glasila:"Kopirajte narav, a ne knjige!"...

U Beču mi se otvorio novi svijet, otgnut od prirode, bacio sam se na knjige, na one knjige koje sam malo prije toliko mrzio. Na jednoj strani bila je preda mnom bogata naša školska knjižnica sa stotinama šumarsko-gospodarstvenih novina, na drugoj strani bogati izlozi bečkih knjižara s najnovijim sjajnim izdanjima svjetske literature od Shakespearea do Turgenjeva. Ovamo teško shvatljivi šumarsko-matematički njemački autori, a onamo Shakespeare i Moliere ležali jedan od drugoga na mom stolu. Naoko dvije skrajnosti, a ipak su te dvije skrajnosti u duši mojoj jedna drugoj ne samo ruku pružale, nego se i popunjavale.

Tako je došlo da sam ovamo pisao "Priče djeda Nike", male gospodarstvene crtime u obliku pripovjedačica, a onamo opet komediju u jamponskim stihovima, "Tartufov unuk"...

Nakon šestogodišnjeg potucanja kao vježbenik smirim se napokon kao upravitelj kraljevske šumarje u Lipovljanima, selu Novskoga kotara, a županije Požeške. U tom zabitom seocu, bez pošte i brzjava, proživio sam deset godina, te što bi drugomu možda bio taj život kao robovanje, za mene je bio slast i uživanje kakvo valjda ja više neću doživjeti. Daleko od svjetske vreve provodio sam dane med knjigama i šumama. Sve što mi je negda mladenačko srce željkovalo - sve mi se je to po naravi šumarske službe samo po sebi nadavalo. Prostrane hrastove šume - moje malo kraljevstvo - tihi seoski mir i ničim nepomućeno moje duševno zadovoljstvo, to su ona tri blaga koja se u sadašnjem fin de siecle-u rijetko kada nalaze ujedinjena.

U tom zatišju usredotočila su se sva moja čuvstva i svi pređašnji doživljaji, te se slili kao gorski potocići u mirno jezero.

Teškom mukom odaslao sam "Biser-Katu" prijatelju Klaiću, uredniku "Vjenčevu", ne znajući da li sam umio sačuvati pripovjedačku pristojnost, a da ipak ne zatajim gorku istinu koju sam htio iznijeti; drhtavom rukom čitao samo pismo u kojem mi ljubezni Milivoj Šrepel javlja da sam udario pravim putem.

U ime Božje, sada je led probijen! Da upotpunim sliku "Biser-Kate", nastavio sam crtati prilike onih slavonskih krajeva u "Poletarcima" i "Teni". Bit će ti poznato da su mi mnogi čitatelji, ne poznavajući ovih prilika, prigovorili kad su pročitali "Tenu". Moguće da sam ovdje - ondje prekoračio granice umjetnosti, crtajući društvene rak-rane, no ti ćeš, kao

Autobiografija

poznavalac onih prilika, priznati da su boje kojima sam orisao Tenu puno blaže i blijeđe negoli u živoj prirodi.

Iznesavši tako nekoliko sličica iz slavonskog seljaštva, pošao sam u "Mrtvim kapitalima" i "Među svjetlom i tminom" med našu inteligenciju i poluinteligenciju. Temelj je tim dvjema pripovjestima s jedne strane: plod proučavanja nacional-ekonomije, a s druge strane zbiljske naše gospodarstvene i socijalno-političke prilike.

Baš u onaj čas kad sam se zabavljao s građom iz koje sam sagradio "Među svjetlom i tminom", zahvatilo je naše društvo dotle nevideno gramzenje za osobnom čašću i probitkom; mene se je ta trzavica tako nemilo dojmila da sam se začas zaboravio i hotimice išao za tim da prikažem te nagomilane slike u što crnijim i krućim bojama, pa makar i na štetu umjetnosti. Ta mi je pripovijest od svijlu zadavala najviše truda, a ja sada samo žalim što se nisam njome zabavio tri godine umjesto jedne. ...

Eto, to ti je moja povijest - jednostavna i tiha kao i ono selo, kao i ona sobica u lipovljanskoj šumariji u kojoj sam deset godina radio i uživao, i za kojom još i danas čeznem, jer u njoj su ostala tri moja blaga o kojima sam ti malo prije govorio.

Zbogom, prijatelju dragi! Srdačno te pozdravlja tvoj

Josip Kozarac (Ulomak)

Josip Kozarac rođen je 1858. u Vinkovcima, a umro je 1906. u rodnom gradu. Objavio je desetak knjiga pripovijesti i romana: "Priče djeda Nike", "Biser-Kata", "Slavonska šuma", "Mrtvi kapitali", "Tena", "Oprava" i dr.

Vladimir Nazor:

Maslina

Vinograd moga je oca ovjenčan zelenim vijencem Maslina. - Pod njima ja sam u vrućijem danima ljetnim, Grožđe dok zrijalo i pjev cvrčkaka šibao uzduh, Gledao u zanosu svijetle vizije što ih je Podne Pred očima stvaralo mojim.

More je šumjelo negdje daleko. - Po modrome nebu Plovili bijeli oblaci, a zemlja je ležala teška I tiha u snu suncanu.

... U takav ja sam trenutak veliku, strogu i mirnu, iz maslinika se dižuć K vedrome svodu, bez štita, bez koplja i kacige sjajne, Vidio palas Atenu.

Ona je nosila žižak na dlanu. Plodova zrelih Ubra pregršt pa saže sok njihov na suho stijenje I ruku do sunaca dignu i užga tu malenu svijeću.

... Gori na momemu stolu, U tamne i burne noći, od zemlje niska svijeća. Vjetrina otvara vrata i prozore, kroz kuću duva, Zidima trese i tamu sve crnju tjera mi u dom: Ja mirno sjedim uz svijeću koju ograditi dlanom Ne treba: ulje joj vonja po maslinama mog oca. A plamen njezin je iskra sa vatre sunčane. - I sveder, Kad mi je teško med ljudima, nastaje začarani krug, U kojemu oko žiška, dok noću vihori bjesne, Zazeleni se lijepi vinograd mogega oca, Ovjenčan maslina vijencem; pod njima sanjari dječak, Grožđe dok zre, i sve jače pjev cvrčaka se glasa, i more Krkoći negdje daleko, i nebeskom plove vedrinom Dva oblaka bijela, tanka.....

jeraka, iz kolekcije maršala Lavalu Nugenta) najcjelovitija je i najbogatija kolekcija takvog sadržaja u ovim prostorima.

Većina spomenika iz rimskog razdoblja potječe iz podunavsko-panonskog prostora. Od kamenih spomenika domaćeg podrijetla izdvajaju se saloni-tanski portreti, među njima je i glasovita glava djevojke, "Solinjanka" (vjerovatno portret carice Plautile), koju mnogi smatraju najljepšim ženskim portretom u rimskoj umjetnosti, te nadgrobni spomenici, sarkofazi, stele i sl. Pozornost privlači svakako i izloženi nakit od plemenitih metala, potom primjerci oružja, oruđa i medicinsko-farmaceutskog pribora (kolekcija s oko 700 primjeraka među većim je europskim kolekcijama takvog sadržaja) te sitna bronzana plastika, najdragocjenijom se smatra poznata sisačka glava (nešto je većih dimenzija) te statuete Minerve, Herkula i drugih božanstava. Skladnom obradom izdvajaju se stakleni, jantarski i koštani predmeti te keramičke posude različitih namjena i oblika.

Srednji vijek - odjel s velikom zbirkom predmeta iz doba barbarskih plemena (Avari, Huni, Goti), najmađi odjel Ahreološkog muzeja u Zagrebu (od 1945.), čuva više od 5.500 predmeta i kame-nih spomenika raznih vremenskih razdoblja i jedna je od najsveo-buhvatnijih i najraznovrsnijih srednjovjekovnih arheoloških zbirki u Hrvatskoj. Najstariji predmeti pripadaju vremenu seobe naroda te vremenu provale Avara i doseljenja Hrvata i sežu sve do razvijenog i kasnog srednjeg vijeka. Izdvaja se znameniti natpis s imenom hrvatskog kneza Branimira iz 888. godine, zatim primjerci germanskog nakita, te rat-nička oprema i oružje (5/6. st.), glasovita opeka iz Sirmija (ant. Sirmium) - svjedočanstvo avarskog osvajanja ovog važ-nog kasnoantičkog grada (568. god.), znameniti nalaz srebrnog ranobizantskog nakita iz čadavice (6/7. st.), te nakit i ukrasi "bjelobrdске kulture" (10-12/13. st.) ili još raznovrsniji nakit, oružje, oruđe i alati razvijenog i kasnog srednjeg vijeka (13-15. st.).

Numizmatička zbirka - količinom i značajem novca ubraja se među najveće europske zbirke, a smatra se jednom od prvih uopće. Sadrži novac iz gotovo svih razdoblja i područja i broji više od 250.000 primjeraka metalnog novca, papirnatih novčanica, medalja, spomenica, plaketa, značaka, kolajna, markica i žetona. Zbirka je razvrstana po skupinama - grčki, keltski, rimski republikanski i rimski carski i bizantski novac, novac srednjega i novog vijeka. Sastavni

Slavonski banovci, srebro, 13. st.

dio ove zbirke je i vrlo značajna i bogata numizmatička biblioteka.

Povremene izložbe i edukativna djelatnost - Posebno poglavljje u širenju djelatnosti Arheološkoga muzeja i približavanju svekolikoj javnosti zauzimaju povremene izložbe i edukativno-promidžbena aktivnost. Na povremenim se izložbama prezentira građa iz drugih sredina i krajeva, obrađuju posebne teme i uspostavlja suradnja sa sličnim ustanovama i stručnjacima u zemlji i u svijetu, a sama otvorenja postaju značajni događaji u kulturnom životu glavnoga hrvatskoga grada. Tako je napr. izložba "Vučedolski Orion - najstariji europski kalendar" Gradskih muzeja Vinkovaca i Vukovara (listopad 2001.) privukla na stotine posjetitelja i samo se otvorenje pretvorilo u pravi umjetnički happening s manekenkama (studenticama arheologije zagrebačkoga Filozofskog fakulteta) koje su nosile odjevne modele kreatorice Adriane Subotić nadahnute vučedolskom kulturom. Na izložbi je bilo prikazano spektakularno otkriće dr. Aleksandra Durmana najranijega cjelovitog europskog (indoeuropskog) kalendara, otkrivenoga na jednom loncu iz vučedolskog

Ulomak oltarne pregrade iz crkve Sv. Petra s natpisom hrvatskog kneza Branimira, 888.god. n.e. Muć Gornji kod Sinja

slaja u Vinkovcima. Kalendar je istovremen sumerskomu i egipatskomu te se na njemu mogu jasno odrediti zvijezda koja obilježavaju određena godišnja doba u trenutku sutona kao prvi orijentiri većem dijelu neba (Orion, Ribe i Blizanci, Pegaz, Plejade, Kasiopeja, Labud) a na izloženoj se keramici ritualna karaktera (terine i kadionice) moglo iščitati utesebujući vučedolsko poimanje svijeta. Netom tek završena izložba "Sjaj antičkih nekropola Istre" prvi je put pokazala predmete iz grobova iz doba antike vremenski raspoređeni od 1. st. pr. Krista do 6. st., a otkopani su posljednjih godina na lokacijama Pule, Medulina, Nezakcija, Buzeta, No-vigrada, Labina, Poreča i drugih mjesta. Izloženi su bili vrhunski primjerci rimskog stakla, zlatnoga nakita, staklenih perli, keramičkih predmeta od dzjela do uljanica, kamenih urni te kame-nih nadgrobni-h stela svjedočeći o bogatstvu stanovnika antičkoga doba, njihovu životu i običajima. Do sada je, od 1997. održano na desetke ovakvih značajnih izložbi.

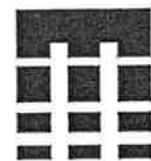
Uz ove se izložbe razvila i posebna djelatnost - edukativna. Organiziraju se radionice na kojima školska djeca kreativno sudjeluju u prigodnim igrama i natječajima. Stimulativna je i stalna izložba rimske tržnice s imitacijama plodova te posebne rimske blagovaonice s karakterističnim ležajevima na kakvima su davno Rimljani uživali u hrani, a pokazani su i recepti, pa rimski bon-tonom i td.

Naravno, posebno je važna i prateća promidžbena aktivnost - knjige i stručni časopisi, karte i blokovi te suvenirni - replike koji su izrađeni u restauratorskim radionicama Arheološkog muzeja - od novaca i medalja, natpisa i ploča do minuciozno izrađene vukovarske ljepotice "Vučedolske golubice" (po cijeni od 160 kuna, zaštićena ukusno izrađenom poklon kutijom).

Kreativnim i aktivnim pristupom prezentiranju vrijedne građe koja je povjerena na čuvanje Arheološkome muzeju u Zagrebu taj se muzej svrstao uz bok vrhunskih svjetskih institucija sličnoga karaktera.

Višnja Milas-Matutinović

modernage glass inc.

Window Walls - Curtain Walls
Glass - Glazing - Mirrors
Store Fronts - Entrance Ways

239 Bering Avenue Tel.: (416) 233 5880
Toronto, ON, M8Z 3A5 Fax: (406) 233 6092

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

Damir Borovčak: Hello Toronto - ovdje Zagreb

PAPA U BANJA LUCI

Hrvati su prvi prognani a posljednji dolaze ili uopće ne dolaze do svojih prava. Hoće li se kolo pravde konačno početi vrtjeti

POVIJESNE CINJENICE

Nazočnost katolika u na području Bosne seže u daleku prošlost. Kršćanstvo je u tim krajevima još u rimsko doba pustilo duboke korijene i imalo svoju snažnu crkvenu organizaciju. Preko Banja Luke išla je važna rimska cesta od današnjeg Solina - kolijevke hrvatskog kršćanstva, na Bosansku Gradišku i dalje za Srijemsku Mitrovicu. Na dana-šnjem širem banjalučkom području otkrivene su mnoge starokršćan-ske bazilike. U pisanim se spomenicima ime grada Banja Luka po prvi puta javlja 6. veljače 1494. godine. O tadašnjem intenzivnom katoličkom životu u tim krajevima, prije pada pod otomansku osvajačku vlast, svjedoče brojne otkrivene crkve iz antičkog i srednjovjekovnog doba. To potvrđuju i glagoljski natpisi od 11. do 15. stoljeća pronađeni na banjalučkom području, kao i ostaci čak stotinjak crkava pronađenih na raznim lokalitetima. Padom Bosne pod tursku vlast 1463.g. započela su teška stradanja Hrvata i katoličke crkve. Nestaju mnogobrojne župe i samostani, širi se islam i s njim pristiglo pravoslavlje. Poznato je da su Turci provodili i podupirali naseljavanje pravoslavnog stanovništva na područjima Bosne, koje im je služilo kao pomoćni robovski i pljačkaški ustroj. Od konačnog pada Banja Luke pod otomansku vlast 1528.g. etnička se i vjerska slika ovih krajeva bitno promijenila na štetu Hrvata katolika. Ukazom pape Leona XIII. u Banja Luci 5. srpnja 1881.g. osnovana je katolička biskupija. Postojala je tada nada da će nakon odlaska turske vlasti za katolike započeti novo vrijeme. No žalost najtragičnija stradanja za Hrvate ponovila su se upravo u drugoj polovici 20. stoljeća. Katolici su stradavali i za vrijeme i nakon Drugog svjetskog rata, proganjani od srbokomunističke vlasti. A zatim je uslijedilo najkatastrofalnije vrijeme Domovinskog rata od 1992. - 1995.g., koje je završilo tragičnim i gotovo totalnim izgonom katoličkog pučanstva banjalučkog kraja i iz sjeverne Bosne. Samo iz Banjalučke biskupije u posljednjem egzodusu iseljeno je preko 80 tisuća Hrvata katolika! O stradanju crkvenih objekata najbolje govori podatak da danas na području grada Banja Luke postoji pet župa ali su čitave preostale samo tri crkve! Na samom Petričevcu gdje je Sv. Otac održao misu, crkva je srušena 1995.g. i danas se mise služe u adaptiranoj dvorani. Samostan i crkva na Petričevcu u povijesti su sedam puta rušeni i ponovno izgrađivani. To je ujedno najvjerniji prikaz onoga što se na ovim prostorima kroz povijest događalo Hrvatima katolicima.

NE BJEŽITE OD ODGOVORNOSTI

Banjalučki biskup Franjo Komarica govoreći o beatifikaciji Ivana Merza izjavio kako danas na žalost ne može govoriti o vjernicima laicima u svojoj mjesnoj Crkvi jer upravo su ti najaktivniji laici bili prvi na udaru i protjerani su iz Banja Luke. "Zbog toga sam radostan što će se beatifikacija Ivana Merza dogoditi baš u ovome gradu gdje su katolici proživjeli velike drame za vrijeme rata u posljednjem desetljeću, i u svemu ovome vidim prst Božiji da Bog ne zaboravlja baš nikoga." - izjavio je za IKA-u. Vrijeme katoličkih laika doista dolazi i mi ga mo-ramo prepoznati i prihvatiti. Očekujem kroz proglašenje blaženim dr. Ivana Merza, rođenog Banjalučanina, jedan kvalitetni zaokret odnosa svećenika i redovnika prema katoličkim laicima, kako u Banjalučkoj biskupiji i Vrhbosanskoj metropoliji, tako i u Hrvatskoj te u drugim državama Europe - rekao je biskup Komarica. O povratku katolika u banjalučku biskupiju, biskup Komarica jasno je istaknuo kako je kriv-nja za nepovratak katolika na onima koji su dopustili protjerivanje ljudi iz njihovih rodnih mjesta. To je po njegovom uvjerenju i spoznajama, sama međunarodna zajednica koja je dozvolila rat, a mogla ga je spriječiti. "Na međunarodnu zajednicu nadovezuju se i svi njihovi pijuni koji su ovdje odigrali jednu vrlo ružnu i prljavu igru na kraju 20. stoljeća provodeći etničko čišćenje. To su za mene glavni krivci za nepovratak Hrvata i svih katolika", zaključio je banjalučki biskup Franjo Komarica.

Brojnosti hodočasnika 22. lipnja na Petričevcu od blizu 100 tisuća na misnom slavlju sa Svetim Ocem bio je simboličan prikaz katolika kako se nije ugasila želja za povratkom. Došli su mnogi Hrvati iz raznih krajeva potvrditi želju za istinom, pravedom, ekumenizmom i pravom prognanih na svoj zavičaj. Biskup Komarica pozdravio je nasljednika apostola Petra Ivana Pavla II. i posebno istaknuo kako su se Crkvi u BiH posebno u sjećanje utisnule Papine riječi: "Niste napušteni. S vama smo. Bit ćemo s vama još više!" Zatim je podsjetio

na nedavne tragične ratne sukobe. Istaknuvši kako je kršćanstvo na području Banja Luke postoji još iz prvih stoljeća, rekao je kako je Crkva na tom prostoru doživljavala dramatične trenutke, a vjernost Kristu životom su posvjedočili mnogi biskupi, svećenici, redovnici, redovnice i vjernici-laici. U posljednjih 60 godina ta je biskupija imala najviše žrtava među svećenicima i vjernicima od svih biskupija u hrvatskome narodu! Katolička crkva u široj banjalučkoj regiji voljom ovozemaljskih moćnika nalazi pred potpunim istrebljenjem. Deseci tisuća katolika s područja Banjalučke biskupije i Vrhbosanske nadbiskupije, te ostalih krajeva Bosne i Hercegovine, još uvijek čekaju povratak u svoje župe i domove. A na područje Banjalučke biskupije vratilo se tek 3 posto (!) katolika - naglasio je tu tragediju biskup Komarica.

Papina je propovijed u Vjesniku od 24. lipnja uz proglašenje blaženim Ivana Merza imenovana kao "kratki tečaj o snošljivosti, dijalogu, oprostu i pomirbi". Navodi se kako je njegova riječ u Banja Luci bila malo remek dijelo konciznosti, jasnoće i diplomacije. "Obratio se vjernicima i svekolikoj javnosti kratkim, umjerenim i uravnoteženim porukama, kojima je svima dao do znanja kako mir, suživot i suradnja nemaju alternative na području BiH." - piše Vjesnik. Posebnu pozornost pobudila je poruka kojom je Papa zamolio Boga "da bude milosrdan za krivnje počinjene protiv čovjeka, njegova dostojanstva i njegove slobode, pa i sa strane nekih sinova Katoličke crkve" te da u svima pobudi želju za uzajamnim oprostom. Papa je osim toga zamolio međunarodnu zajednicu da što prije omogući potpunu sigurnost u pravdi i slozi. Poruku suradnje uputio je i vlastima BiH, pozivajući ih da ne posustanu u provedbi potrebnih djela. Na kraju se obratio i novoj generaciji: "Vaša domovina i vaša Crkva, draga mladeži, doživjele su teške trenutke i sada valja raditi kako bi se život ponovno u potpunosti pokrenuo na svim područjima. Obraćam se zato svima vama te vas pozivam da se ne povlačite nazad, da ne popuštate pred napašću malodušnosti, nego da povećate podhvate kako bi Bosna i Hercegovina ponovno postala zemlja pomirbe, susreta i mira. Budućnost ovih krajeva ovisi i o vama. Ne tražite drugdje udobniji život, ne bježite od svoje odgovornosti čekajući da vam netko drugi riješi teškoće, nego zlo odlučno priječite snagom dobra" - rekao je Sveti Otac pri kraju tog veličanstvenog sureta.

ISPRAVITE NEPRAVDE

Sve ove godine poslijeratnih stradanja biskup Komarica neumorno se trudio ukazati svijetu na veliku nepravdu koja je učinjena Hrvatima katolicima na prostorima tzv. 'republike srpske'. Cinjenica je kako se Hrvati iz Bosne nemaju kuda vratiti. Njihove su kuće ili porušili ili zauzeli Srbi. Oni prognani Hrvati koji su našli svoje utočište u Hrvatskoj također su u nezavidnom položaju. Ako se nalaze u nekim progna-ničkim barakama, s primjerice isključenom strujom, mogu biti 'retni' za razliku od onih koje se svakim danom pokušava deložirati iz kuća u vlasništvu Srba. Cinjenica je kako se kogač pravde vrti naopako. Oni koji su palili, razarali, rušili i minirali, stalno otvaraju nova pitanja svojih izgubljenih prava i ostvaruju nove i nove beneficije. Hrvatska vlada ovih dana čak razmišlja 'obešteti' Srbe i za 'izgubljena' stanarska prava. Dotle u BiH raste i učvršćuje se 'republika srpska' kao paradržava u državi. Usput tzv. 'republika srpska' sa svojom samostalnom policijom, vojskom i upravom uopće niti ne razmišlja o povratku i obeštećenju prognanih Hrvata. čak na njih nitko iz međunarodne zajednice niti ne vrši ozbiljniji pritisak u svezi prava Hrvata i njihovog povratka u njihove domove. Hrvatska izgleda treba podmiriti i platiti, izgraditi i udomiti, najprije one koji su nas ratom razarali, umjesto one koji su prvi ratom stradali i bili protjerani. Hrvatska plaća dvostruku cijenu. Hrvati su prvi prognani, a posljednji dolaze ili uopće ne dolaze do svojih prava. Hoće li se kolo pravde konačno početi vrtjeti onim redom kako se nepravda činila i događala. Zato stoji opravdano pitanje međunarodnoj zajednici - ima li tzv. 'republika srpska' bilo kakove obaveze prema onima koje je prognala i prisvojila njihovu imovinu? Treba li Hrvatska doista biti prva u zbrinjavanju svih povratnika dok se najprije ne zbrinu oni koji su prvi stradavali? Može li se konačno uspostaviti reciprocitet u pravima, obvezama, vraćanju imovine i zbrinjavanju prognanika kako u Hrvatskoj tako i u BiH? Može li konačno međunarodna zajednica prioritetno obuzdati i dovesti u red etnitet tzv. 'republike srpske' kao paratvorevinu u državi BiH? To su ključna pitanja za međunarodnu zajednicu poslije posjeta Svetog Oca Banja Luci.

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

UHIĆEN HAŠKI OPTUŽENIK VESELIN ŠLJIVANČANIN

Haški optuženik Veselin Šljivančanin, optužen za ratne zločine u Vukovaru, uhićen je noćas u svojem stanu u beogradskom naselju Cerak. Akcija uhićenja počela je poslijepodne, a pristalice Veselina Šljivančanina pokušavali su, tvrdeći da on nije u stanu, spriječiti policiju da uđe u zgradu. U trenutku kad su prosvjednici pokušali ući u zgradu u kojoj se nalazi Šljivančaninov stan policija je upotrijebila šok-bombe i suzavac. Oko zgrade su zapaljeni automobili i kontejneri, a bilo je i nekoliko ozlijeđenih. Pola sata prije ponoći iz zgrade u kojoj stanuje Šljivančanin čula se eksplozija, jer je policija eksplozivom razvalila blindirana ulazna vrata njegova stana. Šljivančanin, suprotno onomu što je nekoliko puta najavljivao, nije pružao otpor pri uhićenju, pa ga je policija, pola sata nakon ponoći, izvela iz zgrade i prebacila u Centralni zatvor u Beogradu.

Haška optužnica tereti Šljivančanina za zločin na Ovčari, zajedno s Milom Mrkšićem i Miroslavom Radićem, koji su se dobrovoljno predali Međunarodnom kaznenom sudu u Den Haagu.

U novosadskom Okružnom sudu upravo se vodi istraga protiv šestorice osumnjičenih izravnih izvršitelja tog zločina, od kojih su četvorica uhićena u policijskoj akciji "Sablja", provedenoj nakon ubojstva srbijanskog premijera Zorana Đinđića. Uhićenje Šljivančanina do 15. lipnja bio je uvjet kojega je SAD postavio vlastima u Beogradu, kako bi im bila odobrena financijska pomoć od oko sto milijuna dolara.

"Uhićenje haškog optuženika Veselina Šljivančanina imat će veliku važnost za odnose s Republikom Hrvatskom, jer je velika zapreka koja je opterećivala odnose dviju zemalja uklonjena", izjavio je ministar vanjskih poslova Srbije i Crne Gore Goran Svilanović. "Pritisak na nas sve je manji, pa, ako nakon ovoga možemo reći da se Ratko Mladić ne nalazi u zemlji,

Galbraith: U akciji "Oluja"

BRUXELLES/HAAAG, 25. lipnja (Od Vjesnikove dopisnice) - Bivši američki veleposlanik u Hrvatskoj Peter Galbraith posvjedočio je u srijedu u Haagu da u akciji »Oluja« nije bilo etničkog čišćenja, nego pojedinačnih povreda ljudskih prava. »To nije bilo etničko čišćenje, jer kad je hrvatska vojska ušla u gradove, stanovništva više nije bilo«, izjavio je Galbraith kao svjedok haaškog tužiteljstva na suđenju bivšem jugoslavenskom predsjedniku Slobodanu Miloševiću optuženom za ratne zločine u Hrvatskoj.

»Svi su pokušaji mirnog rješenja u Hrvatskoj propadali, jer se Milošević nije slagao«, uvjeren je svjedok. Svoju je politiku Milošević provodio putem osoba u vlasti, dovedenih na vrh njegovom intervencijom. Galbraithova je ilustracija teze zanimljiva: Milan Martić »policajac suženih intelektualnih sposobnosti« postao je liderom krivotvorenim izborima. Bivšem je američkom veleposlaniku najkooperativnija osoba bio Milan Babić. Babić je plan Z-4 čak proglasio »preambicioznim«, jer je Srbima nudio preveliku autonomiju, a to je značilo, među ostalim, i gubitak hrvatskih mirovina.

Galbraith je opisao sastanak o planu - Martić je dokument čak odbio uzeti u ruke. Miloševiću se nije dalo sastančiti na tu temu, za razliku od Franje Tuđmana. Svjedok je ispričao dijalog u Daytonu. Kada se povelja riječ o reintegraciji istočne Slavonije, Milošević je bio tvrd, nije htio ništa bez referenduma tamošnjeg (etnički pročišćenog) stanovništva. Tuđman je odbio ideju, na što je Milošević reagirao: »Franjo, ti jesi dobar čovjek ali si pod utjecajem generala«. »To nije istina«, navodno je naglo reagirao ministar obrane Gojko Šušak da bi ga Milošević elegantno, sarkastično srezao riječima: »Što si ti, Gojko, general?«. Referendum nije održan, Milošević se složio s reintegracijom.

Slobodan Milošević je bio osoba koja je sve konce držala u svojim rukama, rezime je izjave Petera Galbraitha. Galbraith je bio američki veleposlanik u Zagrebu od 1993. do 1998. godine.

Za Tuđmana je Galbraith rekao da je »bio efikasna osoba koja je znala što hoće i kamo želi odvesti Hrvatsku ali i nacionalist sa stavovima iz 19. stoljeća i bez ikakva razumijevanja ljudskih prava«. Ljudska su prava bila okosnicom i uvjetom kvalitete veza Washingtona i službenog Zagreba, posvjedočit će bivši veleposlanik. Kada je Washington spoznao da će Hrvatska krenuti u operaciju »Oluja«, nije bio ni za ni protiv akcije, »samo sam upozorio Tuđmana i Šarinica da čemo ih držati odgovornima ako stradaju civili te da će kršenje ljudskih prava polučiti devastirajuće posljedice po odnose između SAD-a i Hrvatske«. Galbraith smatra da je pad Srebrenice ubrzao odluku o ulasku u vojnu akciju, operacija je inicijalno zamišljena za prosinac, o čemu je Washington bio informiran, no pad

onda je najveći dio posla u odnosima s Den Haagom iza nas", rekao je Svilanović za jutarnju emisiju "Kažiprst" Radija B92.

"Pozdravljamo uhićenje Veselina Šljivančanina, na koje čekamo gotovo osam godina i očekujemo njegov transfer u Den Haag", izjavio je glasnogovornik Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju Jim Landale.

Šljivančanin je posljednji od tzv. Vukovarske trojke koji je bio na slobodi. Druga dvojica, general Mile Mrkšić i kapetan Miroslav Radić, u haškom su pritvoru od kraja 2002., odnosno od svibnja 2003. Landale zasad nije mogao odgovoriti na pitanje hoće li se sudski proces voditi skupno za Vukovarsku trojicu. Sada je najvažnije da se obavi proces izručenja Šljivančanina u Den Haag, a poslije će se se znati više o samom tijeku procesa, rekao je Landale.

Srbijanski ministar policije Dušan Mihajlović potvrdio je da se noćas uhićeni haški optuženik Veselin Šljivančanin nalazi u Centralnom zatvoru u Beogradu, te da slijedi pravna procedura njegova izručenja Haškom tribunalu.

Mihajlović je pri obilasku ranjenih policajaca u Vojno-medicinskoj akademiji u Beogradu izjavio da će protiv organizatora i sudionika u sinočnjim demonstracijama na Ceraku, za vrijeme akcije uhićenja Šljivančanina, biti podnesene kaznene prijave. Više od 50 policajaca, od kojih trojica teže, ozlijeđeno je noćas u sukobima oko tisuću pristalica Veselina Šljivančanina i policije. Demonstranti su kamenjem, bocama i drugim predmetima nanijeli veliku štetu vozilima parkiranim u blizini zgrade u kojoj je Šljivančaninov stan, kao i prozorima susjednih zgrada, a nekoliko ih je ozlijeđeno. (HRT 13. 6.)

nije bilo etničkog čišćenja

Srebrenice, odbacivanje plana Z-4 i napadi u »Bihaćkom džepu« s procjenama da bi se mogla ponoviti Srebrenica u Bihaću a broj stradalih iznositi oko 40.000, faktori su koji su odlučili u korist ranije, kolovoške akcije, obrazložio je svjedok. Svjedočenje Petera Galbraitha nastavlja se protuispitivanjem. (Vjesnik 26.6.)

JOŠ JEDAN UMIROVLJENI GENERAL DOBIO POZIV MEĐUNARODNOG SUDA

Luka Džanko haaški osumnjičenik

SPLIT - Umirovljeni general-bojnik Hrvatske vojske, Luka Džanko, primio je poziv Haaškog tribunala za obavijesni razgovor u svojstvu osumnjičenika, potvrdio nam je njegov odvjetnik Nenad Boban, i sam sudionik Domovinskog rata od samih njegovih početaka. - Ništa više o samom pozivu ne mogu reći osim da je general pozvan na razgovor s haaškim istražiteljima glede okolnosti vezanih uz neka događanja na širem području južnog bojišta i BiH tijekom 1992. i 1993. godine. Nama će biti zanimljivo vidjeti nešto drugo - postoje li u Hrvatskoj dvije vrste generala, kaže odvjetnik Boban aludirajući očito na činjenicu da je general Džanko u Hrvatsku vojsku prešao iz bivše JNA, gdje je bio jedan od najskolovanijih časnika, a da je nakon petogodišnjeg ratnog puta naprasno umirovljen.

- General Džanko je tada, sa svega 51 godinom života, poslan u mirovinu, pa me zanima kako će sada biti tretiran od strane hrvatske države. Ja osobno, a vjerujem i general Džanko, imam puno povjerenje u Haaški sud. Godinama to govorim - mislim da uz činjenicu da imamo državu, jedna od najpozitivnijih činjenica je i postojanje Haaškoga suda, a od tog mišljenja ne odustajem ni sada kada je čak i general Džanko osumnjičen. Uvjeran sam da samo neki proceduralni razlozi nalažu ovaj poziv generalu u statusu osumnjičenika, a isto tako sam uvjeren da se taj status neće dugo održati, odnosno, da će Džanko od osumnjičenika biti "preveden" u svjedoka. General Džanko branit će se samo golom istinom, kaže Nenad Boban.

General-bojnik Luka Džanko sudjelovao je i u "Oluji", pa je za pretpostaviti da se haaško tužiteljstvo zanima upravo za ta ratna događanja. Nakon saslušanja generala Džanka, vjerojatno će biti jasniji i razlozi njegova prijevremenoga umirovljenja.

(Novi list 23. lipnja 2003.)

Posjećujemo muzeje

KREATIVNI PRISTUP MUZEOLošKOM DJELOVANJU - NOVI POSTAV ARHEOLOŠKOG MUZEJA U ZAGREBU

"Jedni vele, da nije po nikakvom stilu, niti grčkom niti rimskom, niti renaissance, nego da je smjesa itd. Kad bi tko do mog suda držao, tad bi mu rekao da ne pitam za stil stare škole, nego da mi oku godi gledati tako krasne detaile od poda pa do vrh krova, izvedene luxuriozno neštedeć novacah...Dosad nije u Zagrebu bilo ovakve kuće", pisao je kroničar Narodnih novina 1880. godine o novoizgrađenoj najamnoj trokatnoj palači za baruna Dragutina Vranyczanya austrijskog graditelja Franza Konrada na sjevernoj strani tada novoga zagrebačkog perivoja na Zrinskome trgu. Od tada su se u više navrata toj palači mijenjale nam-

Pogled na Arheološki muzej za Zrinjcevu, Zagreb

jene - od stambene u početku, poslovne (tridesetih godina prošlog stoljeća adaptirana je u banku) do na poslijetku muzejske (1954. godine odlukom tadašnjeg Ministarstva kulture u nju je smješten golemi fundus Arheološkog muzeja).

Od tada do danas je palača u nekoliko navrata bila uređivana, izrađivane su bile posebne vitrine - i danas se još koriste originalne vitrine koje je dizajnirao veliki hrvatski arhitekt Stjepan Planić - kada je prilagođena zahtjevnim muzeološkim standardima neophodnim za čuvanje i brigu tako vrijednih izložaka (novi postav i adaptaciju vodio je zagrebački arhitekt Mario Beusan).

Naravno, osim same građevine i njenog unutrašnjeg uređenja značajno je bilo i uređenje zapuštenog "vrta" iza zgrade prema Gajevoj ulici - taj je nekada intimni vrt XIX. stoljeća sredinom prošlog stoljeća pretvoren u prljavo i smrdljivo parkiralište - da bi koncem 80-ih taj komadić slobodnog vrtog prostora bio vraćen samoj zgradi. Tada se tamo, u najužem srcu grada, smješta Lapida-rij Arheološkog muzeja gdje su na ratnatnoj površini i pod natkrivenim trijemovima izloženi odabrani kameni spomenici većih dimenzija i težine (miljokazi, počasni natpisi, monumentalne statue, žrtvenici, nadgrobnne stele, sarkofazi), a postrance, uz samu ogradu, smješta se ugodni "kafić" - nužni dodatak svakome suvremenom izložbenom prostoru (autor uređenja ove gradske zelene izložbene oaze je poznati hrvatski arhitekt Branko Siladin).

Arheološki materijali pohranjivani su u početku u nekadašnjem Narodnom zemaljskom muzeju, prvog zagrebačkog muzejskoj instituciji, osnovanoj 1846.godine. Arheološku je muzejsku građu započeo sisteamizirati Šime Ljubić te se uskoro arehološki odjel, s više od 400.000

predmeta, odvaja u zasebnu instituciju - Arheološki muzej s osnovnim zadatkom da tu građu istražuje, prikuplja, čuva, stručno štiti, znanstveno proučava, publicira, prezentira i izlaže ju u zemlji i svijetu, objavljuje rezultate istraživanja u publikacijama te da surađuje s drugim srodnim ustanovama u zemlji i u inozemstvu. Sadašnji postav realiziran je kronološkim slijedom unutar kojeg se izdvajaju tematske cjeline. Na ploham vitrina postavljeni su dvojezični natpisi s legendama (hrvatski i engleski) i crteži na kojima je prikazana uporaba pojedinih predmeta, te rekonstrukcija samoga lokaliteta.

Pretpovijesno doba - u ovoj se zbirci nalazi oko 60.000 različitih predmeta nađenih u rasponu od sedam tisućljeća - od mlađeg kame-nog doba pa sve do mlađeg željeznog doba i predstavlja najcjelovitiju zbirku takvog sadržaja u ovim krajevima. U postavu se odljevima i izvornim izlošcima prikazuje razvoj ruketvorina, kamenog oruđa i oru-žja, keramičkih figura i idola. te druga raznorodna građa, koja ka-rakterističnim stilskim osobinama i načinom izradbe predstavlja dragocjen izvor podataka o životu stanov-ništva s lokaliteta u Kasinji, Vučedolu, Sopotu, Vinči, Starčevu, Kostolcu, Dalju, Surčinu i drugdje. Najviše je prostora posvećeno vučedolskoj kulturi, a zasebnu vitrinu zauzima vučedolska ljepotica - tzv. **Vučedolska golubica**, krea-mička posuda u obliku ptice koja se osobito ističe svojom inkrustiranim ornamentikom. žrtvenici, žare, figure-idoli te srebrni nakit - narukvice i fibule iz željeznog doba svjedoče o visokom dometu umjetničkog oblikovanja ovih uporabnih predmeta. Zasebnu cjelinu čini prikaz artefakata ilirskih Japoda (japodska kultura) s nalazima od 10. st. prije Krista pa sve do rimskih osvajanja

iz druge polovine I. st. - izdvajaju se ukrasi od jantara osebujnih oblika te pokrivala za glavu i različite kape koje su nezaobilzani detalji japodske nošnje.

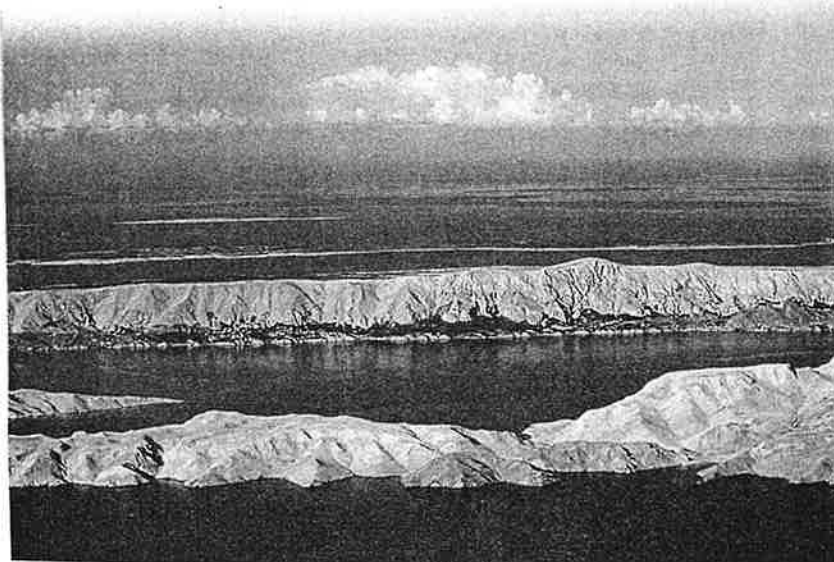
Egipatska zbirka - grobni ukrasi, sarkofazi, kipovi, nakit i drugi predmeti od kamena, bronce, drva, pečene gline i drugih materijala broje ukupno 2.100 predmeta i uglavnom su nabavljeni u prošlom stoljeću otkupom od obitelji austrijskog podmaršala Franza Kollera. U ovoj je zbirci i najdulji sačuvani etruščanski tekst na svijetu (15 metara), tzv. **Zagrebačka lanena knjiga** kojom je poznata egipatska mumija (poznata pod nazivom **Zagrebačka mumija**), nedavno temeljito restaurirana, bila ovijena u razrezanim trakama. Uz mumiju se čuva i popratni papirus s tekstom nekoliko poglavlja Knjige mrtvih, koji je bio dijelom pogrebne opreme pokojnice. Papirus napisan na hijeratici je oštećen, a iz čitljivih fragmenata vidljivo je da je ime mumificirane žene bilo Nesi-hensu te da je bila žena Paher-hensua, "božanskog krojača" iz Tebe. Mumija je 1998. temeljito restaurirana da bi se sačuvala od ubrzanog propadanja i danas se čuva u posebnoj opremljenoj i zaštićenoj hladnoj prostoriji.

Grčko-rimsko doba - Antička zbirka sadrži približno 40.000 spomenika grčke i rimske provenijencije, mnoge ukrasne predmete, keramiku, posude, nakit, kipove, svjetiljke i drugo iz Osijeka, Siska, Solina, Vinkovaca itd. Od grčkih spomenika od osobite su važnosti natpisi javnog karaktera, jedinstvenih povijesnih vrela o grčkom kolonizatorskom djelovanju na dijelu današnje hrvatske obale (otoci Hvar - Pharos, današnji Stari Grad; Vis - Issa, današnji Vis) i Korčula današnja Lumbarda). Kolekcija grčkih oslikanih vaza (oko 1.500 različitih prim-

Upoznajte Hrvatsku:

.....Pag je izduženi otok unutarnje grupe Kvamerskih otoka. Pruža se paralelno s nedalekim kontinentom. Dug je 59, a širok od 1,5 do deset kilometara. Uskim je morkim prolazom odvojen od sjevernodalmatinskog zaleda. Ukupna mu je površina 284,56 četvornih kilometara. Pag je i najrazvedeniji hrvatski otok s ukupno 269,2 kilometara obale. Najviši vrh je Sv. Vid (349 metara nad morem) koji se nalazi na zapadnom dijelu otoka. Srednja mjesečna temperatura od svibnja do rujna je 20 C. Otok ima godišnje oko 2350 sunčanih sati. Glavne geomorfološke značajke otoka su kamen i kamenjari za ispašu uz relativno malo plodne zemlje, šume hrasta medunca i crnike.

Pogled na otok Pag

Pejsaž je raznolik pa se tako na Pagu miješaju mjesečevski surovi i ogoljeli krajolici, ograđeni kilometrima kamenih suhozidova, s isto tako šumovitim proplancima, koji s ukupno 742 hektara čine samo tri posto površine otoka. U kamenjaru su uočljive i zelene obradive površine i vinogradi, a na sjevernom dijelu otoka prema poluotoku Lunu su i tisućljetni maslinici.

Otok Pag je arheološki još nedovoljno istražen, ali je, smatra se, bio nastanjen još u neolitiku. Nastanjivali su ga i pripadnici ilirskog plemena Liburna. Najstariji naziv za otok je Cissa (Kisa), iz vremena Plinija u I. stoljeću, a isto se nazivlje javlja u X. stoljeću u djelima cara putopisca i znanstvenika Konstantina Porfirogeneta. Otuda i danas sačuvan toponim "Casca" (Časka), koji se nekada odnosio na cijeli otok, ali isto tako i na naselje na sjeverozapadnom dijelu Paške uvale. Svoj današnji naziv Pag duguje vremenima vladavine Rima na ovim prostorima kada je tu bilo malo naselje Pagus, što je značilo "selo", i postojalo na otoku od sredine I. stoljeća.

Otok Pag bio je poznat po ulovu tune. Tako je recimo godine 1888. ostvareno 200.000 funti ulova u jednom danu, a 1911. godine ulovljeno je 45 tone tune. Tu se za zatvaranje tune upotrebljavala i najduža mreža na Jadranu, duga 920 metara.

Pag je isto tako od XVI. stoljeća najsjevernija solana u Hrvatskoj. Sučelice mjestu Pagu smještena su golemi kamena skladišta soli.

Na otoku Pagu nalazi se i ornitološki rezervat, površine 525 hektara. Ovaj rezervat zaista je od osobite važnosti za zimovanje i seobu ptica, jednako kao i rezervat od 155 hektara na prostoru Velog i Malog Blata kraj Povelje. U paškim šumama moguće je uloviti zečeve, kuniće, fazane, prepelice i kamenjarke.

Stručnjaci i ribari smatraju Podvelebitski kanal prirodnim mrijestilištem Jadrana, pa je uz otok mnoštvo pogodnih lokacija za ribolov.

Pag je isto tako čuven po svojim ovcima i paškom siru i janjetini. Mirisni pašnjaci stoljećima hrane otočnu ovcu pramenku, koja je dodatno oplemenjena križanjem s nekoliko drugih pasmina. Broj se ovaca na otoku ne mijenja godinama. Matično je stado oko 30.000 ovaca. Malešna i teška svega 30-etak kilograma, paška ovca navikla je na surove uvjete paškoga kamenjara, bure i soli. Prosječno daje 64 l mlijeka, što je oko 20 kilograma paškoga ovčjeg sira koji po kvaliteti staje uz bok onih najkvalitetnijih s prostora Mediterana.

Najpoznatiji paški suvenir je svakako paška čipka. Ova umjetnost konca, strpljenja i paške duše obnovljena je 1994. godine. Čipka se kao

Otok Pag

najveći domet ukrasnog tekstilnog umijeća radila bez crtanog predloška i isključivo bijelim koncem. Ljepotu paške čipke javnosti je prvi put službeno prigodnom izložbom još 1880. predstavio don Frane Bulić, svećenik i jedan od najznačajnijih hrvatskih arheologa.

Najznačajnija mjesta na otoku

Pagu: Pag, središnje otočko mjesto. Prvi začetci tog mjesta datiraju iz 1244., kad se hrvatsko-ugarski kralj Bela IV. pred najezdom neprijatelja našao u Pagu i uz pomoć Pažana obranio, pa je Pag, kao zahvalu, godine 1244. dobio Povelju slobodnog kraljevskog grada.

Pag je gradić uskih ulica koje se sijeku pod pravim uglom. Mjestom dominiraju crkve i palače. Juraj Dalmatinac je projektirao i većinu najvažnijih paških građevina. Ističu se Knežev dvor i župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije na središnjem gradskom trgu.

Novalja, drugo mjesto po veličini na otoku Pagu, smješteno je na jugozapadnoj obali. To je naselje primorskog tipa, koje se posljednjih godina znatno proširilo i danas je najvažnije turističko središte otoka.

Od spomenika u Novalji svakako treba pogledati ostatke rimskih zidova castruma Novalia, kao i kilometar dug tunel podzemnog vodovoda iz I. stoljeća.

Manja mjesta su Šimuni (mjesto i mala lučica na jugozapadnoj obali otoka. Ime je naselje dobilo, prema kazivanju, po stanovitom Šimunu Fabijaniću, koji se prije jednog stoljeća prvi sputio k moru od crkve sv. Ante. Uz časte iznimke zamalo svi stanovnici ovog mjesta istog su prezimena - Fabijanić). LUN., ili kako ga sami mještani zovu "Božji vrtić". Dva su

razloga za to: za razliku od južnog dijela otoka Paga koji je kao pustinja, ovaj je dio otoka zelen kao raj, jer ih susjedni otok Rab štiti i od senjske i od velebitske bure. Drugi: Lunjani i Lunjanke su izuzetno pobožni. To malo mjesto od svojih 50-etak mještana do danas je dalo 17 svećenika i 25 časnih setara.

Metajna: je naselje na istočnom dijelu Paškog zaljeva. Duskora je to bio izrazito poljoprivredni kraj, no polako se okreću i turizmu. Izuzetno je lijepa crkva sv. Marije, sagrađena 1487. godine.....

Ovako govore knjige o otoku Pagu, no kako sam ja posjetila ovaj otok nekoliko puta dozvolite i meni koju o Pagu. Pred koju godinu došla sam u Pag u rano proljeće. Slika koja me dočekala na balkonu stana moje prijateljice je nešto što i danas pamtim: prekrasno plavo more, masline, nebo plavo kao da je naslikano. Kad je pala noć gledali smo oslikano nebo tisućama zvijezda, a u tami mora tu i tamo prosijavala su se svjetla udaljenih otoka. Rano ujutro smo prošetale obalom mora. Mislim da je miris trava, pomiješanih sa mirisom mora i soli ono nešto posebno što naši otoci imaju. Taj miris kadulje, brnistre, raznih trava kojima ja ne znam imena, no sjećam se njihovih mirisa - ostao zapisan u sjećanju.

Ljeto je, mnogi od vas, dragi čitatelji, odlazite u Hrvatsku. Pođite na hrvatske otoke, provedite neko vrijeme na bar jednom otoku na Jadranu. Svježina mora, nebo osuto zvjezdama po noći, miris jutra i ono nešto posebno što dirne dušu kad se negdje u noći začuje lijepa pjesma uz gitaru - to je ono što vam treba za dobar odmor. To bi vam mogli dati hrvatski otoci, Pag posebno. (VK)

Pogled na solane na Pagu

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

Šport

VATERPOLO NASILJE

NAKON IZGUBLJENOG EUROPSKOG FINALA, HRVATSKI NAVIJAČI NISU ZNALI SPORTSKI PODNIJETI PORAZ

U okršaju hrvatskih i srpskih navijača na press-tribini nakon utakmice stradao je i HRT-ov komentator Jura Ozmeć. Na njega je nasrnuo jedan od srpskih navijača i udario ga stolcem po leđima.

- Ne mogu vjerovati da mi se to moglo dogoditi. Nedopustivo je da je tribina na kojoj novinari rade svoj posao pretvorena u poligon navijačkog razračunavanja. Nastojat ću ovo što prije zaboraviti - kazao je Ozmeć. Nakon što je potražio liječničku pomoć i shvatio da nije teže ozlijeđen, Ozmeć je odmah otputovao u Zagreb.

Srebro zaprljano nasilništvom

Umjesto da se ponosimo sportskim uspjehom svojih vaterpolista, u Kranju smo morali crvenjeti zbog ponašanja hrvatskih navijača. Lijepo je to što su došli u velikom broju, lijepo je što su glasno bodrili naše igrače, i da je na tome ostalo, sad bismo se mogli baviti sportskom raščlambom zbog čega naša reprezentacija nije uzela ono što joj se nudilo na tanjuru - pobjedu u europskom finalu.

Ponašanje naših navijača, posebno militantnog dijela BBB, prije, za vrijeme, a posebno nakon utakmice bilo je, međutim, skandalozno i sasvim je u drugi plan stavilo veličanstven sportski događaj u kojem je Hrvatska sudjelovala. Nisu pomogli ni apeli našeg veleposlanika Celestina Sardelića, koji je nastojao smiriti strasti pozivajući na sportsko navijanje. Velik dio krivice za nered ide i na dušu slovenskih organizatora. Ponovno su - kao u finalu Goodyear lige između Zadra i Crvene zvezde - podcijenili opasnost koju donosi sučeljavanje srpskih i hrvatskih sportaša i nisu pravodobno povukli prave poteze.

NAKON INCIDENTA U KRANJU HRVATSKOM VATERPOLU PRIJETI IZRICANJE OŠTRI SANKCIJA

RIJEKA - Nedjelja, 15. lipnja mogla bi ostati upisana crnim slovima u povijest hrvatskog vaterpola, bar ako je vjerovati nagađanjima oko sankcija zbog incidenata onih koji su došli u Kranj bodriti hrvatsku reprezentaciju u finalnom duelu za prvaka Europe. Prema pisanju talijanskog "La Gazzetta delo Sport", incidenti hrvatskih navijača bit će "nagrađeni" izbacivanjem naše reprezentacije, ali i klubova s europske scene na dvije godine. Takav bi rasplet bio tužan epilog nemilog divljanja po kranjskom bazenu koji je kulminirao bacanjem stolica prema policajcima poslije utakmice, gađanjem sudaca i suparničkih igrača te upadom u VIP ložu i među novinare s ciljem obračuna s navijačima Srbije i Crne Gore. U fizičkom obračunavanju nezapamćenom za vaterpolske priredbe moglo je biti i težih posljedica, okruženje je bilo toliko nabijeno nasiljem da nije moglo biti niti riječi o svečanom uručanju medalja. Odličja su se dijelila iste večeri u hotelu pred malim brojem svjedoka. Europska plivačka i vaterpolska federacija šokirana je takvim događajima, ništa službeno nije rečeno, ali spomenuti talijanski sportski dnevnik tvrdi da su se čelnici LEN-a odlučili za oštri kurs, primjenu kazni kakve ne pamtim. Doduše, ne pamti se da zbog nereda nije mogala biti obavljena svečanost nagrađivanja najboljih.

Za izricanje sankcija čelnici LEN-a uzeli su vremenski odmak, dogodit će se to tijekom Svjetskog prvenstva u Barceloni koje se održava od 14. do 26. srpnja. U katalonskoj će se metropoli održati izvanredna sjednica LEN-a na kojoj će objaviti odluka. Jakov Matošić, znani hrvatski vaterpolski funkcionar i član LEN-a, koji je u stalnom kontaktu s Rimom, malo stižava tenzije. Kaže da je već i u prvom navratu iznesena mogućnost da reprezentaciji bude onemogućeno igranje na idućem Europskom prvenstvu, tvrdi da je to, uz financijsku kaznu, jedna od dvije opcije u optičaju. Matošić kaže da je sve u sferi "rekla-kazala", razgovarao je i s predsjednikom Svjetske federacije Giannijem Lonzijem koji mu je rekao kako naša reprezentacija nije kriva za incident, no odgovara prema načelu supsidijarnosti. Matošić otklanja mogućnost da i Svjetska federacija kazni Hrvatsku, kaže da je to nemoguće, za takvo nešto nema uporišta u postojećim dokumentima.

Reprezentativci, koji su ostvarili sportski pothvat osvajanjem srebrne medalje, nakon kratkog odmora imaju novo okupljanje sutra u Splitu. Izbornik Zoran Roje informira da je definitivno otkazan nastup na turniru u Beogradu koji se održava od 2. do 6. srpnja. Siguran je samo nastup na tradicionalnom riječkom turniru "Ivica Jobo Curtini", koji je na rasporedu 8. i 9. srpnja. Osim Hrvatske, u Rijeci će nastupati još Grčka, SAD i Australija. (Glas Slavonije 21.6.)

Jedan Zagrepčanin teže ozlijeđen

U navijačkim neredima nakon utakmice čini se da je najgore prošao jedan mladić iz Zagreba. Bio je u skupini navijača koja je prodrla u press-ložu namjeravajući se obračunati sa srpskim navijačima koji su ondje razvili veliku jugoslavensku zastavu i radovali se pobjedi svoje reprezentacije (problem je samo u tome što su to radili u press-loži, a ne na u nekom drugom dijelu gledališta). Nesretnog je Zagrepčanina netko od redara gurnuo s tribine pa je pao na beton (uz rub bazena) i zadobio tešku kontuziju glave. Hitno je prebačen u ljubljansku bolnicu i, prema posljednjim informacijama, u životnoj je opasnosti.

Za održavanje reda angažirano je apsolutno premalo policajaca, a nisu poduzete ni druge mjere da se spriječi nasilan ulazak navijača na tribine. Također je nedopustiva odluka organizatora da srpske navijače pusti u press-ložu, gdje su mogli srbovati i izazivati hrvatske navijače, koristeći novinare kao štit. Upravo zbog toga udaren je HRT-ov komentator Jura Ozmeć jer i da je htio, nije se na vrijeme mogao povući s tog dijela tribina. O uvjetima za rad u situaciji kad vam za vratom poskakuju razulareni srpski navijači i pred očima vam razvijaju nekakvu plahu u bojama jugoslavenske zastave bolje je i ne govoriti.

Može se razumjeti frustriranost hrvatskih navijača zbog izgubljenog finala, ali se njihovo ponašanje ne može opravdati. Kad prespavaju noć i ohlade im se glave, i oni će shvatiti da su pogriješili. I naši navijači, kao i svi drugi, moraju naučiti sportski podnositi poraz.

(Večernji list 16. lipnja)

IVO KARLOVIĆ POMELO LLEYTONA HEWITTA Hrvatska senzacija u prvom kolu Wimbledonu!

Ivo Karlović, teniski marginalac iz Hrvatske i tek 203. igrač sa ATP liste, ulazi u tenisku povijest. I to kao prvi kvalifikant koji je na startu napoznatijeg svjetskog turnira srušio branitelja naslova, Lleytona Hewitta. Čovjek koji je prije ovogodišnjeg Wimbledonu (prvi Grand Slam nastup u karijeri) imao tek dvije pobjede na ATP Touru, šokirao je teniski svijet nakon uspjeha nad braniteljem naslova - 1:6, 7:6(5), 6:3, 6:4 za dva i pol sata igre.

- Gledao sam ga na turniru u Queen'su, nije me previše impresinirao. Znam da ga mogu dobiti, sa svojim servisom mogu napraviti prilično - najavljujao je Ivo. I bio pravi prorok.

- Nisam ga nikad gledao kako igra, no znam sam da ima strašan servis (ubacio 18 asova). Dobro sam se spremio za Wimbledon, odlično trenirao i bio uvjeren da udaram loptu prilično dobro. No, onda je došao Karlović. Ostatak priče znate - razočarano će Hewitt.

U nizu čestitki nakon meča dobio i onu wimbledonskog kralja Gorana Ivaniševića. - Nazvao me i čestitao. Goran je uvijek bio inspiracija, moj teniski idol. Uvijek sam na njega gledao kao na Boga - priznaje Karlović. Dečko koji je zbog iznimne visine (208 cm) isprva trebao postati košarkaš, no na kraju se odlučio za tenis. Ispravna odluka. Servisi s trećeg kata uvijek su najbolje ležali na travi. U 24. godini. Kasno paljenje? Istina, on i Ljubičić ista su generacija, u dobi od 16 ili 17 godina najveći rivali.

A onda je Karlović negdje nestao, utopio se u prosječnosti, a Ljubičić je uskočio u teniski vlak prema vrhu bez financijske oskudice, Ivo je ostao s polupraznim džepovima na peronu između 150. i 200. mjesta ATP liste. Početkom godine dobio je i stalnog trenera u Goranu Orešiću, također bivšem hrvatskom tenisaču. - S njim sam dosta napredovao, svi ti posljednji rezultati i njegova su zasluga - priznati će Karlović.

I dok će Lleyton Hewitt tugu utapati u nekom od najskupljih londonskih hotela, Karlović će senzaciju proslaviti u malom hotelčiću čiji je smještaj platio smiješnih tridesetak funti. Mladić koji je teniski svijet podigao na noge, u obližnjem će pubu možda popiti i koje pivo. No, bez većeg opuštanja. (Večernji list, 24.6.)

Katolici godinama ne mogu u svoje domove

BANJA LUKA - Hvala Bogu da je došao dan za proglašenje Ivana Merza blaženim, i to ne u Rimu ili nekom drugom mjestu, nego baš ovdje u Banjoj Luci, izjavio je banjolučki biskup Franjo Komarica u povodu nedjeljnog proglašenja budućeg blaženika. U razgovoru za Tiskovnu agenciju Banjolučke biskupije biskup Komarica je rekao kako će Banja Luka proglašenjem Ivana Merza dobiti neke posve drukčije epitete nego one što su se devedesetih godina vezali uz nju.

- Papa dolazi u Banju Luku katolicima, a banjolučkih katolika nema. Njima, svih ovih proteklih godina, nije dopušten povratak u svoje domove - izjavio je Komarica, dodavši kako je to apsurdna karakteristika toga jedinstvenog i velikog događaja za Banju Luku. Podsjeća kako je od prijeratnih 40-ak tisuća katolika u Banjoj Luci sada jedva oko 3400, a na području entiteta Republike Srpske, koji pripada banjolučkoj biskupiji, od prijeratnih 80-ak tisuća jedva 7000.

- Sedam godina nakon Dayton a svi oni koji su za to odgovorni ne mogu se proglasiti pravednim, humanim i poštenim - kazao je Komarica. Govoreći o banjolučkom ozračju uoči dolaska Svetog Oca, biskup kaže kako je vidio po reakcijama domaćih političara i velikog broja domaćih medija da su iskreno i dobronamjerno pristupili pripravi tog događaja. - Imam dojam da svi oni žele napraviti konstruktivan iskorak za boljitak ovoga grada - izjavio je, dodavši kako drži da više ništa neće biti isto poslije 22. lipnja kao do tada.

- Dolazak Pape i prolazak kroza sve ove umjetno stvorene barijere i zidove, zidove nepovjerenja i neprijateljstva među narodima, znači

Komarica: Iskorjenjivanje katolika s ovih prostora nije volja Božja

BANJA LUKA, 22. lipnja - "Katolička se crkva u široj banjolučkoj regiji voljom ovozemaljskih moćnika sada nalazi pred potpunim istrijebljenjem unatoč našem miroljubivom držanju, dobro poznatom našim susjedima i međunarodnim predstavnicima. Deseci tisuća katolika s područja Banjolučke biskupije i Vrhbosanske nadbiskupije, kao i iz drugih krajeva BiH, još uvijek čekaju da se vrate na svoja stoljetna ognjišta, u svoje župe i u nastave život dostojan čovjeka. U moju se biskupiju do sada uspjelo vratiti samo oko tri posto od broja njezinih prognanih i izbjeglih vjernika. Uvjeren sam da iskorjenjivanje katolika s ovih prostora nije volja Božja. A Vi ste mi osobno u proljeće 1996. rekli da to nije ni Vaša volja niti to smije biti volja Crkve", kazao je banjolučki biskup mons. Franjo Komarica pozdravljajući Svetog Oca na Petricevcu.

"Iako smo kao biskupija i metropolija teško ranjeni, i sada se trudimo činiti dobro svima, ustrajno radeći na pomirbi utemeljenoj na istini, na pravdi i na iskrenom oprost, praštajući istodobno drugima njihova zlodjela i moleći druge za oprost zbog zlodjela počinjenih od pripadnika Katoličke crkve, sadašnjih i prijašnjih naraštaja, u ovim našim krajevima", kazao je Komarica. Podsjetio je pritom da je Katolička crkva na području Banjolučke biskupije u stoljećima svoga rasta i cvata doživljavala i dramatične trenutke "uistinu raspete Crkve".

"Samo u zadnjih 60 godina ova je biskupija imala najveći broj žrtava među svojim svećenicima, redovnicima i vjernicima svjetovnjacima od svih biskupija u hrvatskome narodu", rekao je biskup Komarica i dodao da za vrijeme nedavne ratne tragedije, u duhu Evanđelja i Papinih poticaja, nije uzvraćano zlom za zlo.

"Kao biskupi, smatramo svojom dužnošću izvršavati obvezu na koju ste nas podsjetili i za koju ste nas posebno ohrabрили kada ste ono bili u Sarajevu u travnju 1997. godine, pozvavši nas da neumorno dižemo proročki glas te ukazujemo na nasilja, raskrinkavamo nepravde, nazivamo zlo pravim imenom i svim zakonitim sredstvima branimo povjerene nam zajednice, ne dopuštajući da nas zastraši ni jedna ovozemaljska vlast. želimo u ovome gradu i u ovoj zemlji biti dragocjena spojница kršćanskoga zapada i istoka, pouzdani voditelji dijaloga između kršćanstva i islama, vjerodostojni graditelji pravedna mira među narodima ove zemlje i ovoga dijela Europe. Kako bi to uistinu mogli biti, potrebno je najprije da možemo opstati u svojim domovima, župama i biskupijama i imati životne uvjete dostojne čovjeka Europe 21. stoljeća", rekao je Komarica.

"Svojim podrijetlom, uljudbom i svojom vjerom pripadamo zajedničkoj europskoj kući te zbog toga želimo pridonijeti njezinu duhovnome napretku i razvoju. Ali smo istodobno razočarani i žalosni

otvaranje stvarnih vrata za pobjedu zajedništva, poštenja i pomirenja, povjerenja, poštovanja drugog i drukčijeg - izjavio je biskup, dodavši da posebno očekuje od pojedinih međunarodnih predstavnika i političara BiH da skinu sa sebe duboko nehumanu masku koju su do sada imali u svojem ponašanju prema prognanicima i izbjeglicama.

- Sadašnji odgovorni ljudi u ovom gradu, entitetu i državi imaju odličnu priliku da puno toga poprave, da isprave tu nepravdu koja je učinjena nedužnim ljudima - izjavio je. (Slobodna Dalmacija 21.6.)

Hrvatska pošta Mostar, Srpske pošte i BH pošte u suradnji s Organizacijskim odborom za doček Svetog Oca Ivana Pavla II. u B i H organiziraju predstavljanje prve zajedničke poštanske marke. Predstavljanje marke održat će se u četvrtak, 19. lipnja u Velikoj dvorani Banskog dvora u Banjoj Luci s početkom u 19 sati.

Ovom prigodom nazočnim će se obratiti direktori sva tri poštanska operatera te predsjednik Republike Srpske Dragan Čović, banjolučki biskup dr. Franjo Komarica, kao i hrvatski član Predsjedništva BiH dr. Dragan Čović, uz članove Organizacijskog odbora za doček Svetog Oca.

Također, u sklopu predstavljanja poštanske marke bit će postavljena i filatelistička izložba Sakralni motivi na poštanskim markama BH poštanskih operatera, ističu iz Hrvatskih pošta Mostar. (Slobodna Dalmacija 18-19.6.)

što ta ista Europa u nama još uvijek ne prepoznaje ljude i narode ravnopravne ostalim svojim žiteljima. Neka i u ovome dijelu našega kontinenta Europa što prije bude Europa: ujedinjena i ravnopravna, koja sve poštuje i pomaže onima koji su slabiji", kazao je i zamolio Svetog Oca da i dalje, kako u Crkvi tako i u svijetu, bude glas svih ovdašnjih obespravljenih ljudi - i katolika i nekatolika. "O, čujte ovaj glas vapijućega u pustinji! Ne zaboravite nas i pomozite nam da ponovno stanemo na vlastite noge, i kao društvo i kao Crkva!", zaključio je banjolučki biskup Franjo Komarica. (Vjesnik 23. lipnja)

BIH PAPIN POSJET BANJOJ LUCI IZAZVAO BURNE REAKCIJE: Biskup Komarica na udaru čelnika RS

Predsjednik Republike Srpske Dragan Čović, predsjednik parlamenta RS Dragan Kalinić i premijer RS Dragan Mikerević u zajedničkom priopćenju jučer su iskazali iznenađenje preključerašnjim istupom banjalučkog biskupa Franje Komarice pred papom Ivanom Pavlom II. Čelnici RS-a drže da je biskup Komarica "vjerske zamijenio neodmjeranim, subjektivnim pa i političkim ocjenama aktualnog položaja Katoličke crkve i Hrvata" u RS te mu zamjeraju što nije spomenuo "težak položaj Srba izbjeglih iz Hrvatske".

Banjalučke "Nezavisne novine" ističu da je papa Ivan Pavao II. već odavno u povijesti te da će zbog njega 22. lipnja kroničari upisati u povijest grada na Vrbasu. "Glas srpski" piše pak kako Papa "želi završiti mobilizaciju svih katolika i instalirati Katoličku crkvu na svako "parče" planeta". No, u tamošnjim je medijima gotovo prešućeno da je biskup Komarica pred Papom upozorio na strahovit progon katolika iz banjalučkog kraja od 1992. do 1996. godine. Srbe su šokirale njegove tvrdnje da se Crkva u banjalučkoj regiji "voljom ovozemaljskih moćnika" nalazi pred istrijebljenjem i da se vratilo tek tri posto katolika. Komarica je rekao da je u posljednjih 60 godina od svih hrvatskih biskupija najviše žrtava imala upravo banjalučka i da se već 11 godina ne zna za mjesto mučeničke smrti župnika Ratka Grđića.

Nakon biskupova govora, komentari u Banjaluci svodili su se na "nije Komarici ovo trebalo" i "otići će Papa".

Beogradski "Danas" ističe da je Papa "prvi put dotaknuo tlo jedne zemlje s većinskim srpskim stanovništvom i pozvao stanovnike svih dijelova BiH, svih vjeroispovijesti, kao i međunarodnu zajednicu, da im pomogne da što prije ostvare stanje pune sigurnosti u pravdi i slozi."

(Večernji list 24. lipnja 2003.)

svijeta okupilo. Ja sam pregledavala stare knjige i nisam odmah zamijetila sve koji su došli poslušati ovaj mladi orkestar. Bio je tu čak i vel. Gjuran! Zajedno smo slušali mlade soliste koji u prvim pjesmama nisu bili baš ne znam kakvi, no kad je mlada solistica popila malo vode, glas slavuja se pronio Zrinjecom. Pjevala je toliko lijepih pjesama - tako divnim glasom - pjesme, koje su upravo dirale srca svih prisutnih, a ja sam tu i tamo sakrila oči crnim naočalama kako susjedi ne bi vidjeli suzu. Ti mladi i njihova glazba je zaista nešto posebno.

No, kao vam već reko, morali smo dalje, u Podravinu, jer naši su se prijatelji potrudili da nam zaista pokažu "specijalitete" Hrvatske. Dozvolite mi ovdje koju riječ o prijateljstvu.

Kaže se, kako je prijatelj nešto posebno. Zaista, to je tako, no biti prijatelj i imati prijatelja je nešto na čemu se mora raditi - svaki dan. Moja djeca mi govore 'kako si Ti mama sretna, jer Ti i Tvoja prijateljica ste već prijatelji već 44 godine, od Tvoje 16 godine'. A ja onda pomislim, koliko smo mi dvije zajedno prošle: udale se gotovo zajedno, imale djecu blizu, bile jedna s drugom u bolestima, u zdravlju, sreći i nesreći, šutjele kad je trebalo, šaptale jedna drugoj kad je bilo nužno, čuvale tajne, plakale jedna za drugu, mislile i osjećale kako nam treba ta druga osoba. I kad me pitate što mi najviše nedostaje ovdje u Kanadi: to je moja prijateljica, ta koja me voli bez obzira što sam i tko sam, da li sam dobra ili ne, baš kao i ja nju. Zašto vam sve ovo pišem? Čujem kako neki govore, ona (to jest, ja) je sretna jer ju ljudi voze po Hrvatskoj. Da, ja jesam zaista sretna, ali mislim da i ja činim nešto za sve te moje prijatelje, tako ona poslovice "Ruka ruku mijе, a obraz obadvije", baš ovdje pristaje. Treba dati od sebe i samoga sebe ne onda kad ti želiš, već kad onoj drugoj osobi treba. To je prijateljstvo. I onda vas ti prijatelji povezu, pokažu, baš kao meni tog dana u Hrvatskoj.

Podravska svadba: "mlada" koja je ipak bila premlada za ženika Darka Galovića iz sela Segetec u Podravini

I tako mi krenusmo u Podravinu. Krasno popodne, sve je bilo zeleno oko nas. Prolazimo kroz sela, kućice čiste, ljudi rade oko kuća, strašna vrućina je, sve je prepuno cvijeća svake "fele" kako bi rekli Zagorci. Od ruža do božura, jorgovana u prekrasnoj tamnoljubičastoj boji. Čak nabasamo na pravu podravsku svadbu.

Hoda vam ta svadbena povorka po sredini ceste. Hrvatska zastava na čelu, iza zastave mladi ljudi, djevuše u visokim petama (po seoskoj cesti!), pa iza njih svečana povorka. Jedan od njih, mladi kum, nosi flašu i svaka kuća, svaki prolaznik, svako u svakom autu, mora popiti za zdravlje mladenaca. Pokraj njega se ne može tek tako proći. Automobil se zaustavlja, svatko nazdravlja za sreću mladenaca. Mladi ženik, Darko Galović, na samom je čelu vesele svadbene povorke, ali osamljen je: on ide po svoju

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

mladu, Brankicu Matijašević u susjedno selo Segetec. Polako tako povorka ide, udaraju bubnjevi, trube se čuju, smijeh, veselje...

Ja to, jasno, nisam mogla propustiti. Kao prvo raspitala sam se kako se zovu mladenci, i u kojem smo jasno selu. Pa kad smo već u gužvi na cesti, jer svadbena povorka dosta polako ide, zastali smo i gledali pravu hrvatsku svadbu sa starim običajima. No moram vam napomenuti kako mi je zaista žao što vam ne mogu predočiti sve slike s te svadbe. ISKRA jednostavno nema dovoljno mjesta za sve slike koje sam slikala tog dana, ali i drugih dana.

No vratimo se svadbi: zastali smo kraj mladenkine kuće, slušali i promatrali.

Konačno je svečana svadbena povorka došla do kuće gdje živi mladenka i kum je oslovio prisutne domaćine s pitanjem kako su oni došli po snehu. "A kakvu bi vi to snehu hteli", bio je odgovor. "Pa mladu snehu!". I tada se pojavila vrlo mlada curica pod velom, s cvetekom u ruci. Smijeh se prosuo dvorištem, i kum opet progovara: "Pa ova nam je malo premlada. Mi bi malo starejšu..." i dobio je zaista "malo" starejšu: izašla je bakica, opet pod velom, s cvetjem u ruci. I opet smijeh i pljesak! I diskusija: "Pa kad sad ova opet nije dobra? Kaj bi vi šteli? Prvo ona premlada, ova prestara! Dajte se vi, dragi moji, zmislite kaj vi hoćete, jer mi nemremo ovde stajati celi dan. Kaj očete? Ovu ili onu?" I jasno nakon kraćeg pregovaranja pustili su mladoga Darka u kuću da si pronađe svoju mladu Željku i onda su oboje sretni izašli na dvorište. I jasno, opet nazdravljanje, limena glazba, smijeh, veselje.

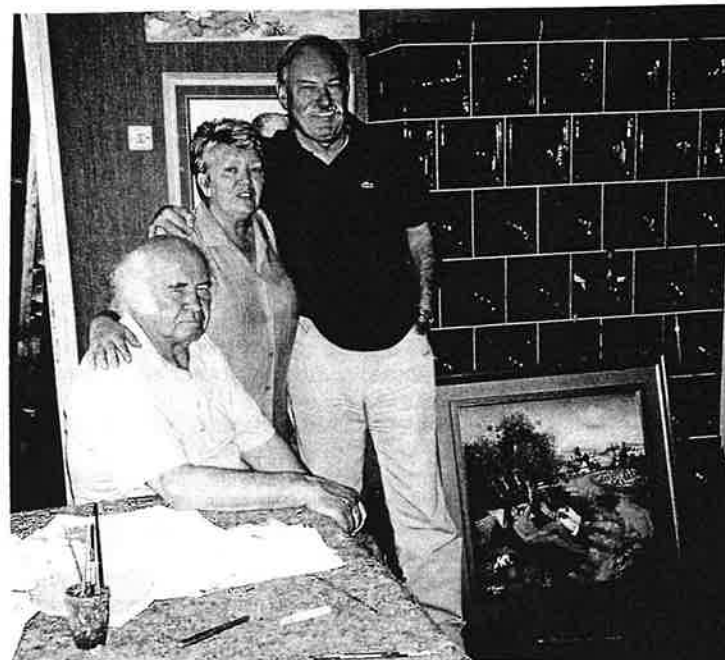
A mi smo nastavili dalje do slikara Mije Kovačića, u carstvo boja, mašte, u pravu hrvatsku umjetnost. Iako sam već govorila o slikaru Miji Kovačiću, uvijek sam ponovno fascinirana njegovim djelima, posebno onima kad zaljubljeni očima slika svoju Podravinu. Njegova kuća prepuna je slika koje su ono o čemu mi razmišljamo kad gledamo Hrvatsku u mašti: zelenilo livada, pecaroši na Dravi, kravice i kokoši i cvijeće svih fela i boja.

I taj dan još nije bio gotov, jer je pred nama bilo još nekoliko sati. Prošetali smo Gornjim gradom, naslonili se na ogradu na Strossmayerovom šetalištu, gledali svjetla Zagreba u noći, a oko nas mladi šetači, mladi zaljubljeni parovi, koji se nisu, kao ni mi nekad, obazirali na svu tu ljepotu pokraj sebe, već su si gledali u oči, baš kao i mi nekad. I onda sam se sjetila svog prijatelja u Argentini, koji mi je rekao kako je u njegovo doba posebna stvar bila poljubiti ruku mlade dame, a vi ste se, govori mi moj prijatelj, tam na Gornjem gradu stiskali. Da, da, kako se vremena mijenjaju, a Zagreb ostaje isti, vječno mlad.

Taj dan za mene je time završio, no za moga supruga nastavio se s nečim o čemu nije mogao ni sanjati. Taj dan bio je vatromet nad Zagrebom. Razlog je bio nevažan, izabrali su nekog mladog pjevača kao najpopularnijeg i to je bio razlog za vatromet. Ja sam gledala taj vatromet iz stana, dok je moj suprug uživao u toj prekrasnoj slici u samom centru grada. Zamislite, Zagreb u noći osvijetljen sa svim bojama cvijeća, koje se rasprava visoko nad gradom, osvijetljavajući svaku kuću, ulicu, ljude....

Pravi završetak za poseban dan, zar ne?

Valentina

U kući jednog od najboljih slikara naive gosp. Mije Kovačića, zanimljivog čovjeka i vrlo ugodnog domaćina

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

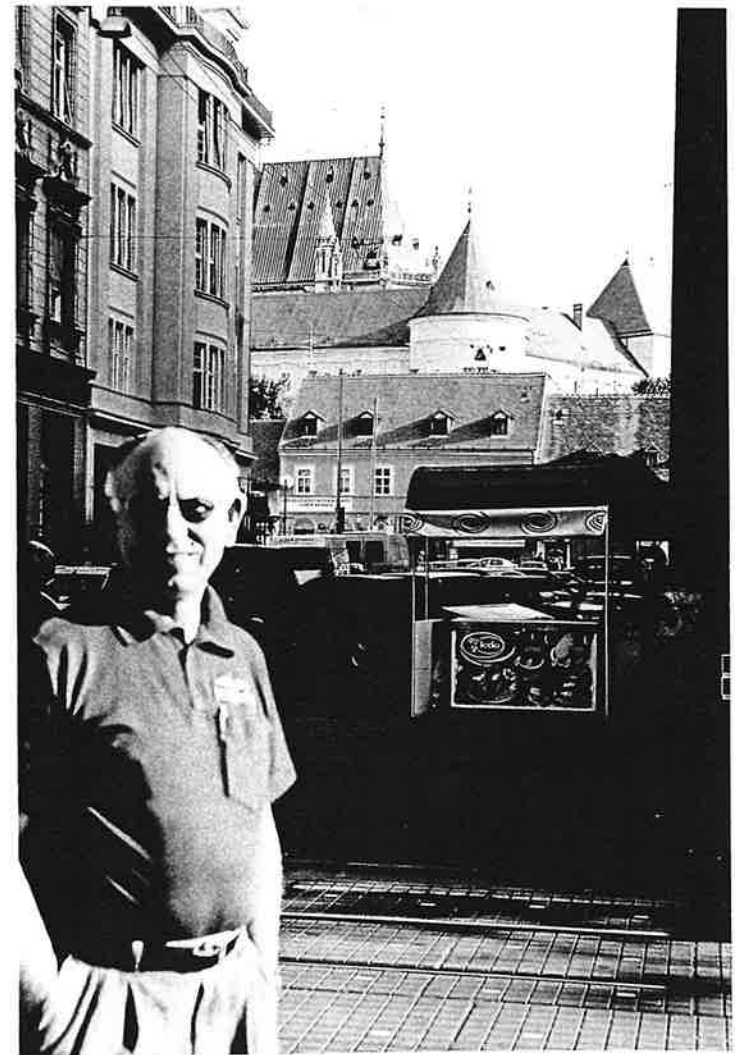
Mojim očima (i srcem).....

Još danas, nekoliko tjedana nakon povratka iz Hrvatske - zadovoljan sam. Koji puta kad vam je negdje lijepo i iako niste na tom mjestu dugo vremena, tek mjesec dana, kao što sam ja bila ovaj puta u Hrvatskoj, možda zbog toga što vam je tako lijepo, čini vam se kako ste tamo mjesecima. Eto, tako se ja osjećam danas - kao da sam mjesecima bila doma, jer za mene je Hrvatska "doma". Neka se ne uvrijede mnogi ovdje, Kanada za mene je vrlo rijetko "doma".

U prošlom članku napisala sam gdje sam bila i što vidjela. Napisala sam vam čak i o jednom danu koji je ostao zapečaćen u mom sjećanju. No onih nekoliko riječi ne mogu ni blizu opisati ljepotu tog dana, pa mi dozvolite da se još jednom vratim u svibanj mjesec, subotu ujutro....

Svaki je dan meni u Hrvatskoj dobar. Jutro počinje glasovima grlica, koje guguču, grguću, bude vas iz sna čudnim svojim glasovima i polako vas dovode u novi dan, koji bi trebao biti lijep. Prvo, na odmoru smo, drugo - pa u Zagrebu smo!

Nakon jutarnje vrlo kratke kave, moj suprug i ja smo se uputili u šetnju gradom. Mnogi ljudi šecu tek tako. Stavljaju nogu pred nogu valjda da se odmore, protegnu noge. Ja šećem i uživam u svakom koraku. Krenem iz Martićeve (tamo je naš stan), polako gledamo izloge u Jurišićevo, šećem očima po zgradama i divim se fasadama, nekim uređenim, nekima ne, no svaka kuća ima svoju ljepotu. Zagreb je upravo prekrasan grad, prepun zgrada posebne ljepote, posebne arhitekture i kad šetate gradom pogledajte kuće oko sebe. Primjetiti ćete kuće koje imaju čak i imena vlasnika ispisana na njima, balkone posebne ljepote, prozore uokvirene raznim ukrasima,

Pogled na zagrebačku Katedralu iz Jurišićeve ulice

cvijeće... I tako šetnjom dolazimo do kraće ulice, na desno, tamo odmah nakon pošte - prema Trgu i naglo ugledate kupe i tonjeve Katedrale, zelenilo drveća, mlale kućice ispod Katedrale, a ta slika postaje još ljepša ako vam pogled polako klizi s kuće na uglu na Katedralu. I dok tako stojim

divim se pogledu, koji je ovdje stoljećima, dragi moji, a nas neki smatraju divljacima.

No krenimo dalje. Još samo malo i na trgu smo bana Jelačića. Dan je prekrasan, sunce i sjena prepliću se, ljudi žure na tržnicu, pa i mi s njima. Moramo proći pokraj cvijeća, jer ja ne mogu propustiti zagrebačko cvijeće na Dolcu. Boje cvijeća su upravo tako lijepe da ih je nemoguće sve nabrojiti, miris fantastičan, a sve ono što dobijete s tim, nezaboravno je, jer uz sve to cvijeće, boje i mirise isprepliću se hrvatska glazba, govor ljudi, razni dijalekti govora, smijeh, veselje, žamor...

Mladi glazbenici iz Spinčića, za vrijeme koncerta na Trgu bana Josipa Jelačića u Zagrebu

I nakon još jedne kave u kavani prije Bana (jer ona druga kavana se zove "Kod Bana"), na noge nas je digla hrvatska narodna glazba. Kako ja nikad ne propuštam glazbu u Hrvatskoj, pošli smo pogledati tko to pjeva. Morali smo proći kraj raznih štandova na kojima se kušalo vino iz raznih zagorskih, podravskih i daruvarskih podruma. Uz to, tamo su se našli razni hrvatski specijaliteti, od kolača, kobasica, meda do karmeliranog cvijeća (koje nažalost nisam kupila i danas mi je zaista žao, no ima još vremena...). No, sve glasnjia glazba nas je vukla dalje i došli smo do "mladih" plesača, izvornog folklora iz Plešivice, koji su predstavili svoj program Zagrebu i Zagrepčanima.

No, ja sam čekala mlade iz limene glazbe "Spinčići", čiji dolazak u Zagreb je organizirao naš dopisnik gosp. Damir Borovčak. Možda bi trebalo reći i koju riječ o ovim zaljubljenicima u hrvatsku glazbu, čija prosječna starost je oko 24 godine, a samo društvo djeluje već 82 godine! Bogato kulturno naslijeđe Kastva i okolice - Kastavštine - značajno je utjecalo na ove mlade i nešto starije glazbene zanesenjake, koji eto već obogaćuju svojom prekrasnom glazbom ne samo pučanstvo svog kraja, već i razne festivale po svijetu. Iako ovo društvo djeluje toliko dugo, dobilo je velik broj nagrada po svijetu, nikad do 10. svibnja 2003. nisu svirali u Zagrebu, pa možete zamisliti uzbuđenje mladih glazbenika, koji prvi puta u svojoj povijesti nastupaju u glavnom gradu Hrvatske. Ova glazba ima u svom grbu muzičku liru uklesanu u kamenu, dar i rad klesara i muzikanta Davora Jurčića 1981. za 60. obljetnicu Društva. Danas ove glazbenike vodi gosp. Goran Prša, apsolvant Glazbene akademije u Zagrebu.

Mladi glazbenici dugo su svirali na samom Trgu bana Jelačića. Nemojmo zaboraviti da je taj dan bio zaista topao, čak i vruć, no to njih nije smetalo. Publika na Trgu bana Jelačića uživala je u njihovoj glazbi, koja je bila zaista raznolika, od veselih hrvatskih do poznatih svjetskih pjesama. Nakon duljeg programa krenuli su prema Zrinjevcu, proz Prašku ulicu, a ljudi za njima. Kako i ne bi kad je vesela glazba predvodila čak i tramvaje!

Kad su se konačno smjestili u paviljonu na Zrinjevcu, dosta se je

Nekoliko skupina Ravnogorskog četničkog pokreta planiralo atentat na Papu

SARAJEVO, 25. lipnja - Policija Republike Srpske (RS) dobila je priznanja za operaciju »Petričevac«, osiguranje posjeta pape Ivana Pavla II. Banjoj Luci 22. lipnja. "Bio je pripremljen veoma opsežan operativni plan i mogli smo vidjeti veoma uspješnu i profesionalnu policijsku operaciju. Kooperacija i razmjena informacija između svih odgovornih dužnosnika bila je veoma dobra«, navedeno je, primjerice, u priopćenju Europske policijske misije (EUMP) u BiH.

Doista, u nedjelju se nije dogodio ni najmanji incident, a da je itekako postojao razlog za angažiranje čak 4.000 tisuće policajaca MUP-a RS u akciju osiguranja potvrđuju ne samo neugodna prisjećanja na 7. svibnja 2001. godine i šovinistička divljanja prilikom pokušaja polaganja kamena temeljca za obnovu u ratu porušene Ferhat-pašine džamije u Banjoj Luci, već i činjenica da su najekstremnije organizacije u RS, poput Ravnogorskog četničkog pokreta Srpske (RCPS), imale sasvim konkretne planove protiv Svetoga Oca.

Otkrivanje planova atentata na Ivana Pavla II. koji je trebao biti obavljen za njegova posjeta Banjoj Luci potvrdio je i direktor Uprave policije Republike Srpske Radomir Njeguš. On je rekao da su pripadnici MUP-a RS mjesecima pratili aktivnosti 200 osoba, od kojih su njih deset pripadnici Ravnogorskog četničkog pokreta. O pripremama atentata na Papu policija RS je informirana od svojih kolega iz Federacije BiH, ali i od inozemnih obavještajnih službi.

"Činjenica da je policija RS uhićivala i razoružavala vođe Ravnogorskog četničkog pokreta uoči papinog dolaska u Banju Luku, nedvojbeno navodi na sumnju da je iza mogućeg napada na Papu stajala upravo ova organizacija", tvrdi sarajevski dnevnik Oslobođenje, podsjećajući kako je predsjednika i dopredsjednika Ravnogorskog četničkog pokreta Neđu Ošapa i Milan Barišića policija držala u jednodnevnom pritvoru.

Pripadnici ili simpatizeri Ravnogorskog četničkog pokreta Srpske za koje se sumnjalo da su sigurnosna prijetnja papinu posjetu, bili su pod posebnim policijskim nadzorom i policija je u svakom trenutku bila spremna neutralizirati ih, tvrde policijski dužnosnici. Također postoje sumnje da su ekstremni pripadnici RCPS pripremali atentat na Papu i za vrijeme njegova posjeta Hrvatskoj.

Ravnogorski četnički pokret Srpske vjerojatno je najradikalnija

BUGOJNO - Grad teškog življenja za hrvatske povratnike

BUGOJNO - Velik je broj ljudi koji su se vratili u Bugojno, no ta priča ima i svoju drugu, tamniju stranu. Naime, što se Hrvata povratnika tiče, Bugojno je grad staraca jer su se samo oni vratili, dok mladi ljudi svoju budućnost vide na nekim drugim mjestima diljem cijeloga svijeta. Zašto? Odgovor na pitanje nije teško naći, jer oni koji su se vratili ili to namjeravaju vratiti, teško u Bugojnu mogu sebi osigurati egzistenciju jer mora se priznati da se od obnovljene kuće, a bez posla ne živi. Hrvati povratnici u Bugojno teško ili gotovo nikako ne mogu doći do posla, posebno u tvrtkama u kojima su nekada radili, osim ako svojim sredstvima, dakle privatnim ulaganjem sebi ne osiguraju radno mjesto i na taj način sebi stvore uvjete za normalan život.

Svima koji u Bugojnu žive jasno je, posebice Hrvatima, da čak ni u Općinskom poglavarstvu koje je zaduženo za provođenje odluke o zapošljavanju na ovoj općini, ne radi onoliko broj Hrvata koliko bi ih prema popisu stanovništva iz 1991. godine trebalo raditi.

Stanje je kudikamo lošije u javnim poduzećima, te tvrtkama koje su još uvijek u državnom vlasništvu. Čest je slučaj, u što smo se i osobno uvjerali, da Hrvati koji su i sudskim pravomoćnim rješenjem ostvarili pravo na posao u tvrtkama u kojima su prije radili, to ne mogu ostvariti jer su na njihova radna mjesta primljeni neki drugi ljudi. Ti ljudi na taj posao ne da nemaju pravo nego im je mjesto s obzirom na činjenicu o kome se radi, u Haagu. Naime, Nisvet Gasal, upravnik zloglasnog logora "Stadion" u Bugojnu, nakon rata zaposlenik Policijske uprave Bugojno, te odlukom visokog predstavnika za BiH smijenjen a te dužnosti, novo radno mjesto je dobio u tvrtki "Mlinpek" Bugojno, a Hrvatima tamo mjesta nema. Istovjetna situacija je sa Senadom Dautovićem, šefom policije u ratu i nakon rata, kojega istražuje i Haaški tribunal i kojega je također visoki predstavnik smijenio sa svih funkcija, novo radno mjesto našao je u šumskom poduzeću Koprivnica u Bugojnu, a Hrvatima koji su ranije radili u toj tvrtki tamo također mjesta nema.

Sve dok se u Bugojnu politika zapošljavanja bude vodila na ovaj način, Bugojno će i dalje, što se tiče Hrvata, biti grad umirovljenika i staraca, a mladi ljudi će svoju budućnost tražiti na nekom drugom mjestu.

(Slobodna Dalmacija 24.6.)

organizacija koja djeluje u manjem bosanskohercegovačkom entitetu.

Pretpostavlja se da ta organizacija stoji iza brojnih napada na bošnjačke i hrvatske povratnike u RS, nereda izazvanih prilikom ceremonija početka obnove džamija u Trebinju i Banjoj Luci, te nacionalističkih divljanja kakva su se dogodila u Brčkom nakon pobjede vaterpolske reprezentacije SiCG nad hrvatskom vrstom.

Potaknuti ovakvim sumnjama, predstavnici nekih stranaka, poput SDP-a ili HSS-a zatražili su zabranu Ravnogorskog četničkog pokreta, ali i rušenje spomenika Draži Mihailoviću u središtu Brčkog, grada gdje je RČPS osnovan 1997. godine. Ta je ekstremistička organizacija uvrštena i na popis u Izvršnoj uredbi za Balkan američkog predsjednika George W. Busha, kojom su poduzeti dodatni koraci protiv osoba i organizacija koje opstruiraju provođenje Daytonskog sporazuma i rad Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju, uključujući blokiranje njihove imovine.

Od visokog predstavnika međunarodne zajednice u BiH Paddy Ashdowna, federalna je policija zatražila da se RČPS-a stavi na svjetski popis terorističkih organizacija. O potrebi zabrane djelovanja tog samozvanog pokreta svjedoče i saznanja o planovima za nove napade na povratnike, ali i činjenica da je RČPS sasvim solidno organiziran i u stanju je ostvariti prijetnje. Organizacija ima devet okružnih i čak 61 općinski odbor, a djeluje i preko različitih četničkih udruga, klubova, tajnih organizacija, pa i političkih stranaka. Razgranatu suradnju RČSP ima, kako se tvrdi, s organizacijama "Gavrilo Princip", "Crna ruka", "Ozren", "Svilen gajtan", "Nož", "Pavle Đurišić", "Mladi četnici", "Vasketovi četnici", "Ravna goraa", i druge.

Ipak, bosanskohercegovačko sudstvo ima problema kada je riječ o kaznenom progonu same organizacije i njezinih članova. Tako je javni tužitelj Distrikta Brčko Zekerijah Mujkanović rekao da Ravnogorski četnički pokret nije moguće kazneno goniti, berem do 1. srpnja kada će na snagu stupiti novi zakon o kaznenom postupku ovog Distrikta.

Kada je riječ o planovima atentata na Svetoga Oca, zanimljiva je tvrdnja sarajevskog Oslobođenja koje, pozivajući se na neimenovane no pouzdane izvore u tijelima vlasti BiH, tvrdi da je izvršitelj atentata na Papu u Hrvatskoj trebao je biti jedan plaćenik iz Slovenije, dok je u Banjoj Luci planirano raspoređivanje nekoliko atentatorskih skupina.

Uspješna akcija policije Republike Srpske, u suradnji sa SFOR-om, EUPM-om i kolegama iz Federacije BiH, potvrdila je da je, kada postoji istinska politička volja, entitetska policija u stanju obaviti i najsloženije zadaće kakvo je osiguranje Papinog posjeta. Prava je šteta da takva volja nije iskazana i u nekim ranijim prilikama.

(Vjesnik 26.6.)

Helsinški odbor o teškom položaju Hrvata u Sarajevu

SARAJEVO, 25. lipnja - Helsinški odbor za ljudska prava u BiH upozorio je u srijedu da među Hrvatima koji žive u Sarajevu postoji osjećaj uznemirenosti i nesigurnosti te da taj grad pripadnici hrvatskog naroda sve manje doživljavaju svojim. U dokumentu pod naslovom "Multietničnost i multireligioznost na udaru", koji je dostavljen Hini u Sarajevu, Helsinški odbor BiH objašnjava da je odlučio ispitati pritužbe zbog najnovijih incidenata usmjerenih protiv Hrvata.

Predstavnici Helsinškog odbora razgovarali su s predstavnicima hrvatskih organizacija i sarajevske policije. Dio njih ocijenio je ustavni položaj Hrvata nepovoljnim jer je jednom narodu "dan poseban položaj". Ta se primjedba odnosi uglavnom na postojanje Republike Srpske no i na to da se Hrvate sada u Federaciji BiH drži manje ravnopravnima.

Položaj Hrvata u Sarajevu ocijenjen je tipičnim za pripadnike manjinskog naroda.

Hrvati u Sarajevu nedovoljno su zastupljeni u tijelima vlasti županije.

U gradu ih živi oko 20.000 što je trećina prijeratnog broja. Helsinški odbor za ljudska prava u BiH odlučio je iznijeti javnu preporuku po-litičkim strankama da se distanciraju od svakog oblika nasilja i osude govor mržnje. Vlasti BiH preporučeno je da što prije osnuje povjerenstvo za istinu i pomirenje, a vjerskim zajednicama da po-krenu dijalog o međureligijskim odnosima i promoviraju međuvjersku toleranciju. Medijima se sugerira da se pridržavaju pravila profesionalnog novinarstva, a policiji i sudstvu da bez diskriminacije provode zakon.

(Hina)

KNJIŽEVNI PRVIJENAC NELE ERŽIŠNIK

"Naša velika glumica, poznata kreatorica kerempuhovskih lica Tetke Ikače i Marice Hrdalo u svojem uzbudljivom književnom prvijencu, na tragu hrvatskoga ženskog pisma Irene Vrkljan, Dubravke Ugrešić i Julijane Matanović, iskreno i potresno opisala je bogati privatni, kazališni i politički život", rekao je Josip Pavičić prigodom predstavljanja uspomena "Moja tri života" Nele Eržišnik, izdane u nakladi "Pavičić", u biblioteci memoara, dnevnika i ispovijedi "Hrvatski panoptikum".

Poznata umjetnica, koja je veselim skečevima često nastupala na radiju i televiziji, te uveseljavala partijske moćnike, u srijedu je u Društvu hrvatskih književnika proslavila svoj 81. rođendan predstavljajući i knjigu uspomena.

"Nela Eržišnik je fenomen hrvatskoga glumišta, a ne estrade, kako neki vole apostrofirati. Posebno je u njezinoj knjizi vrijedno svjedočenje o zagrebačkim ratnim i poratnim godinama te dolasku partizana, jer upravo o tom razdoblju kod nas postoji iskrivljena svijest", istaknuo je kazališni kritičar Igor Mrduljaš.

U knjizi "Moja tri života", koju je i sama ilustrirala crtežima, Nela Eržišnik opisuje djetinjstvo provedeno u Banjoj Luci, Gospiću, Otočcu i na zagrebačkoj Trešnjevci. Studij glume završila je 1948. godine, u Hrvatsko narodno kazalište u profesionalni angažman ušla je 1953. godine, nakon čega do 1964. godine djeluje u kazalištu "Gavella". Ostvarila je zapažene role, među inima u predstavama "Dundo Maroje", "Svoga tela gospodar", "Sablasti", "Stolice" te "Gospodi ministarki", što ju, braneći vlastitu kreaciju, dovodi do sudske tužbe. Spomenuti slučaj je svojevrsan presedan u hrvatskom teatru.

Sredinom šezdesetih osmislila je s kolegama prvi hrvatski radijski serijal "Porodica Veselić", a veliku popularnost stekla je autorskim humorističkim točkama s kojima je obišla sve kontinente.

Dijelove knjige "Moja tri života" nadahnuto su čitale Zdenka Heršak i sama autorica. "Ubrzo ću morati napisati još jednu knjigu jer je uspomena previše", rekla je Nela Eržišnik. (Vjesnik)

POLA ŠTOLJEĆA ZAGREBAČKIH SOLISTA

Jedan od vodećih hrvatskih ansambala Zagrebački solisti u sezoni 2003./2004. proslavit će 50. obljetnicu djelovanja, istaknuto je na konferenciji za novinare u srijedu u Hrvatskome društvu skladatelja u Zagrebu. Predsjednik Organizacijskog odbora i Savjeta Zagrebačkih solista Lovro Lisičić podsjetio je da su Zagrebački solisti prvi koncert održali 5. siječnja 1954. pod vodstvom osnivača glasovitog violončelista i dirigenta Antonija Janigra. Pedeseta obljetnica će biti proslavljena na isti dan, 5. siječnja, 2004. svečanim koncertom u Velikoj dvorani "Vatroslava Lisinskog". Za svečanu sezonu Zagrebački solisti priredit će šest koncerata u Hrvatskome glazbenom zavodu. Zagrebačka agencija "Cantus" priprema izradbu nosača zvuka (CD-a), monografiju o Solistima i prigodnu izložbu. Proslava 50. obljetnice održat će se pod pokroviteljstvom predsjednika Republike Stjepana Mesića, a predsjednica Počasnog odbora proslave je zagrebačka gradonačelnica Vlasta Pavić. (Hina)

VIČEDOLSKA GOLUBICA PONOVO PRED OČIMA JAVNOSTI

Nakon četiri godine rada i priprema, Arheološki muzej u Zagrebu predstavio je 7. lipnja novi stalni izložbeni postav pretpovijesne zbirke koji pokazuje razvoj duhovne i materijalne kulture u kontinentalnoj Hrvatskoj tijekom 2,5 milijuna godina. Stalna izložba obuhvaća više od 2000 predmeta, a njezin kuriozitet svakako će biti poznata "vučedolska golubica", posuda u obliku ptice iz brončanog doba čiji je original, nakon niza godina, sada ponovno izložen u Arheološkom muzeju. Jedini dio postava koji za sada još nije dostupan javnosti je zbirka japodske kulture, koja će biti otvorena naknadno. Prema riječima ravnatelja muzeja Ante Rendića - Miočića, pretpovijesni postav prva je stalna izložba nakon gotovo tri desetljeća u Arheološkom muzeju.

(Novi list)

VJESNIKOVE NAGRADE ZA UMJETNOST

Fadil Hadžić, Nina Ivančić, Luka Dragić, Miroslav Miletić i Nedjeljko Fabio dobitnici su Vjesnikovih nagrada za umjetnost koje iznose čak 25.000 kuna. Ugledni režiser, slikar, komediograf i osnivač Pulskog festivala Fadil Hadžić dobio je nagradu "Krešo Golik" za doprinos nacionalnom filmskom stvaralaštvu. Slikarica Nina Ivančić dobila je nagradu "Josip Račić" za izložbu slika u Galeriji umjetnina u Splitu koja je donijela presjek njezina desetogodišnjega slikarskog istraživanja. Mladi glumac koji osvaja toplinom i neposrednošću izraza Luka Dragić dobio je nagradu "Dubravko Dujšin" za uloge iz "Očeva i sinova" u HNK Zagreb te "Buđenja proljeća" u Teatru ITD. Miroslav Miletić dobio je nagradu "Josip Stoler Slavenski" za skladbu "Četiri godišnja doba" praižvedenu na Osorskim glazbenim večerima. Nedjeljko Fabio nagrađen je nagradom "Ivan Goran Kovačić" za roman "Triameron" koji je lani u jakoj konkurenciji već osvojio "Đalskog".

(Večernji list)

43. MEĐUNARODNI DJEČJI FESTIVAL U ŠIBENIKU

Djeca iz Šibenika, Australije, Amerike, Afrike i drugih krajeva svijeta uspjela su sinoć (21.6.) spasiti planet od zagađenja i propasti, a potom je 43. međunarodni dječji festival u Šibeniku otvoren. Počeo je predstavom u režiji Lea Katunarića, koji je zajedno s Brankom Udovičić napisao i scenarij svečanog otvaranja koji se naslanja na priču o spašavanju Zemlje od ekološkog zagađenja.

Nakon svečanog otvorenja, zapravo složenca točaka dječjeg zbora Zdravo maleni, baletana iz Šibenika i Italije, malih šibenskih taekwondoista, polaznika dramskih radionica i drugih, uslijedio je vatromet i fešta na rivi. Time su počela dva tjedna predstava, koncerata, izložaba, kreativnih radionica, projekcija filmova i drugih raznolikih kulturnih zbivanja, u kojima će ove godine nastupiti najmanje 1112 sudionika iz dvanaest zemalja.

(Večernji list)

SJEĆANJE NA ZLATKA PRICU

Kao druga priredba u nizu tek otvorene Galerije "Canvas" sa stalnim prostorom u Tomašićevoj ulici 8, postavljena je izložba slika u znak sjećanja na Zlatka Pricu (Pečuh, 1916. - Zagreb, 2003.), umjetnika koji je živio i radio u istom kvartu, a čiju su grafiku i slikarstvo cijenili i izvan granica zemlje. Za tu prigodu izloženo je desetak ulja iz autoru posebno dragog "Tarskog ciklusa". Naime, vezan uz sredozemni ambijent Istre, Prica je predano radio na rečenom nizu puna dva desetljeća, između 1971. i 1992., smatrajući ga krunom opusa u kojem je sintetizirao svoje bogato iskustvo dugogodišnje stvaralačke prakse. Prica je diplomirao 1940. na Akademiji likovnih umjetnosti u Zagrebu kod prof. Ljube Babića. Počeo je slikati s polazišta postimpresionističkog kolorizma zagrebačke škole, no ubrzo nalazi vlastita rješenja - priklanja se monumentalnosti izraza i specifičnoj ugođenoj paleti.

(Vjesnik, 13.6.)

BITKA ZA OGRESTIN FILM "TU"

Iako novi film Zrinka Ogreste "Tu" još nije imao nijednu službenu projekciju, već je uvršten u programe svjetskih filmskih festivala iz A-kategorije. Berlin je pozvao film u program "Internationales Forum", a Montreal u "Competition of the Continents-Cinema of Europe". Time je prekinut post hrvatskih dugometražnih igranih filmova u trokutu Cannes - Venecija - Berlin, koji traje od 1999. kada je "Crvena prašina" prikazana u Veneciji.

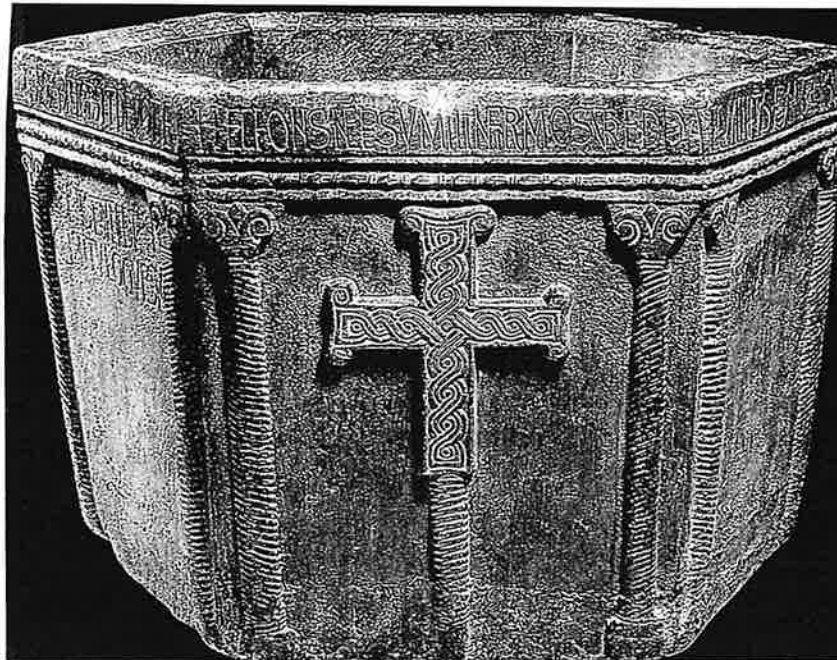
CD-ROMU "PRIČE IZ DAVNINE" NAGRAĐA U KANADI

CD-rom "Priče iz davnine - I. dio" Bulaja naklade osvojio je priznanje "Finalist Award Certificate" u kategoriji web/multimedija na 15. međunarodnom festivalu oglašavanja i multimedije "Golden Award of Montreux". "Tim priznanjem - koje je došlo nakon 20-ak nagrada i nominacija na najvažnijim svjetskim festivalima novih medija i animacije za web stranice i animacije dostupne na Internetu - naš proizvod je kao jedini iz Hrvatske svrstan u sam vrh svjetske produkcije sličnih sadržaja", priopćila je Bulaja naklada. "Priče iz davnine" ušle su na festival "Golden Award of Montreux", koji se održao 13. do 18. svibnja, u konkurenciji 2.340 prijavljenih radova iz 30 država. Žiri je odabrao 88 finalista u kategorijama tiska, filma i televizije te multimedije. U obrazloženju žirija CD-rom "Priče iz davnine" pohvaljen je za kombinaciju glazbe i njegova vizualnog dijela. Nagrađeni CD-rom sadrži četiri od osam interaktivnih animacija, nastalih prema bajkama Ivane Brlić Mažuranić.

(Hina)

Male crtice iz hrvatske povijesti

KRSTIONICA KNEZA VIŠESLAVA Jedan od najvažnijih spomenika vezanih uz pokršćavanje Hrvata.

To je mramorna krstionica koja potječe iz najstarijega hrvatskog vjerskog i političkog središta - Nina. Ukrašena je latinskom inskripcijom, koja sadrži naslov i ime pobje nepoznata vladara - kneza Višeslava, kao i pletre, tipičan za staro hrvatsko kiparstvo. Tekst inskripcije glasi: "Ovaj izvor, naime, prima slabe da ih učini prosvjetljenijima. Ovdje se peru od svojih zločina, što su ih primili od svog prvog roditelja, da postanu kršćani spasonosno ispovijedajući vječno Trojstvo. Ovo djelo pobožno učini svećenik Ivan u vrijeme kneza Višeslava u čast sv. Ivana Krstitelja da zagovara njega i njegove štitenike". Ranije se smatralo da krstionica potječe iz vremena oko 800. godine, ali suvremeni su stručnjaci skloni taj datum pomaknuti na 11. stoljeće, što ne umanjuje simboličko značenje spomenika.

Pokršćavanje je jedno od najsloženijih pitanja srednjovjekovne hrvatske povijesti. Slavonski je puk stigao na područje koje je po-kršteno već mnogo ranije, pa je proces njegova pokršćavanja protjecao postupno od 7. do 9. stoljeća. Ipak, proširio se tek u 9. stoljeću i bio je povezan s političkim osamostaljivanjem hrvatske kneževine. Pokršćavanje se provodilo iz mnogih središta, i istočnih i zapadnih. Kršćan-stvo se širilo iz romanskih dalmatinskih gradova, koji su pripadali Bizantu, a koji su se do 10. stoljeća nalazili pod jurisdikcijom Konstantinopola, ali ponajprije iz franačke države, kojoj je hrvatska država bila podčinjena. Samim tim ona se našla pod jurisdikcijom zapadne crkve (u početku Akvileje, a zatim Rima), Prihvatimo li hipotezu o dolasku Hrvata iz franačke Karintije u 9. stoljeću, valjalo bi pretpostaviti da su Hrvati, ili barem njihov vladajući sloj, pristigli već pokršteni. Prva hrvatska biskupija sa sjedištem u Ninu osnovana je u 9. stoljeću.

GRGUR NINSKI

Ninski biskup, simbol borbe za hrvatsku neovisnost i za očuvanje kulturnog identiteta u odnosu na rimsko-latinski pritisak.

Nastanak Ninske biskupije pada na početak, eventualno u sredinu 9. stoljeća. U početku ona je potpadala pod akvilejskog patrijarha, a od 879. godine neposredno pod papu. Ninski biskup imao je crkvenu vlast na čitavom teritoriju hrvatske države. U početku 10. stoljeća počelo je suparništvo oko primata na području nekadašnje salonitanske dijeceze, čiji se najveći dio nalazio pod ninskom jurisdikcijom, između hrvatskog Nina i dvaju središta na području bizantske Dalmacije, kojom je u ono vrijeme vjerojatno vladao hrvatski kralj Tomislav. Bili su to dalmatinska prijestolnica - Zadar i nasljednik nekadašnje Salone - Split. Spor je imao i važno gospodarsko značenje: dalmatinske biskupije težile su širenju svojih posje-

da na hrvatsko zaleđe dalmatinskih gradova. U korist Zadra govorio je njegov prijestolnički karakter, Nin je imao potporu kralja Tomislava, Split se pak pozivao na to da njegova crkva, kao nasljednica salonitanske, koju je tobože osnovao bl. Domnius (Dujam, Duje), izaslanik sv. Petra, potječe iz apostolskih vremena, te da se relikvije osnivača nalaze u posjedu grada (bl. Domnius u stvari je bio mučenik iz vremena Dioklecijana). Splitski argumenti odnijeli su prevagu, pa je na dva crkvena sabora u istom gradu (godine 925. i 928), u prisutnosti izaslanika pape Ivana X., Splitu priznat status metropolije. Biskupu Grguru, koji je branio prava Nina, dali su da bira između biskupije u Skradinu, Sisku ili Omišu, ili pak, kako čitamo u odlukama sabora iz 928. godine, "ako ga veseli golemi teret triju biskupija, neka uzme sve tri, na svoju i njihovu propast". Leon VI., koji je sjeo na apostolsku stolicu nakon smrti Ivana X., potvrđujući odluke splitskog sabora, naredio je Grguru pod prijetnjom eskomunikacije, da preuzme najmanju i najmanje važnu od tih triju dijeceza - skradinsku. To je posljednja vijest o biskupu Grguru.

Prenošenje metropolije u Split bio je snažan udarac hrvatskoj državi budući da je Hrvatska na taj način izgubila svoje crkveno središte. Hrvatski vladari nisu imali utjecaja na izbor splitskog metropolita, kojega je biralo splitsko duhovništvo u puk. Ninska biskupija prestala je postojati. Pa ipak, neki su povjesničari skloni zamijetiti i pozitivne posljedice koje su proizašle iz osnivanja metropolije u Splitu: vide u tome važan čimbenik integracije dalmatinskih gradova s hrvatskim zaleđem.

Područja koja su prvotno potpadala pod Nin našla su se oko 1040. godine ponovno pod jurisdikcijom hrvatskog biskupa, koji je najprije stolovao na kraljevskom dvoru, a zatim je imao sjedište u Kninu. Ninska je biskupija u vrlo skromnim granicama obnovljena u drugoj polovici 11. stoljeća za kralja Zvonimira.

Devetnaestostoljetna slavenofilska tradicija učinila je od biskupa Grgura ne samo borca za crkvenu neovisnost, već - zapravo prije svega - borca za slavensko bogoslužje - nasuprot dalmatinskim "latinašima". Borba za slavensko bogoslužje izjednačavala se pak s borbom za narodni jezik, u glagoljstvu se želio vidjeti korijen vlastite kulture, izraz prvotnog narodnog i slaven-

skog duha, neokaljanog stranim utjecajima. Lik Grgura - borca za jezik učvrstio je neoromantizam (između ostalog pjesnički ciklus Vladimira N azora Hrvatski kraljevi, 1904). Sličan ideološki sa-držaj izražava i monumentalni Grgurov lik što dominira Splitom, iz 1929. godine, djelo Ivana Meštrovića, znamenitog hrvatskog kipara iz prve polovice 20. stoljeća i pristaše jugoslavenske ideje. Ta se simbolička interpretacija biskupova lika temeljila na povezivanju protuglagoljaških mo-tiva splitskog sabora s problemom spora oko primata unutar crkve.

Dvadesetostoljetna historiografija revidirala je pogled na glagoljstvo i u znatnoj mjeri demitologizirala lik Grgura Ninskog, dokazujući da sukob Nina i Splita za primat u crkvi nije imao veze s borbom između pristaša i protivnika slavenskog bogoslužja, a povezivanje nekadašnjeg sjaja hrvatske državnosti i glagoljstva, kao i viđenje konflikta između hrvatske i dalmatinske crkve kao konflikta između slavenske i latinske kulture - tek je devetnaestostoljetna ideološka konstrukcija.

(Joanna Rapacka: Leksikon hrvatskih tradicija)

Ivan Meštrović: Grgur Ninski

HRVATSKA ISKRA

1137 Centre Street, Thornhill, ON, L4J 3M6, Canada

Tel: (416) 894 9235, (905) 738 4797

Fax: (905) 738 9853

E-mail: iskra@rogers.com

tries that keep their inhabitants afloat, and sure enough, I did pass a UN truck as it rumbled into one outpost village. There is peace now, to be sure, and there's no danger for tourists. The brutality is over, but now the fight is of a different sort.

ISTRIA

After that sobering journey through Croatia's hard-hit towns, I made for the northern coast. I didn't realize it at the time, but as I left inland Croatia, I was heading into a different world. Because while the Croatia of Zagreb is an Austro-Hungarian affair with magnificent coffees, handsome avenues, and industrious citizens, coastal Croatia is molto Mediterranean. Meaning protracted meals laden with fresh fish and olive oil, sapphire-blue seas lapping at stony fishing ports, and (my favorite) the mandatory mid-afternoon siesta.

Passing through more than a dozen tunnels, I headed seaward through the port of Rijeka to the coastal town of Opatija, about 15 minutes west. Opatija (Oh-PAHT-ya) found favor as a getaway for the rich and famous over a hundred years ago when its gracious Hotel Kvamer was built for Europe's elite to vegetate and socialize. A seaboard full of gracious hotels followed, but after the Great War, the crowds (like the royalty) dissipated. The grand hotels remain, but now the guests are decidedly less trendy. After all, Opatija is just a 45-minute drive from the border of Italy, and many tourists connect through Trieste for relaxing sojourns here. With mass tourism thriving there, it's possible to sample the grandeur of the Old World without breaking the \$40/night mark.

I, of course, chose the Kvamer (I rolled up at 6 p.m. and got a room without a reservation) and was ushered to a small third-floor room with a walk-on balcony and a magnificent southerly view over the Mediterranean. At a glance, it's easy to see that this place must have been something in its day. The back terrace spills into the sea with palatial expansiveness; the lobby swims with fabric; and behind sheer white curtains, the grand ballroom (chandeliers intact) silently awaits its next storied function.

The next day, a quick one-hour drive brought me to Pula, to the third-largest remaining Roman coliseum in the world. Now, I didn't know that I'd find one of the world's best collections of Roman ruins in Croatia, but it makes sense. The west coast of Croatia is only about 50 miles away from the east coast of Italy. In Caesar's day, this was all the same hood, and Croatia hosted some of the Adriatic's most important ports. And influence from Italy never slowed down after that.

Venice (which, you'll recall from high school history, was once a powerful city-state) owned stretches of Croatia's coast, particularly Dalmatia, for some 500 years, giving it the marble-street/red-roof finesse it retains today. (It sounds picturesque, but the Venetians were slum lords.) It was only around 1797 that the area began a political flip-flop that led it inexorably behind the Iron Curtain the French, the Hungarians, Yugoslavia; they all had staked their claim at one time or another in the past 200 years.

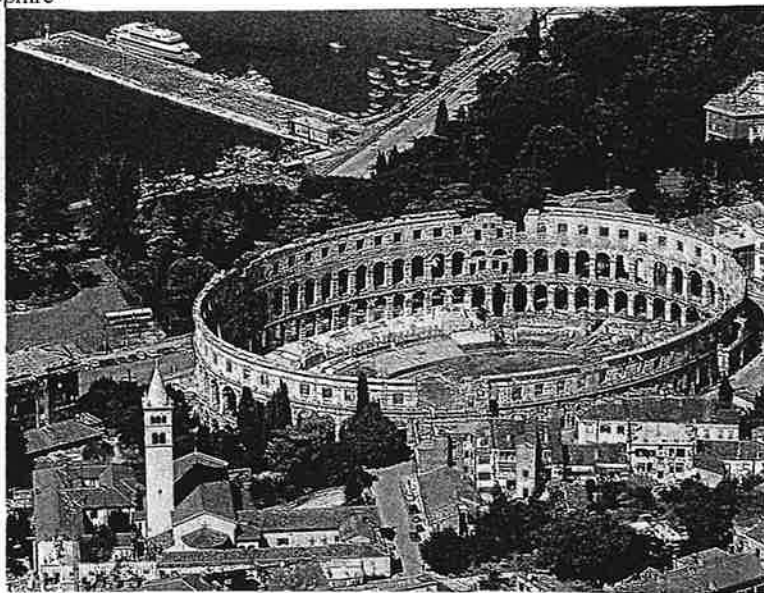
But Croatia as we know was developed before all that happened. It's Western European in body, but its people have grown slightly more Eastern European in spirit. Meanwhile, cuisine bounces between Italian, Austrian/German, Hungarian, and age-old Mediterranean. It all gives the country its peculiar split personality (so to speak). The coliseum is in terrific shape, partly because of restoration work; it is still in use as a theatre today. But other Roman remnants dot this port city, too, such as the Triumphal Arch of Sergius, erected 27 B.C., now standing amidst gelat shops and pizza places. There's also the Temple of Augustus, also 2,000 years old, and standing on what used to be the Forum but is today humming with cafes and sandwich shops.

Istria hosted the Romans for a while, and it still hosts their descendants. Italians can't leave it alone. On weekends and in the summer, they flock down from Italy's northern parts and fill up the many resort hotels built a few miles outside of Pula, away from its unwelcoming deep-water piers. It's no accident that this part of Croatia is famous for its excellent pastas, delicious truffles, and fine olive oil; do you think Italians would stand for anything less?

You might ask what the Italians would want to drive around to the east coast of the Adriatic in order to take a dip. If you did ask that, it would prove that you have never been to Venice, the enchanting island city that floats in one of the most virulent

cesspits in the known world. The Adriatic flows counterclockwise here; the water licking at Italy is fetid and cloudy, but here, it's liquid crystal. Boats seem to ride their own shadows on the seabeds.

In fact, the cities themselves sometimes seem to float on air. I'm speaking of Rovinj, 45 minutes north of Pula. Like a fantasy, it juts into the waters, virtually an island to itself, rising in tumultuous layers of climbing rooves and weathered shutters, capped with a mighty cathedral. At first glance, it appears like a Mont St. Michel of the Mediterranean, its honey-toned ancient houses catching evening sunshine. Rovinj (roe-VEEN-ja) regularly appears as the poster city for Croatian tourism, with good reason.

Istrian town Pula, with its magnificent coliseum, which is in terrific shape

And with mixed results. Rovinj is knee-deep in Germans and Italians, who, let me tell you, haven't yet realized that baby strollers don't work on cobblestones. The double bays leading toward the old town are lined with waterfront cafes and sponge-sellers hawking their wares from boats-and legions of European holidaymakers. I've had to phone more than six hotels to find a free room (I should have booked ahead; it's my own fault). I finally find a place right on the main harbor (the Adriatic), facing the back but in the neighborhood. Most of the hotels are big, drab, and ugly (European tourists, blessed with three times the vacation time Americans get, are not too fussy), but one of them, the Hotel Park, has a vista of Rovinj that would enable me to overlook its architectural underachievement.

Once again it strikes me: If this place is chockablock with tourists, how come not one of them (except me) is a Yankee? Rovinj is the sort of European city that Americans dream about finding but never quite locate. It's hugely atmospheric, not terribly expensive, and sets a mean table of Italian standards. I think I paid \$7 for a huge foot-wide pizza with fresh ham, mushrooms, and chili peppers (pizza is popular here because it's so cheap, and the good news is I have yet to eat a bad pie). And my fettuccine with truffles was all of \$3.50.

Another Croatian pleasure: The people's love of ice cream. I rarely see these folks eating sit-down meals in public restaurants, but they're always strolling down the streets licking cones of smooth gelato. Since cones cost about \$1.20, I find it easy to join in. Well, if slurping scoops of hazelnut ice cream is the best way to blend in, I plan to thoroughly camouflage myself. Right after this beer, that is.

Come back here in a few days, because my trip to Croatia isn't finished. I've just dipped my toes. Coming up, I head down the coast to Dalmatia, where I'll explore the famous cities of Split, Šibenik, Trogir, and Hvar-where those four other UNESCO sites are located. I'm most excited about the climax of my journey in the legendary city of Dubrovnik still encircled by over a mile of massive medieval walls where I will find out just how bad the recent war damage was. The second part of my report will appear at www.budgettravel.msnbc.com in a few days.

- Til then, I'll be here, under the Mediterranean sun, eating ice cream cones, drinking at harborside cafes, and taking notes for you. It's all in a day's work. (Newsweek Budget Travel, Inc.)

"HRVATSKA ISKRA" - Broj 122, 1. VII 2003.

Max Primorac

Funding anti-U.S. demonstrators

The spate of well-organized and violent anti-American protests in Iraq betrays the guiding hand of Ba'ath extremists or "agents provocateurs" from Iran. Not unexpected. But in years to come, the future sponsors of such hate-America rallies might well come as a shock, if the nation-building foreign aid experience in the Balkans provides any lessons.

As elsewhere in Europe, we find here the same motley mash of anti-war protesters - anarchists, anti-globalists, greens, Marxist peaceniks - shouting "smash capitalism" and "Bush is Hitler." While rallying little support in a Croatia fresh with memories of Serbian aggression, these radicals compensate for their small numbers with anti-American fury, culminating in one march to the U.S. Embassy with a ritual burning of an American flag defiled with swastikas. The rub is that this hate-America crowd is sponsored by the U.S. taxpayer.

Protest organizers - Anti-War Campaign, Green Action, women's group BaBe and others - are a who's who of U.S. foreign aid grantees who, for a decade, have received millions of dollars, ostensibly to strengthen democracy. In fact, aid has been grossly misallocated to a marginal and extremist nexus of former communists, anarchists and extreme feminists that represent the core of anti-American political activity in the Balkans.

Anti-War Campaign (ARK) fronts for numerous anarchist-Marxist groups, offering them office space, equipment, funds and training. They include Zagreb Anarchist Movement, anarcho-feminists ANFEME, Croatian Anti-Globalists and others. Its ZaMirNet (PeaceNet) is a regional Internet link that is part of a global alliance to wage "netwars" against Western institutions. Radicals use it to coordinate activities, inform members on anti-capitalist and anti-NATO rallies, access donors and provide a steady diet of radical literature. Though ZaMirNet's manager is a self-described "anarcho-feminist," she also works for USAID clients Urban Institute, MercyCorps, CARE and others. CARE alone granted ZaMirNet \$335,000, part of a larger sum received from the U.S. government.

Following September 11, BaBe leader Vesna Kesic circulated a petition, signed by most aid recipients, denouncing the U.S. war on terrorism as "institutional terrorism," echoing the musings of their ideological mentor Noam Chomsky. No surprise, as Ms. Kesic counts amongst her other friends Katha Pollitt, the Nation columnist that berated her daughter for flying the American flag in solidarity with the victims of September 11 because "the flag stands for jingoism, vengeance and war." Another BaBe principal is the last director of the Museum of Communist Revolution! Nonetheless, this year, the group and its offshoots continue to receive hundreds of thousands of dollars in U.S. aid.

EU OR WESTERN BALKANS EU?

Many people believe that Croatia may join the European Union along with Bulgaria and Romania in 2007. However, when one examines EU documents published in advance of the EU-Western Balkans Summit on 21 June in Thessaloniki a rather different and disturbing picture emerges - one not of Croatia joining the EU but some sort of unnamed Western Balkans Union. Furthermore, the Croatian government is supporting this, and is now strongly associating Croatia with the 'Western Balkans' and its problems - even to the point of Croatian minister Neven Mimica apparently suggesting a Balkan Union based on the EU.

In the run up to the EU-Western Balkans Summit a number of documents have been published by the EU. They make most interesting reading. The documents build upon previous 'regional co-operation' initiatives - meaning Western Balkans union initiatives.

On 21 May the European Commission sent a 'communication' to the European Council and European Parliament on the 'Western Balkans' - that is ex-Yugoslavia minus Slovenia plus Albania. One of the projects it wishes to develop is 'parliamentary co-operation'. It proposes the 'Western Balkan' states place all their European Affairs Parliamentary committees within the framework of a 'Balkan Conference of European Affairs Committees'. This conference would then represent these countries in

and they help write embassy reports sent to Washington.

Green Action takes every anti-U.S. position possible, opposing membership in NATO, imports of genetically modified food, even railing against McDonald's as that evil symbol of global corporate reach. Nevertheless, in 1999, its director, Toni Vidan, coordinated the U.S. Embassy's \$3.5 million subgrants program that significantly expanded this anti-American (un)civic nexus. One grantee, Osijek Greens, lamented how "American imperialism is in full bloom."

Under the rubric of promoting youth civic engagement, these U.S. aid recipients finance counterculture initiatives as recruiting vehicles for new generations of anti-U.S. activists. One, Attack, is a joint project of ARK, BaBe and Zagreb Anarchist Movement. Another, Net Club Mama, celebrated the anniversary of the publishing of the Communist Manifesto. Donor agencies and contractors hire local staff from these groups, ensuring a steady stream of taxpayer financing of anti-American initiatives.

In large part, we are paying the price for past policy that defined not communism as the threat to regional peace, but rather a vaguely defined nationalism. In turn, support was channeled to so-called anti-nationalists with little regard to what they actually believed. Pro-Western groups were disqualified from aid from the start because they were considered "too patriotic."

The anti-American tenor of these groups is no secret though, and they are very public about their views. Nevertheless, our embassy continues to finance them. But the problems do not stop at funding those who despise America and its values. Last September, the U.S. Embassy undercut a unique German-American initiative to win U.S. government funding for a pro-America conference on terrorism to commemorate the September 11 terrorist attacks. One-hundred-seventy officials and civic leaders from 23 countries participated in a rare display of pro-Americanism, yet embassy officials boycotted it, considering the whole affair "unimportant."

Besides congenital incompetence of our aid agencies, this also reflects a cynical preference among some of our diplomats to want to co-opt former regime elites because "it is better these people work for us than against us." Of course, co-option has helped restore the communist aristocracy's past prominence - on our dime. Indeed, as plans for rebuilding Iraq now stand, the Balkan "example" will most likely prevail there. So, in five years time, don't assume that those you see protesting American imperialism are necessarily sponsored by the Ba'ath Party.

Washington Times, May 2, 2003

Max Primorac advises U.S. and foreign officials on postwar democracy-building on the Balkans.

dealings with the European Parliament, the national parliaments of the EU states and the EU candidate states such as the Czech Republic and Hungary.

This is a major proposal. Currently, Croatia deals with Parliaments in the EU by itself. What is being proposed means that would be replaced by a 'Western Balkans' parliamentary group. As the biggest state - if only in terms of demographics - Serbia would have the biggest representation in such a group. In other words, Serbia will have a big say in Croatia's parliamentary relations with other states. This is a clear and unambiguous move towards a political union between the 'Western Balkans', giving the lie to EU commissioner Chris Patten's recent statement that he does not wish to put the Yugoslav "jigsaw" back together. This proposal was not covered in any detail in the EU press release on the report - no doubt in order to ensure it gets up and running before Croats notice what's happening.

On the economic front, the EU sees Croatia's economy as being within the 'Western Balkans' framework. The EU discusses economic matters in their second annual report on the region. The report tends to aggregate the economic figures of the 'West Balkans' into one whole. It points out that Croatia accounts for almost half of the 'Western Balkans' Gross Domestic Product, attracts half of the Foreign Direct Investment and produces half of

the exports to the European Union.

Croatia's economic performance puts it on a level vastly higher than Serbia and Albania. Common sense clearly dictates that Croatia should not be treated as part of the 'Western Balkans'. This eludes the EU. The report states, that when Serbia and Montenegro's export figures are added to Croatia's, it totals 70%. They say that "The export performance of these two countries are thus an important determinant for the development of exports from the region as a whole." Croatia's economic success is to be somehow used to benefit other countries, rather than its own citizens.

The EU trend to aggregate 'West Balkan' economic figures will damage Croatia's economic image. By averaging the figures out, Croatia's economic profile goes down, whilst Serbia and Albania's go up. Serbia, Albania etc gain at Croatia's expense. Just like the old Yugoslavia. As for Croatia joining the EU in 2007 with Romania and Bulgaria, the EU makes no mention of this. Only a few paragraphs are devoted to Croatia's application, essentially stating that it will be treated on its merits - a less than enthusiastic response.

Surprisingly, the Croatian government is supporting all this. Indeed, they seem determined to associate Croatia with the problems of the 'Western Balkans' such as the murder of Serbian Prime Minister Zoran Đinđić and organised crime.

Croatian President Mesić co-signed with other 'Western Balkan' leaders an 'appeal' to the EU in the 22 May edition of the International Herald Tribune. Đinđić's murder is quoted as being part of an organised crime threat to the stability of the region. Đinđić's assassination is Serbia's problem, not Croatia's. Why on Earth would Croatia wish to associate itself with Serbia's problems? Further, Albania and Serbia are heavily linked to criminality in the minds of many in Western Europe. Croatia generally is not - quite rightly. To tell the world that Croatia shares the problems of Serbia and Albania in this regard beggars belief. The Croatian government seems to want to blacken Croatia's image.

A speech by Neven Mimica, Croatian Minister for European Integration, in March at a conference in Skopje firmly placed Croatia as part of the 'Western Balkans'. Mimica discussed 'Western Balkan' answers to policy questions. Not Croatian answers, nor even Central European answers - but 'Western Balkan' answers. He associated Croatia with Serbia's problems - the aforementioned Đinđić assassination. He says that 'individual approach' is a "must" for Croatia, but then demands a 'regional platform' for the outcome of the Thessaloniki summit. He also wants 'multilateral' relations between the 'Western Balkans'.

News from Croatia

CROATIA'S FOREIGN DEBT GROWING

Zagreb, June 27 (FPB) - Addressing the Sabor yesterday, Croatian National Bank governor Ćeljko Rohatinski cautioned about Croatia's increasing external debt and the consequent vulnerability of the domestic financial system. Presenting the central bank's annual report, Rohatinski stated that the external debt had reached US\$17.4 billion early this year as a result of debts incurred by commercial banks abroad to provide the basis for a faster loan growth.

One negative consequence is turning foreign debt liabilities into domestic currency assets, which makes the financial system vulnerable, he said, calling for additional caution. The measures the central bank has taken are yielding expected results, but additional ones will be taken if the current transactions deficit does not decrease as envisaged, said Rohatinski. Croatian National Bank will not agree to the International Monetary Fund's proposal to increase interest on treasury bonds because this could spur commercial banks to incur further debts abroad, thus increasing the budgetary deficit, Rohatinski said. He added that the central bank would not agree to this proposal even if relations with the IMF became strained.

RELATIONS BETWEEN US AND CROATIA STRAINED

Washington, June 27 (FPB) - Relations between Croatia and the United States have been strained by differing views on the war in Iraq and the International Criminal Court, but the U.S. expects to bridge relations with Croatia. Assistant Secretary of State for Europe and Eurasia Paul Jones told the Senate Foreign Affairs Committee that Croatia was a good partner in the war against terrorism, citing Croatia's interception of an arms-laden ship in its waters. However, Jones said that Croatia's differing opinions on Iraq, the ICC and other issues have created tension between the two countries.

CROATIAN STATEHOOD DAY CELEBRATION IN NY

New York, June 23 (FPB) - According to Sabor Vice-President Zdravko Tomac, the Croatian national issue can't be reduced only to Croats in the motherland - Croatia must continue to foster strong connections with the Croatian emigrant community and Croats in Bosnia-

And he also appears to want a Western Balkans structure based on the EU. He said "The promotion and strengthening of good neighbourly relations through the respect of the EU model of interdependence and interaction of strong nation states, is the valuable basis of that regional networking in the Southeast Europe". He clearly does not mean joining the EU, but some form of 'Western Balkan' version based on it. Does Mimica want a new Yugoslavia? It was not so long ago that Croatia was promoting itself as a Central European country eager for an individual approach to joining the EU. Now Croatia is firmly promoting itself as a 'Western Balkan' country and advocating both a regional and individual approach to the EU. How long before the Croatian government stops mentioning the 'individual approach' altogether? The whole 'Western Balkan' project is being done at a steady pace - so as not to alert Croatian citizens.

A big step forward to 'Western Balkan' unity by Croatia has been made by the relaxing of visas with Serbia. The Serbian mafia will no doubt be celebrating. In due course, all 'Western Balkan' criminal gangs will have a field day operating via Croatia. Which of course will help keep Croatia out of the EU. The EU has made its concerns over crime clear in the region - but seem happy to facilitate it by encouraging freedom of movement in the region. That's not in the interests of the citizens of the 'Western Balkans' or those in the EU.

There is nothing new or secret in all this; it was signalled at the 2000 EU summit in Croatia, Croatia signed up for 'regional co-operation' - articles 11-14 - in the Stabilisation and Association Agreement it signed with the EU, and the language of 'regional co-operation' has been used for years in EU documents. Despite that, the public talk is still of Croatia joining the EU in 2007, when clearly Croatia is being tied to the 'Western Balkans'. A change of policy is possible - those 'individual approach' remarks the EU makes as a sop to Croats could be a useful get out clause. But there is no sign of it and Zagreb is not even trying.

In Serbia, a more realistic view is evident. Živorad Kovačević, president of the Serbian European Movement, recently made some interesting statements. He stated that it is an "illusion" to think any Western Balkan country can individually join the EU regardless of its individual performance. He mentions a "joint identity" in the region and supports a "liberal visa regime". Sadly, Mr Kovačević's comments are closer to EU thinking than the statements of the Croatian government. A Western Balkans Union in some form is on the cards and that is bad news on all levels for the people of Croatia.

(Brian Gallagher, The Croatian Herald, Australia)(HIC, 16.6.)

Herzegovina. Tomac was the chief speaker at a celebration marking Croatia's Statehood Day at the Croatian Centre of the St. Cyril and Methodius Parish in New York yesterday. Addressing the assembled American Croats, Tomac said it was crucial that Croatia be admitted into the European Union by 2007, so as not to remain in the Western Balkans group of countries.

New conflicts and divisions are being created in Croatia by some media and politicians, Tomac said. He emphasized the importance of re-establishing a uniform democratic Croatia in which parties would not be enemies.

SLOVENIA'S BACKSTABBING CONTINUES

Zagreb, June 20 (FPB) - Croatia's Foreign Ministry criticised Slovene Prime Minister Anton Rop because of his statement that the support to Croatia's admission to the EU depends on the completion of the ex-Yugoslavia succession process. According to a statement released by the Ministry yesterday, Rop's words are inappropriate and not conducive to a fast solution of the succession issue. Slovene media report that during his talks with German Chancellor Gerhard Schroeder on Wednesday, Rop had declared that Slovenia would support Croatia's admission to the European Union provided the ex-Yugoslavia succession process was completed successfully. The Croatian Foreign Ministry stressed that Slovenia had unreservedly supported Croatia's drawing closer to the EU at all bilateral meetings, never hinting at the possibility of linking such support to the previous completion of the succession issue. The Ministry further notes that Croatia was among the first to have initiated the ratification of a succession deal, but decided to withdraw when it was established that half a billion dollar was missing. Over the past two years Croatia has invested considerable efforts and cooperated with all successor states trying to establish facts and remove obstacles to the ratification of the succession deal. The Ministry concludes that the succession issue would be solved once facts concerning the missing funds were established and conditions were created to ratify the succession deal and split the former federation's joint funds.

Come and visit Croatia

Adventures with Jason: Croatia

THAT'S CROATIA. Hidden in plain sight, wedged between so many major European attractions favored by Americans, but virtually ignored. Virtually next door to Italy, due south of Austria and Hungary, a day's drive from Germany, closer to Paris than Greece. Croatia lines the sweetest, cleanest stretch of coast on the entire Mediterranean Sea. The ugliness of the early 90s helped remove it from the international tourist panorama, but to be honest, even before that, it was never a major stop for visiting Americans - still, how could I have avoided Croatia for so long?

Its identity crisis came out of more than recent trouble, though. As a lynchpin of mid-Europe, Croatia has bounced from empire to empire for hundreds of years, leaving it with a melting-pot personality more akin to the United States than to the venerable Adriatic Coast.

As soon as I arrived my Croatia Airlines flight from London to Zagreb, it became clear that Croatia (or Hrvatska, as it's called there) is not the Eastern European post-Communist sleeper state that some may believe it to be. The church steeples are as voluptuous and shapely as those in Vienna; the red-tile rooves are distinctly Venetian; the goulash on my dinner plate is straight from Hungary. Only the people (who came out of one of the world's most permissive Communist cultures only to stumble into a very messy internal insurgency that ended in 1995) seem as Eastern European as the country's reputation would have them be. So I've come to Croatia with a simple goal: to find out what it is.

Zagreb, its capital, is straight south of Vienna. And its charm surprises me. Communist Yugoslavia was kind to it. The main town, which slopes up a gentle and leafy hill, was never scarred with concrete high-rises or factories the way so many other bloc cities were. Instead, it is as cobblestoned and as meandering as it was 500 years ago. An atmospheric tram system, antique without irony, stretches through town and connects in a tangle at Josip Jelacica Square. Over the square, the equestrian statue of Jelacica, a 19th-century nationalist hero, presides; during the communist era, the artwork was mothballed in pieces for two generations before being restored to this place of glory in 1991.

Zagreb is agreeable. Nothing frenetic. This is a smallish city (1.1 million) in an emerging country (4.4 million), so its energy isn't cosmopolitan so much as fraternal. Croatians don't make much money, so you won't find them thronging restaurants (they're for visitors) or boutiques. Instead, they're at the cafes. Zagreb is jammed with them. One after another, beer-sipping, chain-smoking (never eating), people fill outdoor cafes on countless streets; the buzz of conversation seems to bounce around city corners and draw passers-by into joining. Just a few days here and I've already spent hours sitting in cafes under the sunny spring skies, reading books and making notes. It's the pace of things here, and since I love settling into new cities and watching life go by, I'm suited to it.

Pints of beer (Ozujsko, roughly pronounced Oh-SHOO-sko is the local brew) are \$1.50 to \$2, and patrons are encouraged to sit and watch life pass by for as long as they wish. This is one of the many areas in which Croatia feels much more like Western Europe than Eastern Europe. Another is architecture: The Lower Town, built during a population doom under the Austro-Hungarian Empire, consists of regal, sherbet-colored, high-ceilinged buildings commonly found in Vienna or Prague. A series of Parisian parks comb through the Lower Town, forming a giant letter U; my hotel (the Palace, one of Europe's longest-running) is on one of them, next to a tram line that's as regular as the tides.

Zagreb is so full of life that a visitor might never know about the shelling that happened there. I've always found it remarkable how easily a country can slip into violence and unrest, and incredible to see how quickly humans can adjust to any sort of living conditions, but most of all, I've been repeatedly amazed at how fast a place can seem to erase all traces of recent misery. From my observations in Port Arthur, Tasmania, to Cambodia's Killing Fields, to here in Croatia, I have begun to view history's negative episodes as dark storms that pass overhead - destructive, disruptive, but incapable of lingering.

Zagreb has zero tourist culture. I love that! Even the venerable churches have been so well-used and regularly overhauled that although they were constructed centuries ago, they're children more of recent generations than of history. Zagreb, then, is a city that hasn't wistfully frozen

itself in the era of kings and queens; perhaps that accounts somewhat for its lack of gawping tourists. I found just one shop with a rack of postcards out front. Entire historic city streets, blocks long, lack trinket stores of any kind. I spent hours rambling the hilly old town above the rest of the city, and I didn't see a single collectible spoon or thermometer magnet. Its humbleness is magnificent.

The downside to that is, of course, a dearth of cheap places to stay. Granted, even the big hotels don't see enough demand to skin visitors (it's easy to find a room for under \$50), but you could count the acceptable inexpensive places on one hand. There is no backpacker's culture in Croatia yet (by my count, there are about a dozen facilities in the whole country, and most of them are of the antiseptic YHA variety). But two- and three-star options are growing. As tourism grows, so will tourist amenities.

Odd, too, since Zagreb has a surprising cadre of museums. There's the Mimara Museum (\$3), a 3,750-piece stash bequeathed by a Croatian-born tycoon. There's the Zagreb Museum (\$3), a terrific walk through the city's multifaceted history (religious way station to Belle Epoque valentine to sleepy communist enclave) within a historic convent. There's the studio of legendary sculptor Ivan Mestrovic, a onetime Croatian nationalist who spent his latter years teaching at Notre Dame in Indiana. Plus a museum of folk art (or naïve art), a museum of contemporary art, and an assortment of other down-to-earth galleries, none more than \$3. And there's a piddly old funicular train, surely one of the world's shortest, that charges 50 cents to carry you a distance that would take perhaps 30 seconds to walk. Marvelous bits of color.

I have much more to see. I left Zagreb in a rental car (why do so many small countries neglect to mark their roads well?) and sped southwest toward Plitvice National Park. Croatia is a compact country; the trip barely took two hours.

When I was doing my research before arriving in Croatia, I found (to my shame) that I was hearing of many places for the very first time. How shocking, then, to arrive at a place like Plitvice (pronounced PLIT-vee-say) and find it's one of the most idyllic spots I've ever been to.

Plitvice is essentially a series of lakes that cascade one into another. That sounds state-park dull until you're told that the top lake is at a relatively high altitude and the last one is deep in a chasm, so most waterfalls are stunners that are at least a few stories tall. Add to that the way they were formed:

Plitvice is a sort of landed coral reef in that the leading edge of the lakes the waterfall walls are not rocky cliffs but were gradually constructed over time by calcium deposits (travertine). So the whole area is a mossy, cool, cloistered affair, and the waterfalls aren't harsh and loud but smooth, soft, and seemingly designed to lull the visitor into a powerful desire to picnic. It takes about two hours to stroll from the topmost lake to the bottom along a series of handmade catwalks; a half-hour of the journey is on an electric ferry across one of the middle lakes (included in the ticket price of about \$10).

Plitvice is a UNESCO World Heritage site - one of the first such sites ever named, and one of six in Croatia (I'll be visiting five of them over the coming days). It also happens to be where the first death of the recent unpleasantness occurred; Serbian rebels occupied the park for four years, trashing all the buildings, but although they shelled Dubrovnik to tatters, they were transfixed by the park's serenity, and they left it intact. That should say a lot about how beautiful it is.

It stands in contrast to the decimated countryside around it. Zagreb got off easy during the fighting; the worst of it happened in the county east of Zagreb (like in Vukovar). But there was plenty of violence, some of it akin to ethnic cleansing, in rural Croatia, and a casual drive on the smaller roads quickly yields evidence of it. In rural Croatia, a town might consist of 10 to 15 houses on the road. I saw town after town of bullet-pocked walls, humanitarian-built red-tile masonry, and burnt-out buildings. The farther from cities I got, it wasn't uncommon to see lonely kerchief-wearing widows (at least, I imagined them to be widows) sitting forlornly on their stoops, waiting for international aid trucks to arrive. Some towns are still marked with signs denoting the donor coun-